

RANUAN KUNTA

RANUAN KUNNAN TASEKIRJA VUODELTA 2017

Sisältö:

Toimintakertomus

Talousarvion toteutuminen

Tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätöksen liitetiedot

Allekirjoitukset ja merkinnät

Luettelot ja selvitykset

Sisällysluettelo

I	Toimintakertomus	3
	1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
	2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	15
	3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
	4 Rahoitusasema ja sen muutokset	18
	5 Kokonaistulot ja –menot	20
	6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	20
	7 Tilikauden tuloksen käsittely	31
II	Talousarvion toteutuminen	31
	1 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, käyttötalousoosan toteutumisvertailu	31
	2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	87
	3 Investointiosan toteutuminen	89
	4 Rahoitusosan toteutuminen	91
	5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määräahtojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	92
III	Tilinpäätöslaskelmat	95
	1 Kunnan tuloslaskelma	95
	2 Kunnan rahoituslaskelma	96
	3 Kunnan tase	97
	4 Konsernilaskelmat	99
IV	Tilinpäätöksen liitetiedot	103
	1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	103
	2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	104
	3 Tasetta koskevat liitetiedot	108
	4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	116
V	Allekirjoitukset ja merkinnät	117
VI	Luettelot ja selvitykset	118

I TOIMINTAKERTOMUS

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Toimintavuonna Ranuan kunta juhli 100-vuotistaivaltaan kuten 100-vuotias Suomikin. Kuukausittain vaihtuneiden teemojen ja yhdessä tekemisen kautta juhluvuoden tapahtumat saatiin tuotua lähelle kuntalaisia. Juhluvuoden tilaisuudet keräsivät yllättävän suuren yleisömäärän ja järjestelyihin osallistui kuntatoimijoiden lisäksi lukuisia yhdistyksiä ja vapaaehtoisia.

Uusi valtuusto aloitti työskentelynsä 1.6.2017. Valtuutettujen määrä väheni 17 valtuutettuun (aiemmin 27). Kunnanhallitus supistui 7 jäseneseen (9). Perusturvalautakunta ja sivistyslautakunta yhdistyivät 7 jäseniseksi (9+9) hyvinvointilautakunnaksi ja tekninen lautakunta jatkaa 5 jäsenenä (9). Meneillään olevien uudistusten johdosta uudet päättäjät joutuvat paneutumaan erityisesti kunnan elinvoiman, osaamisen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen.

Tämänhetkisen tiedon mukaan maakunta-, sote- ja valinnanvapauslait sekä pelastustoimen järjestämislaki ja kasvupalvelulaki tullaan käsittelemään eduskunnassa keväällä 2018 aikana. Uudistusten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020 alkaen, jolloin sosiaali- ja terveyspalvelujen, pelastustoimen ja kasvupalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille.

Toimintavuoden aikana jatkettiin kuntaan jäävien palvelujen rakenteiden tarkastelua ja samalla jatkettiin maakuntaan siirtyviä sote-palvelujen saattamista luovutuskuntoon siten, että kuntalaiset saisivat myös tulevaisuudessa tarvitsemansa lähipalvelut kunnan alueelta. Toimintavuonna käynnistettiin sivistystoimen tila- ja palveluverkkoselvitys. Laatimistyössä tullaan ottamaan huomioon syntyvyyden, lasten, nuorten ja oppilasmäärien kehitys sekä tulevaisuuden pedagogiset näkökohdat ja tilatarpeet.

Toimintavuonna tehtiin rakennetekniset kuntotutkimukset lähes kaikkiin kunnan omistamiin kiinteistöihin. Palveluverkkoselvityksen ja kuntokartoitusten myötä valtuusto tulee linjaamaan vuoden 2018 aikana tulevaisuuden tila- ja investointitarpeet. Valtuusto totesi toimintavuoden joulukuussa, että joitakin vuosia sitten toteutettu Kirkonkylän koulun peruskorjaustyö epäonnistui. Valtuusto päätti tehtyjen selvitysten pohjalta, että asiassa ei lähdetä jatkotutkimuksiin ja -toimenpiteisiin.

Toimintavuoden syksyllä käynnistettiin uuden hyvinvointikeskuksen rakentamistyöt. Hyvinvointikeskus valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä.

Vuoden aikana Ranuan kunnan väkiluku väheni 50 henkilöllä, joten asukasmäärä oli vuoden lopussa 3973 henkilöä. Lapsia syntyi 30 ja kuolleita oli 57. Kunnan työllisyys-tilanne parantui, ollen 15,0 % (233). Toimintavuonna syntyi 15 uutta yritystä.

Vuoden 2017 tilinpäätös osoittaa 1.893.059,25 euron ylijäämää. Tilinpäätöksessä tehtiin käytöstä poistuvan Marjaniemen sekä muiden elinkaaren päässä olevien rakennelmien sekä irtaimistojen arvonalentumiskirjauksia yhteensä noin 874.000 euroa.

Toimintavuoden vuosikate oli 984 €/asukas (edellisenä vuonna 998 €/asukas). Kunnan velkamäärä väheni noin 0,5 milj. euroa ja velkaa oli tilinpäätöspäivänä 1.047 €/asukas (1.156 €/asukas). Koko kuntakonsernin velat olivat 4.576 €/asukas (4.215 €/asukas). Kassan riittävyys oli 107 pv (85 pv). Tunnusluvut osoittavat, että kunnan tilinpäätös täyttää edelleen tasapainoisen kuntatalouden tunnusmerkit.

Henkilöstön määrä on kääntymässä laskuun. Sairauspoissaolot laskivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna, mutta valtuuston asettamaa tavoitetta ei saavutettu (< 12 pv/hlö). Poissaoloja kertyi 14,3 pv/hlö (14,7 pv/hlö). Kehityskeskustelut toteutettiin koko henkilöstön osalta.

Kuntakonsernin tytäryhtiössä tehtiin toimintavuonna lukuisia kehittämistoimenpiteitä. Ranuan Lämpö Oy ja Ranuan Vesihuolto Oy sulautuivat 31.12. Ranuan Kuituverkot Oy:öön ja yhtiön nimi muutettiin Ranuan Infra Oy:ksi. Ranuan Seudun Matkailu Oy saavutti toimintavuonna yli 30 -vuotisen historiansa parhaimman kävijämäärän (157.000 maksanutta kävijää), liikevaihdon ja tuloksen.

Toimintavuonna vallitsi hyvä yhteishenki kuntalaisten, luottamushenkilöiden sekä viran- ja toimenhaltijoiden kesken. Yhteistyötä tarvitaan jatkossakin, sillä menestyjiä tuovat olemaan sellaiset kunnat, jotka ovat rohkeita ja uudistavat rooliaan etupainotteisesti omista lähtökohdistaan yhteistyössä eri toimijoiden ja kumppaneiden kanssa.

Sirpa Hakala
kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuuston kokoonpano

1.1.-31.5.2017: Haarahiltunen Paula, Hiltula Leena, Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Impiö Eila, Impiö Tarja, Karjalainen Tuula, Karttunen Ulla, Kelahaara Jari, Kelahaara Rauno, Kukkonen Seija, Kuukasjärvi Hannu, Lohi Antero, Luokkanen Pasi, Mukkala Leila, Niemelä Janne, Nieminen Hannu, Nätti Kalle, Pauna Matti, Ruonala Keijo, Saaranen Kirsi, Sarajärvi Urpo, Savolainen Juhani, Sääskilahti Reijo, Tarujärvi Viola, Torvinen Tiina ja Vanhala Tuomas.

Valtuuston puheenjohtajana on toiminut Haarahiltunen Paula, I varapuheenjohtajana Kelahaara Rauno ja II varapuheenjohtajana Ruonala Keijo.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet: Suomen Keskusta 20, Parempi Ranua- ryhmän yhteislista 3, Suomen Sosialidemokraattinen puolue 2, Kansallinen Kokoomus 1 ja Kotiseutu valtuustoryhmä 1.

1.6.-31.12.2017: Haarahiltunen Paula, Kelahaara Rauno, Nieminen Hannu, Höyhtyä Jouko, Illikainen Kaisa, Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Jaakola Anitta, Kuukasjärvi Hannu, Laivamaa Jonna-Maria, Ranuan Markus, Ranua Matias, Ruonala Keijo, Säaskilahti Reijo, Tarujärvi Viola, Torvinen Tiina ja Vanhala Tuomas.
Valtuuston puheenjohtajana on toiminut Haarahiltunen Paula, I varapuheenjohtajana Kelahaara Rauno ja II varapuheenjohtajana Nieminen Hannu.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet: Suomen Keskusta 12, Parempi Ranua- ryhmän yhteislista 1, Suomen Sosialidemokraattinen puolue 2, Kansallinen Kokoomus 2.

Tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat:

Alla on lueteltu tilivelvolliset toimielimet 1.1.-31.5.2017 (kunnanhallitus, perusturvalautakunta, sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta) ja 1.6.2017-31.12.2021 (kunnanhallitus, hyvinvointilautakunta ja tekninen lautakunta) sekä niiden jäsenet. Valtuusto on määritellyt tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi kunnanjohtajan lisäksi osastopäälliköt sekä kaikki lautakuntien esittelevät viranhaltijat ja osan tulosityksikköjen esimiehistä.

Kunnanhallitus

1.1.-31.5.2017: Illikainen Veijo, Ilvesluoto Ulla, Karjalainen Tuula, Karttunen Ulla, Kuukasjärvi Hannu, Luokkanen Pasi, Nieminen Hannu, Tarujärvi Viola ja Torvinen Tiina.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana on toiminut Illikainen Veijo, I varapuheenjohtajana Kuukasjärvi Hannu ja II varapuheenjohtajana Torvinen Tiina.

1.6.-31.12.2017: Illikainen Veijo, Kuukasjärvi Hannu, Ilvesluoto Ulla, Laivamaa Jonna-Maria, Ranua Markus, Ruonala Keijo ja Tarujärvi Viola.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana on toiminut Illikainen Veijo ja varapuheenjohtajana Kuukasjärvi Hannu.

Esittelijänä toimii kunnanjohtaja.

Perusturvalautakunta

1.1.-31.5.2017: Impiö Tarja (puheenjohtaja), Alavuotunki-Näyhä Kaisa, Hiltula Leena, Jaakola Anitta, Lohi Antero, Pauna Matti, Pernu Risto, Sarajärvi Urpo ja Simontaival Matti.

Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja ja johtava lääkäri.

Sivistyslautakunta

1.1.-31.5.2017: Vanhala Tuomas (puheenjohtaja), Hiltula Leena, Ilvesluoto Ulla, Markkanen Jukka, Saaranen Kirsi, Simontaival Matti, Säaskilahti Toivo, Tarujärvi Viola ja Österberg Anna-Maija.

Esittelijänä toimii sivistystoimenjohtaja.

Hyvinvointilautakunta

1.6.-31.12.2017: Torvinen Tiina (puheenjohtaja), Hiltula Leena, Johansson Arto, Karttunen Ulla, Mäntyranta Sari, Siitonen Ilkka ja Vanhala Tuomas.

Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja, johtava lääkäri ja sivistystoimenjohtaja.

Tekninen lautakunta

1.1.-31.5.2017: Sääskilahti Reijo (puheenjohtaja), Kataja Petra, Kelahaara Jari, Kelahaara Rauno, Kukkonen Seija, Männikkö Effi, Nätti Kalle, Ojala Tarmo ja Pauna Sanna.

1.6.-31.12.2017: Sääskilahti Reijo (puheenjohtaja), Kataja Petra, Kelahaara Rauno, Kuha Auli ja Sarajärvi Urpo.

Esittelijöinä toimivat tekninen johtaja ja rakennustarkastaja, 16.10. alkaen teknisen osaston osastopäällikkö/rakennustarkastaja.

Tarkastuslautakunta

1.1.-31.5.2017: Saaranen Kirsi (puheenjohtaja), Kukkonen Seija, Niemelä Janne, Savolainen Juhani ja Sääskilahti Reijo.

1.6.-31.12.2017: Höyhtyä Jouko (puheenjohtaja), Huhtamäki Raija, Illikainen Kaisa, Savolainen Juhani ja Sääskilahti Toivo.

Kuntayhtymät, kunnan edustajat:

Lapin liitto kuntayhtymä:

1.1.-31.5.2017: Haarahiltunen Paula ja Tarujärvi Viola.

1.6.-31.12.2017: Illikainen Veijo ja Ilvesluoto Ulla.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä:

1.1.-31.5.2017: Impiö Tarja ja Pauna Matti.

1.6.-31.12.2017: Höyhtyä Jouko ja Torvinen Tiina.

Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä:

1.1.-31.12.2017: Haarahiltunen Paula ja Sääskilahti Reijo.

Rovaniemen koulutuskuntayhtymä:

1.1.-31.5.2017: Kuukasjärvi Hannu ja Karttunen Ulla.

1.6.-31.12.2017: Hakala Sirpa ja Illikainen Veijo.

Kunnan virasto-organisaatio:

Kunnanjohtaja toimii viraston päällikkönä. Kunnan henkilöstön tehtäväalueisiin pohjautuva osastojako on seuraava: hallinto-osasto, perusturvaosasto, sivistysosasto ja tekninen osasto. Osastoa johtaa osaston päällikkö, perusterveydenhuoltoa johtaa johtava lääkäri, jotka kunnanhallitus määrää toimikaudekseen. Osastot jakaantuvat tulosyksiköihin. Valtuusto vahvistaa tulosyksiköt päättäessään kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Johtoryhmän kokoonpano 31.12.2017:

Kunnanjohtaja Sirpa Hakala
Hallintojohtaja Eija Kokko-Petäjärvi

viraston päällikkö, puheenjohtaja
hallinto-osaston osastopäällikkö

Perusturvajohtaja Virpi Piira	perusturvaosaston osastopäällikkö
Yläkoulun rehtori/va. sivistystoimenjohtaja Susanna Tervamäki	sivistysosaston osastopäällikkö
Tekninen johtaja Veli Saarijärvi (15.10. saakka)	teknisen osaston osastopäällikkö
Rakennustarkastaja Risto Niemelä (16.10 alk.)	teknisen osaston osastopäällikkö
Johtava lääkäri Timo Peisa	
Kehittämispäällikkö Riikka Tuomivaara	
Sairaanhoitaja Arja Simonaho	henkilöstön edustaja.

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Pellervon taloustutkimuksen (13.3.2018) tiedotteen mukaan hyvän talouskehityksen myötä julkisen talouden alijäämä pienenee nopeasti. Vuonna 2019 koko julkinen talous on suurin piirtein tasapainossa, ja valtiontalouskin on saavuttanut tavoitteen 0,5 prosentin alijäämästä suhteessa bkt:seen. Nopean talouskasvun oloissa julkisen talouden pitäisikin tasapainottua. Tulevina vuosina julkiseen talouteen kohdistuu menopaineita. Työllisyyden kasvun myötä työttömyysasteen lasku vauhdittuu ja työttömyysaste laskee tänä vuonna 8:aan ja ensi vuonna 7,4 prosenttiin.

Kuntaliiton kuntiin tekemän talousarviokyselyn mukaan kuntien verotulot ja valtionosuudet eivät kasva vuonna 2018 samalla, kun toimintakulut kasvavat noin miljardi euroa. Vuosi 2019 näyttää kuntien antamien arvioiden mukaan yhtä vaikealta.

Kuntaliiton (7.2.2018) tiedotteen mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2017 tilinpäätösarvot osoittavat kuntatalouden vahvistuneen viime vuonna, mutta ennako-odotukset eivät kuitenkaan täysin toteutuneet. Kuntien vuoden 2017 tilikauden tulos parani tilinpäätöstietojen mukaan noin 200 miljoonaa euroa, mutta jäi kuitenkin 500 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin viime syksyn kuntatalousohjelmassa arvioitiin. Myös odotukset koko kuntasektorin lainakannan pienentymisestä jäivät toteutumatta.

Kuntasektorin toimintakulut laskivat viime vuonna keskimäärin 1,0 prosenttiyksikköä muun muassa kilpailukykyopimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi.

Kuntien verotulot vuonna 2017 kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia, eli 450 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,3 prosenttia eli 300 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnassa, joista kaikki ovat alle 100 000 asukkaan kuntia. Kuntakentän menot eivät vähentyneet niin paljoa kuin valtiovarainministeriö ennakoi, joten kuntiin viime vuonna kohdistuneet valtionosuusleikkaukset ovat olleet ylimitoitettuja. Valtion rahoitusosuuden pienentymisen seurauksena peruspalveluiden rahoitus on jäänyt yhä enemmän kuntien vastuulle. Kaikkiaan kuntia on Manner-Suomessa tällä hetkellä 295.

Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta nousi plussalle 250 miljoonaan euroon. Kuntatalouden rahoitusasema on ensimmäistä kertaa pitkään aikaan tasapainossa. Muutoksen taustalla on kuntien tiukka taloudenpito, harkitut investoinnit sekä koko julkisen sektorin yhteinen tasapainottamispolitiikka.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 miljoonaa euroa eli 0,9 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että kuntien lainakanta laski 100 miljoonaa euroa samalla, kun kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen 250 miljoonaa euroa. Kuntien lainakanta laski yli 100 000 asukkaan ja alle 2000 asukkaan kunnissa. Muissa kuntakokoluokissa velkaantuminen jatkui. Tällä hetkellä kuntien ja kuntayhtymien lainakanta on 18,3 miljardia euroa.

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkunut kiristyminen, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden tervehdyttämistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, palveluiden kysynnän kasvu muun muassa työttömyyden lisääntymisen myötä, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu.

Kunnat ovat jatkaneet toimintojensa tehostamista muun muassa uudistamalla palvelurakenteita ja –verkkoja ja toimintoja priorisoimalla. Kuntasektorilla pyritään hallitsemaan työvoimakustannuksia pysyvästi pitkäjänteisellä suunnittelulla. Kuntien ja kuntayhtymien henkilöstömenojen sopeuttamistarve toteutetaan yleensä muuten kuin lomautuksilla ja irtisanomisilla. Valtaosa säästöistä syntyy toimintoja tehostamalla sekä hyödyntämällä luonnollista poistumaa.

Tilinpäätösvuonna Lapin muuttotase oli 68 henkilöä negatiivinen (v. 2016 – 101). Lapissa oli toimintavuoden lopussa 179.281 asukasta. Toimintavuonna Lapissa syntyi 1.452 lasta ja kuoli 2.083 henkilöä. Lapissa oli vuonna 2017 keskimäärin 11.021 työtöntä työnhakijaa (v. 2016 13.323) ja työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 13,4 % (16,0 %). Työvoiman kysyntä näkyy Lapissa työllisyyden merkittävänä kohe-nemisena ja työttömyyden vähenemisenä. Joillakin ammattialoilla erityisesti voimakkaasti kasvavalla matkailusektorilla on jo työvoimapulaa. Matkailu- ja kaivosalan hyvästä kasvusuhdanteesta sekä työvoiman suuresta poistumasta johtuen työllisyyskehityksen arvioidaan paranevan edelleen ja työttömyyden laskevan selkeämmin pidemmällä aikavälillä.

Lapin elinkeinorakenteen muutokset ovat olleet viime vuosina suuria. Kasvavia aloja ovat matkailu, kaivos- ja teollisuustoimialat sekä palvelut. Lyhyellä aikavälillä talouskehityksessä on kuitenkin epävarmuustekijöitä mm. investointitarpeista ja globaalista markkinatilanteesta johtuen. Pidemmällä aikavälillä Lapin elinkeinoelämän ja talouden arvioidaan kehittyvän suotuisasti sekä Lapin että lähialueiden myönteisten näkymien johdosta.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toimintavuoden joulukuussa Ranualla oli 233 työtöntä (v. 2016 272) ja työttömyysaste oli 15,0 % (17,2 %). Koko maassa työttömyysaste oli vastaavana aikana 11,2 % (13,6 %) ja Lapissa 13,4 % (16,0 %). Kunnan työllistämistoimilla ja elinkeinopoliittisilla toimenpiteillä tuetaan työpaikkojen säilyttämistä ja uusien työpaikkojen syntymistä.

Vuoden 2016 lopussa luovuttiin terveyskeskuksen saneerauksesta laajenevien korjaustarpeiden, korkeiden kustannusten ja sisäilmaongelmien uusiutumisriskin vuoksi. Valtuusto päätti vuoden 2017 alussa uuden Hyvinvointikeskuksen rakentamisesta ja

asetti hankkeelle 8,0 milj. euron kattohinnan. Uusi Hyvinvointikeskus valmistuu vuoden 2018 lopulla, jonka jälkeen nykyinen terveyskeskus puretaan. Hanke toteutetaan KVR –urakkana. Ruokatuotannon osalta valtuusto päätti säilyttää sivistystoimen ruokatuotannon omana tuotantona ja ulkoistaa sote –ruokatuotannon liikkeenluovutusperiaatteella. Uusi toimija rakentaa tuotantotilat.

Osana sote –uudistukseen valmistautumista päätettiin Marjaniemen yksikön sulkemisesta vuoden 2018 syksyn aikana ja palvelusetelin liikkeelle laskemisesta tehostettuun palveluasumiseen.

Kiinteistöjen sisäilmastoepäilyjen johdosta lähes kaikissa sivistystoimen toimitiloissa tehtiin kuntotutkimuksia. Kirkonkylän koululla tehtiin keväällä laaja kuntotutkimus, jonka johdosta laajennusosan tiloja korjattiin kesän aikana. Korjaustöistä huolimatta oppilasryhmiä on jouduttu siirtämään väistöiloihin talven aikana. Vanhan osan oppilasluokat siirrettiin väistötilaan syksyllä vuokrattuun kahdeksan luokan konttiratkaisuun. Väistötilana on toiminut myös Toivolan koulu ja palolaitoksen tilat.

Sivistystoimen toimitila- ja palveluverkkoselvityksen laatiminen käynnistettiin syksyllä ottaen huomioon syntyvyyden, lasten, nuorten ja oppilasmäärien kehitys ja tulevaisuuden pedagogiset näkökohdat. Selvitys valmistuu huhtikuulla 2018. Em. selvitystä varten sivistystoimen toimitiloissa (Kuhan koulu, kirjasto, monitoimitalo, ryhmikset) ja kunnanvirastolla tehtiin kuntotutkimuksia, joiden tulokset valmistuivat vuodenvaiheessa.

Sivistystoimen palveluverkkoselvitystyön yhteydessä tehtiin kuntatalouden kokonaisvaltainen analyysi ja painelaskelmat vuoteen 2025 saakka. Palveluverkkoselvitystyön valmistumisen jälkeen päätetään sivistystoimen palveluverkosta sekä toimitila- ja rakennustarpeista ottaen huomioon kuntatalouden pitkän aikavälin kantokyky.

Talous- ja henkilöstöhallintopalvelut päätettiin kokonaisulkoistaa Monetra Oy:lle 1.4.2018 lukien liikkeenluovutuksena. Tuotannon siirron valmistelu aloitettiin kertomusvuoden lopulla. Myös tytäryhteisöt päättivät hankkia talous- ja henkilöstöpalvelut Monetra Oy:ltä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työttömien määrä, työttömyysaste ja työllisyysaste vuosina 1990, 2000 ja 2017. Vertailussa on myös Lappi.

	1990	2000	2017
<i>RANUA</i>			
Työttömien lkm	183	520	233
Työttömyysaste %	7,8	23,8	15,0
Työllisyysaste % 1)	60,9	53,6	56,2
<i>LAPPI</i>			
Työttömien lkm	7849	18718	11021
Työttömyysaste %	7,8	21,0	13,4
Työllisyysaste % 1)	63,4	57,4	65,3

1)Työllisyysaste = alueella asuvien työllisten osuus 15-64 -vuotiaasta väestöstä (1990) ja 15-64 -vuotiaasta väestöstä vuosilta 2000 ja 2016. Vuoden 2017 sarakkeissa on esitetty tieto vuodelta 2016.

Alla olevassa taulukossa on esitetty työpaikat työnantajasektorin mukaan Ranualla 31.12.2013. Vertailussa myös Lappi.

	Ranua	%	Lappi	%
<i>Työlliset</i>	1214	100,0	68819	100,0
<i>Palkansaajat</i>	929	76,5	60676	88,2
Valtio	25	2,7	5423	8,9
Kunta	472	50,8	20041	33,0
Valtioenemm.Oy	12	1,3	1591	2,6
Yksityissektori	420	45,2	33330	54,9
Tuntematon			291	0,6
Yrittäjät	285	23,5	8143	11,8

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan väkiluvun kehitys vuodesta 1970 lukien:

Vuosi	Väkiluku	Muutos
1970	6278	
1980	5603	-10,7 %
1990	5655	+0,9 %
2000	5052	-10,7 %
2010	4337	-14,1 %
2017	3973	- 8,4 %

Kunnan väkiluku väheni toimintavuonna 50 asukkaalla. Kunnassa asukasmäärä 31.12.2017 oli 3973. Kunnan oman tavoitteen mukaan asukasluku pyritään vakiinnuttamaan 4000 asukkaan väestöpohjaan, mikä edellyttää kuitenkin uusien työpaikkojen syntymistä ja muuttoliikettä alueelle.

Toimintavuonna kunnan tuloveroprosentti pysyi ennallaan 19,75 prosentissa. Kiinteistöveroprosentit korotettiin uusiin alarajoihin: vakinaisen asumisen kiinteistöveroprosentti 0,41 %, yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93 % ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,00 % (pysyi ennallaan).

Vuoden 2017 tilinpäätös toteutui kokonaisuudessaan 1.884.152,25 € paremmin kuin talousarviota tehdessä ennakoitiin. Ulkoiset toimintatuotot olivat 4.775.562,52 €, ulkoiset toimintakulut 32.530.052,74 € ja toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut) -27.754.490,22 €

Verotuloja kertyi toimintavuonna 10.072.585,88 € ja niiden toteutuma ylitti talousarvion 572.585,88 €. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 444.999,89 € siten, että tuloverot lisääntyivät 305.215,33 € (v. 2016 toteutuma 8.353.735,44 €), osuus yhteisöveron tuotosta kasvoi 99.726,80 € (523.565,12 €) ja kiinteistöverotulot kasvoivat 40.057,76 € (750.285,46 €).

Maksuunpantu tuloverokertymä vuonna 2016 oli 0,4 % vuoden 2015 kertymään pienempi. Tuloverokertymän olennaisen poikkeaman selittää verotulojen tilitysrytmistä.

Valtionosuuksia saatiin toimintavuonna 21.191.721 €. Talousarvioon verrattuna valtionosuudet ylittivät 691.721 €. Valtionosuudet vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 337.063 €. Valtionosuuteen sisältyy laskennallista korvausta aikuisten perusopetuksen ja valmistavan perusopetuksen järjestämisestä 56.543 euroa, mitä ei ole talousarviossa huomioitu.

Vuosikatetta kertyi toimintavuonna 3.911.133,53 ts. 984 €/asukas. Investointimenot olivat toimintavuonna 1.874.757,45 € ja investointitulot 50.173,85 €. Nettoinvestoinnit 1.824.583,60 € ylittivät 423,60 talousarviossa ennakoidun.

Toimintavuonna kunta ei nostanut pitkäaikaista lainaa. Rakenteilla oleva Hyvinvointikeskuksen KVR -urakan kustannus rahoitetaan kiinteistöleasing -rahoituksella. Hankkeen kustannusarvio laitehankintoihin ja rakennuttajakustannuksiin on noin 8,0 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä 1.896.059,25 € kasvattaa edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää, jota on nyt yhteensä 11.388.877,07 €.

1.5 Kunnan henkilöstö

KT Kuntatyönantajan mukaan joka viides suomalainen työskentelee kunta-alalla. Toimintavuoden lopussa kunta-alalla työskenteli 419 000 henkilöä. Kuntatyönantajien omien arvioiden mukaan henkilöstön määrä vähenee edelleen lähivuosina, mutta hitaasti. KT:n ennusteen mukaan vuonna 2018 kunta-alalla työskentelee 414 000 henkilöä. Vaikka henkilöstömäärä on vähentynyt, on vakinaisen henkilöstön määrä kasvanut. Suurin osa uudesta henkilöstöstä palkataan vakinaisiin palvelussuhteisiin. Sote- ja maakuntauudistuksessa siirtyy kunta-alalta maakuntiin noin 220 000 työntekijää ja uudistuviin kuntiin jää yli 205 000 työntekijää. Kunta-alan sairauslomien määrä laski vuonna 2016 keskimäärin 16,7 kalenteripäivään/henkilötyövuosi.

KT Kuntatyönantajien selvityksen mukaan kunta-alalla leikattiin vuonna 2017 henkilöstömenoista keskimäärin 1,4 prosenttia. Tämä on 281 miljoonaa euroa koko kunta-alan työvoimakustannuksista. Valtaosa säästöistä syntyi luonnollisen poistuman kautta. Kunta-alan palkkasumma henkilösivukuluineen oli viime vuonna noin 20,1 miljardia euroa.

Kikyn mukaiset kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset 2017 tulivat voimaan 1. helmikuuta 2017. Kiky –sopimuksen mukaan työaika pidennetään 24 tunnilla vuodessa ja lomarahoja leikataan 30 prosentilla kolmen vuoden määräajaksi vuosina 2017–2019.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat tulleet voimaan 1.2., ja niitä sovelletaan takautuvasti. Neuvottelutuloksen mukaan sopimuskausi on 1.2.2018–31.3.2020. Sopimuskauden ensimmäisenä vuonna kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piirissä toteutetaan 1.5. lukien yleiskorotus, joka on 26 euroa tai vähintään 1,25 prosenttia. Seuraavaksi tulee 1.1.2019 paikallinen 1,2 prosentin suuruinen järjestelyerä ja 1.4.2019 vielä yhden prosentin yleiskorotus.

Lisäksi neuvotteluosapuolet ovat sopineet paikallisen tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän perusteista ja maksamisesta.

Neuvottelutuloksen mukaan terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstön yleisistä palkkaus- ja työaikajärjestelmiin liittyvistä palvelussuhteen ehdoista neuvotellaan SOTE-neuvotteluryhmässä 2018–2019. Prosessi liittyy sote- ja maakuntauudistukseen. Terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstöön sovelletaan kunnallista yleistä virka- ja työeh-

tosopimusta siihen saakka, kunnes maakunta- ja yrityssektorien työ- ja virkaehtosopimukset tulevat voimaan.

Henkilöstö on tärkein voimavara kunnan palvelutuotannossa. Kunnan henkilöstömäärä oli toimintavuoden lopussa 392 (389 v. 2016) henkilöä, joista vakinaisia viran- ja toimenhaltijoita oli 295, sijaisia ja määräaikaisia 83 sekä palkkatuella palkattuja 14. Vakinaisen henkilöstön kokonaismäärä väheni hieman eläköitymisten myötä. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma henkilöstösivukuluineen oli tilikaudella 16.957.562,16 € (-2,3%; 401.100,38) edelliseen vuoteen verrattuna). Merkittävän palkkamenojen vähennyksen selittää pääosin lomarahojen leikkaus.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta annetun lain mukaisesti kunnassa on toiminut yhteistyöryhmä, johon kuuluu sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Yhteistyöryhmä toimii myös työsuojelutoimikuntana. Toimintavuonna yhteistyöryhmä kokoontui kuusi kertaa. Koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutus- ja suunnitelma laadittiin toimintavuoden syksyllä. Työhyvinvointikysely toteutettiin joulukuulla. Kyselyn vastausprosentti oli vajaa 50 %.

Henkilöstön keski-ikä 31.12.2017 oli 47 v 10 kk 8 pv (v. 2016 47 v 4 kk 17 pv). Taulukosta näkyy keskiarvoikä hallintokunnittain. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tilastojen mukaan henkilöstön keski-ikä on kunta-alalla korkeampi kuin muilla työmarkkinasektoreilla. Keski-ikä koko kunta-alalla oli vuonna 2016 45,8 vuotta. Kevan eläkepoistumaennusteen mukaan vuosina 2016–2035 nykyisistä työntekijöistä yli puolet siirtyy eläkkeelle.

Henkilökunnan keskiarvopalvelusaika oli 7 v 3 kk 18 pv (7 v 2 kk 11 pv). Henkilökunnasta oli 84 % naisia ja 16 % miehiä. Toimintavuoden aikana kahdeksan vakinaista henkilöä siirtyi eläkkeelle ja osa-aikaeläkkeellä oli vuodenvaihteessa kaksi henkilöä.

Kunnan koko henkilöstön sairauspoissaoloja kertyi toimintavuonna yhteensä 4074 päivää, joista palkattomia sairauspoissaoloja oli 316 pv (v. 2016; 4579 ja 242). Toimintavuonna yhteensä 284 henkilöllä (311) oli sairauspoissaoloja, poissaolotapauksia oli 964 kpl (913) ja sairauspäiviä/henkilö 14,3 (14,7). Sairauspäivien määrä henkilöä kohti väheni edellisvuodesta 11 %. Mikäli sairauspoissaolopäivien kokonaismäärästä vähennetään yli 60 päivää kestäneet sairauspoissaolot, sairauspäiviä/henkilö oli 10.

Henkilökunnan työssä jaksamista on tuettu toimintavuonna työterveyshuollon toimenpitein ja työnantajan puoleksi kustantamalla kuntosalikorteilla sekä TykyOnline 100 euron edulla. Työterveyshuollon palvelutuotanto siirrettiin liikkeenluovutuksella 1.10. alkaen Lappica Oy:n hoidettavaksi. Työterveyshuollon palvelutarjonta monipuolistui palvelutuotantojärjestelyn myötä. Varhaisen tuen mallia on käytetty yhteistyössä työterveyshuollon kanssa ja joitakin uudelleensijoitteluja on tehty työssä jaksamisen edistämiseksi.

Seuraavalla sivulla olevissa taulukoissa on esitettyä henkilökunta hallintokunnittain ja ikäluokittain tilinpäätöspäivänä, henkilöstön keskiarvoikä hallintokunnittain sekä toimintavuoden sairauspoissaolot hallintokunnittain.

Keskiarvoikä hallintokunnittain					
	Kunnanhallitus	Perusturvaltk	Sivistysltk	Tekninen ltk	Yhteensä
Keskiarvoikä	52v 3 kk 10 pv	46 v 9 kk 19 pv	46 v 1 kk 16 pv	55 v 9 kk 12 pv	47v 10 kk 8 pv

Henkilökunta 31.12.2017 ikäluokittain ja hallintokunnittain						
Ikäluokka	Kunnanhallitus	Perusturvaltk	Sivistysltk	Tekninen ltk	Yhteensä	%-osuus
15-19		1	1		2	0,5
20-24		14	3		17	4,4
25-29	1	9	7	1	18	4,6
30-34	1	18	9		28	7,2
35-39	2	15	20	1	38	9,8
40-44	2	21	14	1	38	9,8
45-49	4	16	18		38	9,8
50-54	8	31	24	7	70	18,1
55-59	12	39	21	16	88	22,8
60-64	5	26	9	7	47	12,2
yli 65		1			1	0,2
Yhteensä	35	191	126	33	385	100,0

Sairauspoissaolot hallintokunnittain					
	Kunnanhallitus	Perusturvaltk	Sivistysltk	Tekninen ltk	Yhteensä
Henkilöitä	2	154	88	20	284
Poissaolotapauksia	47	486	279	55	867
Päiviä, joista	246	2311	905	612	4074
palkallisia	246	2087	899	526	3758
palkattomia		224	6	86	316
Päiviä/henkilö	11,1	15,0	10,2	30,6	14,3

1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Suunnitelmakaudella valmistaudutaan suuriin rakenneudistuksiin sote- ja maakunta-uudistuksen myötä. Uuden kunnan tehtävät muodostuvat elinvoimapolitiikasta, maankäytöstä ja kaavoituksesta, kasvatusta ja opetustehtävästä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.

Lähivuosien suurimmaksi toiminnalliseksi ja taloudelliseksi riskitekijäksi ovat muodostuneet useiden kiinteistöjen sisäilmaongelmat ja niiden korjausvelka sekä tyhjiksi tai vajaakäytölle jäävät toimitilat. Epävarmuutta on myös siitä, kuinka pitkäksi aikaa maakunta vuokraa sote-tuotannossa olevat toimitilat. Suunnitelmakaudella kunnan toiminnossa joudutaan varautumaan sote-uudistuksen myötä toteutettaviin valtion-

osuus- ja veroperustemuutoksiin, väestön vähenemiseen, ikärakenteesta johtuvaan palvelutuotannon muutokseen sekä muokkaamaan sote -palvelut luovutuskuntoon. Sote- ja maakuntauudistukseen liittyen palvelutuotanto ja tukipalvelut pyritään organisoidaan niin, että nykyiset työpaikat ja palvelut säilyvät paikkakunnalla.

Tällä hetkellä merkittävimpinä rahoitusriskeinä ovat mittavista investoinneista syntyvä rahoitusvastuu sekä supistuva tulo rakenne. Merkittäviä lähivuosien rahoitukseen ja talouteen vaikuttavia riskitekijöitä ovat käytöstä poistuvien kiinteistöjen (n. 15.000 m²) tasearvon alaskirjaus tulosvaikutteisesti sekä ko. kohteiden purkamisesta aiheutuvat kustannukset noin 1,5 – 2,0 milj. euroa. Toiminta- ja omaisuusriskeihin on varauduttu vakuutuksilla ja voimassa ovat myös keskeytys- ja hallinnon vastuuvakuutus sekä oikeusturvavakuutuksella.

Merkittävin toimintariski on useiden toimitilojen sisäilmaongelmat. Syksyn 2017 aikana tutkittiin sivistystoimen toimitiloja (Kuhan koulu, monitoimitalo, kirjasto, ryhmikset) sekä kunnanvirasto. Terveystoimintaviranomainen antaa maaliskuun aikana lausuntonsa tilojen jatkokäyttömahdollisuuksista. Tutkimus liittyi sivistystoimen palveluverkkoselvitykseen, joka valmistuu 15.4. mennessä. Tulevat toimitilalinjaukset päätetään sivistystoimen palveluverkkoselvityksen valmistuttua. Muita toimintariskejä ovat sähkökatkot, joiden aiheuttamiin häiriöihin on varauduttu varavoimaratkaisuin. Verkkoyhtiö on varmistamassa sähköjakelua uudella voimalinjalla, mikä varmistaa olennaisesti sähköjakelua.

Hyvinvointikeskuksen rakennusvaihe käynnistyi syksyllä 2017. Hyvinvointikeskus rahoitetaan kiinteistöleasing –rahoituksella. Uusien ja nykyaikaisten tilojen rakentamisella pyritään turvaamaan lähipalvelut ja työpaikat paikkakunnalla sote–palveluiden maakunnan vastuulle siirtymisen jälkeen. Hyvinvointikeskus vuokrataan maakunnalle 2020 vuoden alusta. Maakunta sitoutuu vuokraamaan tämän hetken tiedon mukaan sote -toimitilat kolmeksi vuodeksi (siirtymäaika). Kiinteistöleasing –sopimukseen ei ole kirjattu kirjattu irtisanomisehtoa (sote -hankkeiden poikkeuslaki) ja riski on, että maakunta irtisanoa vuokrasopimuksen 12 kk irtisanomisajalla tai vuokraa kohteesta vain tarvitsemansa toimitilat.

Vuonna 2018 jatketaan sivistystoimen uuden palveluverkkoratkaisun valmistelua, talouden ja palvelurakenteiden uudelleenorganisointi- ja kehitystyötä. Toimintoja tehostetaan ja valmistellaan sote –kuntoon. Palvelurakennetyöryhmä jatkaa työtä tulevaisuuden kuntarakenteen, resurssien ja palvelutuotannon järjestämiseksi palvelutarpeita ja kunnan talouden kantokykyä vastaavaksi.

Ranua Lämpö Oy:n, Ranuan Vesihuolto Oy:n ja Ranuan Kuituverkot Oy:n sulautuminen toimeenpantiin 31.12.2017 ja uuden yhtiön nimeksi tuli Ranuan Infra Oy.

Ympäristötekijät

Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä ympäristökysymyksiä, jotka vaikuttavat kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

Tilinpäätösvuonna noudatettiin sisäisestä valvonnasta ja hallintosäännön taloutta koskevien määräysten täytäntöönpanosta annettua yleisohjetta sekä kunnan yleisiä hankintaohjeita. Lisäksi noudatettiin tietoturvapoliittikkaan liittyviä ohjeita ja konserniohjeita.

Toimintavuonna sisäistä valvontaa on johdettu suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti. Erityisesti on painotettu tilivelvollisten vastuuta sekä sitä, että jokainen työntekijä on velvollinen toimimaan omalla tehtäväalueellaan vastuullisesti noudattaen lainsäädäntöä, valtuuston, kunnanhallituksen ja hallintokuntien päätöksiä sekä annettuja ohjeita. Tilinpäätösvuonna on seurattu säännöllisesti asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Tilinpäätösvuonna suoritettiin kuntaa ja koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Arviointia on tehty yksiköittäin ja tuloksista on raportoitu lautakuntien kautta kunnanhallitukselle. Samalla yksikön ovat päättäneet toimenpiteistä, joihin suoritettu riskienkartoitus- ja arviointityö antoivat aihetta.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei ole eriytetty muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana. Em. seikkojen toteuttamista tullaan täsmentämään dokumentaatiolla.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

	2017 1000 EUR	2016 1000 EUR
Toimintatuotot	4 776	4 950
Toimintakulut	- 32 530	- 32 188
Toimintakate	- 27 754	- 27 238
Verotulot	10 073	9 628
Valtionosuudet	21 192	21 529
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	51	71
Muut rahoitustuotot	344	161
Korkokulut	- 80	- 93
Muut rahoituskulut	87	- 39
Vuosikate	3 911	4 018
Poistot ja arvonalentumiset	- 2 091	- 3 617
Tilikauden tulos	1 820	401
Poistoeron vähennys	73	338
Varausten lisäys		- 600
Tilikauden yli/alijäämä	1 893	139
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,68	15,38
Vuosikate/Poistot, %	187,01	111,08
Vuosikate, euroa/asukas	984	998
Asukasmäärä	3973	4024

3.2 Toiminnan rahoitus

	2017	2016
	1000	1000
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 911	4 018
Tulorahoituksen korjauserät	- 8	73
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 1 875	- 2 316
Rahoitusosuudet investointeihin	43	119
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11	12
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>2 082</u>	<u>1 906</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	10	- 19
Antolainasaamisten vähennykset	11	21
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-490	-482
Muut maksuvalmiuden muutokset	411	-1164
Rahoituksen rahavirta	<u>-59</u>	<u>-1645</u>
Rahavarojen muutos	2024	260
Rahavarat 31.12.	10248	8224
Rahavarat 1.1.	8224	7964
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	2902	899
Investointien tulorahoitus, %	213,5	182,9
Lainanhoitokate	7,0	7,1
Kassan riittävyys, pv	107	85
Asukasmäärä	3973	4024

VASTAAVAA	2017 1000 EUR	2016 1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	28 404	28 670
I Aineettomat hyödykkeet	514	393
1. Aineettomat oikeudet	50	126
2. Muut pitkävaikuttiset menot	464	267
II Aineelliset hyödykkeet	20 245	20 635
1. Maa- ja vesialueet	1 857	1 858
2. Rakennukset	13 548	14 156
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 436	4 037
4. Koneet ja kalusto	22	51
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	382	533
III Sijoitukset	7 644	7 642
1. Osakkeet ja osuudet	7 453	7 451
2. Muut saamiset	191	191
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	51	77
1. Valtion toimeksiannot	48	60
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	3	16
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 879	11 646
I Vaihto-omaisuus		
1. Muu vaihto-omaisuus		
II Saamiset	3 631	3 421
Pitkäaikaiset saamiset	1 550	1 571
1. Lainasaamiset	1 550	1 571
Lyhytaikaiset saamiset	2 081	1 850
1. Myyntisaamiset	463	609
2. Lainasaamiset	78	104
3. Muut saamiset	329	291
4. Siirtosaamiset	1 212	846
III Rahoitusarvopaperit	5 159	4 831
1. Osakkeet ja osuudet	1 145	1 051
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 611	1 312
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 403	2 468
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 089	3 393
VASTAAVAA YHTEENSÄ	42 334	40 393

VASTATTAVAA	2017 1000 EUR	2016 1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	27 581	25 688
I Peruspääoma	14 299	14 299
II Edellisten tilikausien ylijäämä	11 389	11 250
III Tilikauden ylijäämä	1 893	139
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 217	6 290
1. Poistoero	1 017	1 090
2. Vapaaehtoiset varaukset	5 200	5 200
C PAKOLLISET VARAUKSET	29	33
1. Muut pakolliset varaukset	29	33
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	76	70
1. Valtion toimeksiannot	72	52
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4	17
E VIERAS PÄÄOMA	8 431	8 313
I Pitkäaikainen	3 740	4 160
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 740	4 116
2. Lainat julkisyhteisöiltä		44
II Lyhytaikainen	4 692	4 153
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	376	403
2. Lainat julkisyhteisöiltä	44	88
3. Saadut ennakot	122	119
4. Ostovelat	1 755	1 620
5. Muut velat	266	298
6. Siirtovelat	2 129	1 626
	42 334	40 393

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	80,1	79,4
Suhteellinen velkaantuneisuus,%	23,1	22,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	13 282	11 389
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3343	2830
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 160	4 651
Lainakanta 31.12., €/asukas	1047	1156
Asukasmäärä	3 973	4 024

5

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 EUR	%	MENOT	1000 EUR	%
<i>Varsinainen toiminta</i>			<i>Varsinainen toiminta</i>		
Toimintatuotot	4 776	13,1	Toimintakulut	32 530	93,3
Verotulot	10 073	27,6			
Valtionosuudet	21 192	58,1			
Korkotuotot	51	0,1	Korkokulut	80	0,2
Muut rahoitustuotot	344	0,9	Muut rahoituskulut	- 87	-0,2
Satunnaiset tuotot			Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	- 6	0,0	+/- Pakollisten varausten muutos	4	0,0
			- Pysyvien vastaavien hyöd. luovutus-		
			tappiot	- 2	0,0
<i>Investoinnit</i>			<i>Investoinnit</i>		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43	0,1	Investointimenot	1 875	5,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus-					
tulot	11	0,0	Rahoitustoiminta		
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten vähennykset	- 10	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	11	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	490	1,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Oman pääoman vähennykset		
Oman pääoman lisäykset					
Kokonaistulot yhteensä	36 494	100,0	Kokonaismenot yhteensä	34 881	100,0

6

KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

	Yhdistetty konsernitilinpäätökseen	Ei-yhdistetty konsernitilinpäätökseen
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	1	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	3	
Muut yhtiöt	1	
Kuntayhtymät	4	
YHTEENSÄ	9	

Konsernin tilinpäätöksen yleisohjetta on muutettu 1.1.2015 lukien. Kunnan taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin. Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Kuntakilan yleisohjeen (2015) konsernitilinpäätöksestä mukaan ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitusta, joka on esitetty toimintatuotoissa, esimerkiksi kuntayhtymän myyntituottoina tai osakeyhtiön liikevaihtona, esitetään kunnan konsernituloslaskelmassa kohdassa *Valtionosuudet*. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin sisällytetty yksikköhintarahoitusta on eriteltävä konsernitilinpäätöksen liitetietona kohdassa *valtionosuuksien erittely*. Em. ohjeen johdosta konsernitilinpäätöksessä on yhdistelty Rovaniemen koulutuskuntayhtymän yksikköhintarahoitusta Valtionosuudet –riville. Ko. erittely on tehty myös vuoden 2016 tilinpäätökseen. Vuoden 2017 konsernituloslaskelman valtionosuuteen sisältyy 2,3 milj. euroa koulutuskuntayhtymän yksikköhintarahoitusta.

Uuden kuntalain mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan raja-arvona olevat tunnusluvut (KL 118 §) määritellään konsernitilinpäätöksen perusteella. Mikään kuntalain asettamista raja-arvoista ei täytynyt konsernitilinpäätöksen tunnusluvuissa.

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntakonsernin toiminnan ohjauksessa on noudatettu valtuuston hyväksymää Ranuan kunnan konserniohjetta, jolla on luotu puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Uusi uuden kuntalain säädösten mukainen konserniohje on hyväksytään valtuustossa 27.3.2017. Konserniohje on tullut voimaan 1.6.2017.

Konserniohjeen mukaisesti kunnanhallitus on nimennyt edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja antanut kunnan edustajille toimiohjeet kunnan kannan ottamiseksi merkittävimpiin asioihin. Kunnanhallitus on myös antanut ohjeita yhtiöiden hallitusten jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta.

Valtuusto on talousarvion ja -suunnitelman vahvistamisen yhteydessä asettanut tytäryhteisöille toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Hankinnoissa, henkilöstöpolitiikassa, riskienhallinnassa, tietoturvapoliitikassa ja konsernipalveluissa on tehty konsernin sisäistä tiivistä yhteistyötä.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Ranuan Vuokra-asunnot Oy

Yhtiön vuokratulot on budjetoitu siten, että asuntojen tyhjäkäyttö on 20 %, kertomusvuoden aikana asunnoista on ollut tyhjänä n. 13,8 %.

Kertomusvuoden aikana on uusittu Harjutie 13-17 rivitalojen ja piharakennusten vesikatteet sekä piha-alueet (mm. pihojen uudelleen muotoilu, sadevesikaivojen asennukset, lisäparkkipaikat ja kulkuväylien sorastus). Piha-alueiden nurmetus ja pihalaattojen asentaminen tehdään kesällä 2018. Mustikkatie 3:n rivitalojen vesikattovarusteet (rännit, tippapellit, syöksytorvet, lumiesteet) on uusittu kesällä 2017 samoin Mustikkatie 1:n vesikattovarusteita on osittain korjattu ja uusittu kertomusvuoden aikana.

Laajoja pintaremontteja on tehty mm. Laurintie 1 F 30, Tikantie 14 C 11, Peurantie 7-9 B 8, Mustikkatie 1 F 16 ja Saariharju B 5 –asuntoihin. Vasantien A 2 ja A 3 –asuntoihin uusittiin varaavat takat.

Yhtiö selvittää talousarviovuonna omistamansa Aapisrivin rivitalon purkamista mm. sisäilmastotekijöistä johtuen. Aapisrivissä on kuusi asuinhuoneistoa ja saunaosasto. Valokuidun sisäverkkojen rakentamisvaihtoehtojen selvittämistä jatketaan talousarviovuonna ja tavoitteena on aloittaa sisäverkkojen rakennustyöt.

Erytystä huomiota kiinnitetään asuntokannan kunnosta huolehtimiseen, rivitalojen pihajha-alueiden kunnostustarpeisiin mm. pihojen uudelleen muotoiluun (kasvukerrokset pois), sadevesijärjestelmien ja –kaivojen toimivuuteen, puiden kaatoon, lisäparkkipaikkoihin, ulkomaalauksiin, sisäpuolisiin kunnostuksiin ym.

Ranuan Vesihuolto Oy

Vuosi 2017 oli viimeinen toimintavuosi nimellä Ranuan Vesihuolto Oy. 1.1.2018 yhtiö sulautui Ranuan Kuituverkot Oy:öön ja uuden yhtiön nimeksi tuli Ranuan Infra Oy.

Alkuvuosi toimittiin ilman vesihuoltomestaria edellisen irtisanouduttua 1.1.2017 alkaen ja uusi vesihuoltomestari aloitti työnsä 15.5.2017. Toiminnallisesti vuosi oli keskimääräinen normaali vuosi. Tärkeimpänä työnä olivat laitosten ja pumppaamoiden hoito- ja huoltotyöt. Jätevedenpuhdistamolla rakennettiin purettujen bioroottoreiden paikalle varastotilaa.

Verkoston vuosikorjauksia tehtiin toimintasuunnitelman mukaisesti enemmän kuin edellisinä vuosina. Erytisesti kiinnitettiin huomioita jätevesiviemärintiin korjaamalla ja uusimalla viemärikaivoja ja viemäriinjoja sekä huuhtelemalla viemäreitä ja kuvaamalla viemäreiden kuntoa. Kaksi jätevesipumppaamo saneerattiin putkiston ja venttiileiden osalta. Tavoitteena on viemärin vuotovesien pienentäminen.

Liikevaihto oli 572.032,23 euroa, (+ 2,6 %). Toimintakulut olivat 5,1 % suuremmat, kuin edellisellä vuonna. Vesitaksaan ei tehty muutoksia edellisestä vuodesta. Laskutettu talousveden myyntimäärä oli 173.012 m³ (+2,1 %) ja jäteveden määrä oli 118.951 m³ (+0,8 %). Tuloslaskelma näyttää voittoa 3.041,39 euroa.

Ranuan Lämpö Oy

Ranuan kunta linjasi vuoden 2017 budjettikäsittelyn yhteydessä, että kunnan omistamat Ranuan Lämpö Oy ja Ranuan Vesihuolto Oy sulautetaan vuoden 2017 aikana Ranuan Kuituverkot osakeyhtiöön. Sulautumisen yhteydessä Ranuan Kuituverkot Oy:n nimi vaihdetaan Ranuan Infra Osakeyhtiöksi. Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi sulautumisen 31.12.2017 ja Ranuan Infra Oy aloitti toimintansa 1.1.2018.

Liike- ja teollisuuskiinteistöt

Ranuan kunta luovutti tasearvolla kerrostalokiinteistön osoitteesta Timontie 5 yhtiölle.

Lämpöliiketoiminta

Lämpöä tuotettiin Teeritien ja Kolomaan laitoksilla koko vuoden ajan. Laitokset toimivat hyvin, - hyvän ja ajantasaisen huoltotoiminnan ansiosta. Teeritien lämpölaitoksen konvektio-osan putkitus uusittiin toimintavuoden aikana.

Omaan hakkeen tuotanto on kokonaisuutena ollut onnistunut ratkaisu. Hakkeesta saadut lämpöarvot ovat olleet erittäin hyvät. Hakeurakoitsijalla on useampi haketusyksikkö, joten heillä on mahdollisuus haketta hyvin tasalaatuista haketta myös pienempien laitoksien käyttötarpeita varten. Omalla kokonaisvaltaisemmalla raaka-ainehankinnalla saadaan hyvän laadun lisäksi myös jatkossa kustannussäästöjä aikaiseksi. Pyöreää puuta hankittiin hakeraaka-aineen valmistusta varten noin 1000 kiinto-m³. Sinisen hallin yhteydessä olevaa kylmävaraston kunnostus hakkeen varastotilaksi valmistui toimintakertomusvuoden aikana.

Lämpöä tuotettiin Teeritiellä noin 12 300 MWh, Kolomaalla noin 2900 MWh ja Marjan Niemessä noin 500 MWh yhteensä noin 15 700 MWh. Vuonna 2016 lämmöntuotanto oli 14002 MWh.

Vuoden aikana rakennettiin kaksi uutta kaukolämpöliittymää, Ranuan hyvinvointikeskuksen kaukolämpöliittymä ja Koivutien palvelutalon kaukolämpöliittymä. Hyvinvointikeskuksen työmaan yhteydessä siirrettiin myös kyseistä runkolinjaa pois uuden rakennuksen tieltä.

Toimintavuonna on tehty tiivistä yhteistyötä Ranuan kunnan ja eri yhteistyöyritysten kanssa. Ranuan Bioenergia Oy:n kanssa tehtiin yhteistyötä palaturpeen toimitusten osalta.

Ranuan Kuituverkot Oy

Ranuan kunta linjasi vuoden 2017 budjettikäsittelyn yhteydessä, että kunnan omistamat Ranuan Lämpö Oy ja Ranuan Vesihuolto Oy sulautetaan vuoden 2017 aikana Ranuan Kuituverkot osakeyhtiöön. Sulautumisen yhteydessä Ranuan Kuituverkot Oy:n nimi vaihdetaan Ranuan Infra Osakeyhtiöksi. Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi sulautumisen 31.12.2017 ja Ranuan Infra Oy aloitti toimintansa 1.1.2018. Yhtiöjärjestys uusittiin sulautumisen yhteydessä.

Vuonna 2017 rakennettiin laajakaistaverkko valmiiksi, varsinaiset verkoston rakentamistyöt saatiin tehtyä syyskuun 2017 loppuun mennessä. Viestintäviraston maksatushakemus jätettiin määräaikaan 30.9.2017 mennessä, jonka jälkeen maksatushakemusta on täydennetty siten, että maksatushakemus on ollut kokonaisuudessaan valmis helmikuussa 2018.

Operaattoriasiakkaiden ja muiden kuituyhtiöiden kanssa neuvotellaan uusista yhteistyömahdollisuuksista. Yhtiön talouden näkökulmasta on tärkeää, että olemassa olevat asiakkuudet jatkuvat, kuituvaraukset saadaan aktiivikäyttöön ja uusia asiakkuuksia syntyy.

Ranuan Infra Oy:n toimintojen yhdistäminen tehdään mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, jolloin yhdistymisestä saatavat synergiahyödyt heijastuvat koko yhtiön tulokseen mahdollisimman pian.

Tilikauden voitto oli 2191,98 euroa.

Ranuan Seudun Matkailu Oy

Toimintavuonna yhtiön kokonaisliikevaihto oli 4.842.965,53 €, joka nousi edellisvuodesta 1.595.074,9 € (+ 49,1 %). Toimintavuoden liikevaihdon kasvuun vaikuttivat sekä kävijämäärän voimakas nousu, että voimakas kasvu ravintola-, ohjelmopalvelu- ja majoitustoiminnassa. Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 602.252,60 € (+224,5 %)

Vuoden 2016 aikana Ranuan eläinpuistossa vieraili 157.0007 maksanutta asiakasta. Kävijämäärä nousi edellisestä vuodesta 50.573 kävijällä (+ 47,5 %). Vuoden 2017 kävijämäärä oli erinomainen, sillä se on Ranuan eläinpuiston yli 30 vuotuisen historian paras kävijämäärä. Pääsylipun keskihinnaksi tuli 11,31 euroa (4,7 %). Keskihinnan nousu on selitettävissä lipunhinnan nostolla. Maltillinen kasvu suhteessa hinnan nostoon johtuu taas voimakkaasta kansainvälisten asiakkaiden kasvusta. Näistä lipuista maksetaan komissiot matkajärjestäjille.

Eläinpuiston kansainvälisten asiakkaiden määrät kasvoivat talvikuukausina merkittävästi. Suurimmat kasvaneet kansalaisuudet olivat Singapore, Taiwan, Malesia, Hong Kong, Kiina ja Israel. Kasvu kohdistuu samoille alueille, joihin Ranuan Seudun Matkailu on panostanut markkinointikäynnillä viimeisien vuosien aikana. Lomakylän suurimmaksi asiakasryhmäksi on noussut britit, joita oli yli puolet lomakylän kaikista talven yöpyjistä. Kesällä yöpyjät olivat kotimaasta.

Ranuan Seudun Matkailu Oy jatkoi panostusta matkailuautoilla sekä -vaunuilla liikkuviin eläinpuistoasiakkaisiin tarjoamalla karavaanari ja leirintäaluepalveluita Ranuanjärven leirintäalueella ja Ranua Zoo Camping alueella.

Lomakylä Gulo Gulo myi hyvin sekä kesä- että talvisesoingeissa. Selkein kasvu tapahtui talvikuukausissa joulun ja uuden vuoden jaksojen ulkopuolella. Talven huoneistojen käyttöaste vaihteli 77 - 85 % välillä ja majoitusvuorokausia tilikaudelle kertyi selkeästi edellisvuosia enemmän. Kokonaismyynti tilikaudella ilman aamupaloja oli 348.721,8 € (+ 27,7 %).

Ohjelmopalvelutoiminnan kokonaismyynti oli toimintavuonna 554.519,63 € (+ 40,2 %). Myydyistä resursseista lähes puolet oli alihankkijoiden tuottamia palveluja, joissa Ranuan Seudun Matkailu Oy toimi matkanjärjestäjänä.

Toimintavuonna eläinpuiston Wild Arctic Restaurant ravintolatoimintaa tukemaan hankittiin Cafe White Swan liiketoiminta. Liiketila toimii eläinpuiston alueella Ranuan Lämpö Oy:ltä vuokratuissa tiloissa. Liiketoimintakauppa vaikutti erittäin positiivisesti ravintolan liiketoimintaan. Ravintolan ja Cafe White Swanin kokonaisliikevaihto oli

1.190.440,04 €, joka kasvoi ravintolan edellisvuoden liikevaihtoon verrattuna 361.748,50 € (+ 36,2 %).

Markkinointitoimenpiteisiin käytettiin vuoden aikana 165.131,17 €. Tärkeimmät toimenpiteet olivat TV-mainonta, messut, lehtimainonta ja henkilökohtainen myyntityö. Eläinpuisto oli aktiivinen myös sosiaalisessa mediassa, johon kuuluvat Ranua Zoo blogi, Facebook, Instagram ja Twitteri. Kauden aikana jatkettiin asiakasrekisterin rakentamista karhunnepennun nimikilpailun myötä (sähköposti). Markkinointilupia on nyt kaiken kaikkiaan 32 695 kuluttajille ja 4000 yrityksille.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden 2016 lopulla yhteensä 15 vakinaista henkilöä ja vuoden 2017 lopussa Ranuan Seudun Matkailu Oy vakinaisti 1 henkilön. Kausityöntekijöitä oli kesäkaudella n. 80 ja joulusesonkina n. 40. Kausityöntekijöiden työsuhteiden pituus vaihteli kahdesta viikosta kuuteen kuukauteen.

Ranuan Seudun Matkailu Oy:n ja Ranuan kunnan välinen ostopalvelusopimus matkailuneuvonta- ja infotyöntekijäpalvelusta purettiin. Ranuan Seudun Matkailu jatkaa matkailuneuvontaa omatoimisesti eläinpuiston lipunmyynnin yhteydessä.

Toimintavuoden investoinnit kohdistuivat Lomakylä Gulo Gulon laajennukseen, eläinpuiston alueella sijaitsevien rakennusten kattojen korjaamiseen, Huskyparkin laajentamiseen ja traktotin hankintaan.

Ranua Zoo Masterplan valmistui keväällä 2015. Sen myötä on tarkoitus jatkaa vuonna 2006 valmistunutta maankäyttösuunnitelmaa ja samalla luoda ideapohjaa mahdollisten eläinpuiston yhteyteen rakennettavien palveluiden sekä uusien ja vanhojen toimintojen kehittämiseksi.

Alkanut tilikausi on ylittänyt odotukset. Tammi-, helmi- ja maaliskuulle on havaittavissa selkeää nousua aasialaisten ja israelilaisten asiakkaiden osalta. Kävijämäärä oli maaliskuun alussa 2018 2.000 kävijää edellisvuotta edellä. Ranuan Seudun Matkailu Oy on tehnyt päätöksen Arctic Fox Iglukylän rakentamisesta Ranuanjärven leirintäalueelle 20 uudella lasi-iglulla. Investoinnin tulisi olla valmis 1. joulukuuta 2018. Ranuan eläinpuistoon valmistuu myös taitelija Maija Kovarin valmistama ympäristötaide-teos kesäkuussa 2018.

Laatujärjestelmän odotetaan ylläpitävän yhtiön hyvää kilpailukykyä siten, että yhtiö pystyy säilyttämään markkina-asemansa eläinpuiston osalta. Talvikuukausien odotetaan kasvavan uusien lentoyhteyksien ja majoitusinvestointien myötä. Tilikauden budjetti on rakennettu 110.000 kävijän mukaan, mutta kansainvälisten asiakkaiden kasvun myötä kävijämäärä voi olla ennakoitua parempi.

Myös ohjelmapalvelutoimintojen ja ravintolatoiminnan odotetaan kehittyvän positiivisesti. 2017 joulukuussa valmistunut Lomakylä Gulo Gulon laajennus sekä uuden Arctic Fox iglukylän valmistuminen joulukuussa 2018 lisää Ranualla yöpyvien asiakkaiden määrää. Ennakkovaraustilanne 2018–2019 vaikuttaa erittäin hyvältä ja se tulee kasvattamaan Ranuan Seudun Matkailun liiketoimintaa merkittävästi majoitustuloista

saatavalla myynnillä ja samalla vauhdittamaan eläinpuiston, ravintolan sekä ohjelmapalvelutoiminnan toimintaa.

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tytäryhteisöjä on valvottu säännöllisesti. Yhteisöt ovat toimittaneet konsernijohdolle toimintasuunnitelmat ja talousarviot, tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset, osavuosikatsaukset, kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä konsernijohdon erikseen pyytämät asiakirjat. Kunnan tytäryhteisöt ovat selostaneet toimintaansa ja tilinpäätöksiään kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtaja ja kunnanhallitus ovat olleet käytännössä tiiviissä yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Kunnanjohtaja on käynyt tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa vuosittaiset tavoite- ja tulosarviokeskustelut, jotka on saatettu kunnanhallituksen tiedoksi toimintavuoden tammikuussa 2018.

Tilinpäätösvuonna suoritettiin koko kuntakonsernia koskeva riskienhallinnan järjestämis- sekä riskien kartoitus- ja arviointityön päivittäminen. Tytäryhteisöjen hallitukset päättivät kartoituksessa esille tulleista jatkotoimenpiteitä vaativista asioista. Konserniyhtiöissä on noudatettu kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita sekä yleisohjeen määräyksen periaatteita. Tytäryhteisöihin valmistellaan sisäisen valvonnan ohje.

6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

6.5.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017 1000 EUR	2016 1000 EUR
Toimintatuotot	21 100	19 803
Toimintakulut	- 48 836	- 47 304
Toimintakate	- 27 736	- 27 501
Verotulot	10 073	9 628
Valtionosuudet	23 535	24 234
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	53	71
Muut rahoitustuotot	356	167
Korkokulut	- 291	- 309
Muut rahoituskulut	72	- 55
Vuosikate	6 061	6 236
Suunnitelman mukaiset poistot	- 2 649	- 2 579
Arvon alentumiset	- 874	- 2 242
Satunnaiset tuotot	1	10
Satunnaiset kulut	- 48	- 6
Tilikauden tulos	2 491	1 419
Tilinpäätössiirrot	82	- 202
Tilikauden verot	- 120	- 32
Laskennalliset verot	- 9	- 54
Vähemmistöosuudet	- 4	- 2
Tilikauden yli/alijäämä	2 441	1 130

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	43,21	41,86
Vuosikate/Poistot, %	228,83	241,82
Vuosikate, euroa/asukas	1526	1550
Asukasmäärä	3973	4024

6.5.2 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 061	6 236
Satunnaiset erät, netto	- 46	4
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	- 120	- 32
Tulorahoituksen korjauserät	- 15	78
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 5 189	- 6 482
Rahoitusosuudet investointeihin	445	178
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	75	122
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 211	104
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	10	- 19
Antolainasaamisten vähennykset	11	21
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 114	806
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1954	-1879
Oman pääoman muutokset	-1	15
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	37	19
Vaihto-omaisuuden muutos	53	-4
Saamisten muutokset	-640	-872
Korottomien velkojen muutokset	-182	1375
Rahoituksen rahavirta	449	-540
Rahavarojen muutos	1660	-436
Rahavarat 31.12.	12643	10983
Rahavarat 1.1.	10983	11419

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	-3117	-6842
Investointien tulorahoitus, %	127,8	98,9
Lainanhoitokate	2,8	3,0
Asukasmäärä	3973	4024

6.5.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2017 1000 EUR	31.12.2016 1000 EUR
A PYSYVÄT VASTAAVAT	49 058	47 601
I Aineettomat hyödykkeet	1 051	920
1. Aineettomat oikeudet	576	644
2. Muut pitkävaikutteiset menot	467	273
3. Ennakkomaksut	7	3
II Aineelliset hyödykkeet	47 495	46 169
1. Maa- ja vesialueet	2 424	2 278
2. Rakennukset	32 822	31 355
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 933	4 781
4. Koneet ja kalusto	782	808
5. Muut aineelliset hyödykkeet	31	30
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	504	6 916
III Sijoitukset	513	513
1. Osakkeet ja osuudet	497	498
4. Muut saamiset	15	15
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	391	293
1. Valtion toimeksiannot	379	267
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	12	26
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 932	15 402
I Vaihto-omaisuus	332	386
1. Aineet ja tarvikkeet	272	325
4. Muu vaihto-omaisuus	61	61
II Saamiset	4 955	4 033
Pitkäaikaiset saamiset	869	880
2. Lainasaamiset	869	880
3. Muut saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	4 086	3 152
1. Myyntisaamiset	1 870	1 814
2. Lainasaamiset	78	104
3. Muut saamiset	735	487
4. Siirtosaamiset	1 403	748
III Rahoitusarvopaperit	5 232	4 833
1. Osakkeet ja osuudet	1 146	1 052
2. Sijoitukset rahamarkkina- instrumentteihin	1 682	1 312
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 403	2 468
4. Muut arvopaperit	1	1
IV Rahat ja pankkisaamiset	7 413	6 150
VASTAAVAA YHTEENSÄ	67 382	63 296

VASTATTAVAA	31.12.2017 1000 EUR	31.12.2016 1000 EUR
A OMA PÄÄOMA	40 514	37 865
I Peruspääoma	14 299	14 299
IV Muut omat rahastot	1 336	1 415
V Edellisten tilikausien ylijäämä	22 438	21 021
VI Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 441	1 130
VÄHEMMISTÖOSUUDET	40	36
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero		
2. Vapaaehtoiset varaukset		
C PAKOLLISET VARAUKSET	327	337
1. Eläkevaraukset	16	17
2. Muut pakolliset varaukset	311	321
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	425	290
1. Valtion toimeksiannot	408	260
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	16	29
3. Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
E VIERAS PÄÄOMA	26 076	24 768
I Pitkäaikainen	16 963	15 706
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 985	11 649
3. Lainat julkisyhteisöiltä	3 004	3 174
7. Muut velat	709	672
8. Laskennalliset verovelat	265	211
II Lyhytaikainen	9 113	9 061
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 041	992
3. Lainat julkisyhteisöiltä	168	211
5. Saadut ennakot	281	197
6. Ostovelat	2 695	2 422
7. Muut velat	1 394	481
8. Siirtovelat	3 526	4 705
9. Laskennalliset verovelat	9	54
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	67 382	63 296
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2 017	2 016
Omavaraisuusaste, %	60,4	60,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,2	45,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	24 879	22 152
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	6262	5505
Konsernin lainat, EUR/asukas	4 576	4 215
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	18 181	16 963
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	15	15
Asukasmäärä	3 973	4 024

7

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.819.761,66 euron tuloksen käsittelyä seuraavasti:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä 73.297,59 €
- siirretään tilikauden ylijäämä 1.893.059,25 yli-/alijäämättilille.

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

1 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1.1 Vaalit

21101 VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-6 850		-6 850	-13 276	6 426
Henkilöstökulut	-5 040		-5 040	-8 504	3 464
Palvelujen ostot	-1 100		-1 100	-3 916	2 816
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90		-90	-739	649
Avustukset					
Vuokrat	-580		-580	-59	-521
Muut toimintakulut	-40		-40	-58	18
Toimintakate	-6 850		-6 850	-13 276	6 426
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-6 850		-6 850	-13 276	6 426
Vyörytyserät					

1.2 Tarkastustoimi

21102 Tarkastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-18 000		-18 000	-25 493	7 493
Henkilöstökulut	-3 800		-3 800	-3 830	30
Palvelujen ostot	-14 150		-14 150	-20 371	6 221
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50		-50	-1 292	1 242
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-18 000		-18 000	-25 493	7 493
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-18 000		-18 000	-25 493	7 493
Vyörytyserät					

Tavoitteiden toteutuminen:

- * Tarkastuslautakunta on kokoontunut toimintavuonna 9 kertaa ja käsitellyt 44 asiaa.
- * Toimintavuonna tilintarkastuksen JHTT -yhteisönä toimi BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana HTM, JHTT Rauno Lohi.

1.3 Kunnanhallitus

1.3.1 Yleishallinto

21103 Yleishallinto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	300		300	698	-398
Myyntituotot				473	
Maksutuotot	300		300	225	75
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-410 061		-410 061	-469 707	59 646
Henkilöstökulut	-142 562		-142 562	-163 285	20 723
Palvelujen ostot	-207 415		-207 415	-242 536	35 121
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 000		-3 000	-6 614	3 614
Avustukset	-13 000		-13 000	-15 960	2 960

Vuokrat	-22 084		-22 084	-19 564	-2 520
Muut toimintakulut	-22 000		-22 000	-21 749	-251
Toimintakate	-409 761		-409 761	-469 009	59 248
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 581		-4 581	-4 499	-82
Tilikauden tulos	-414 342		-414 342	-473 508	59 166
Vyörytyserät	-4 110		-4 110	-5 974	1 864

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Kunnan johto	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Käynnistetään uuden valtuuston valinnan jälkeen kuntastrategiatyö. Uuden kunnan tehtävänä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, elinkeinopolitiikka, kaavoitus- ja tekniset palvelut, konsernipalvelut ja sivistyspalvelut. * Elo-syyskuussa pidetään valtuuston talousarvioseminaari. * Kuntalain muutosten toimeenpano: Hallintosäännön ja siihen liittyvien ohjeiden päivittäminen, päätösvallan siirron uudelleen määrittäminen ja byrokratian purku sekä konserniohjeen päivittäminen * Vuonna 2017 perustetaan 1) SOTE:n kunnallinen ohjausryhmä, jonka tavoitteena on koordinoita SOTE:n valmistelua ja ohjata palvelutuotantoa SOTE –kuntoon, 2) Kuntarakenne 2020 –työryhmä, jonka tavoitteena on valmistella tulevaisuuden kuntarakennetta, resursseja ja palvelutuotantoa ja 3) Liikenneturvallisuustyöryhmä. * Valmistaudutaan maakunta- ja sote –uudistukseen; sote –palveluiden saattaminen luovutuskuntoon ja lähipalveluiden turvaaminen * Toiminnan suunnittelussa hyvinvointikertomus ja –tavoitteet ovat kiinteästi mukana kaikilla sektoreilla. * Johtaminen muutoksessa; johtamiseen ja esimiestyöhön panostaminen ja prosessi- ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen. Esimieskoulutusta suunnataan tiedolla ja muutoksessa johtamistaitojen lisäämiseen. Kuntamaisema otetaan toiminnanohjaukseen kaikissa yksiköissä. Kuntamaisema on osa talouden ja toimintojen suunnittelua ja seurantaa. * Henkilöstö sitoutetaan kuntatalouden ja rakenteellisten muutosten sopeuttamiseen sekä toimintaympäristön muutoksiin. Henkilöstön tuottavuusnäkökulmaa lisätään toiminnan eri tasoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> * Uusi valtuusto aloitti työskentelyn 1.6. alkaen. Uuden kuntastrategian valmistelu käynnistys päätettiin siirtää vuoden 2018 alkuun. Strategiatyö on käynnistetty ja työpajat pidetty. * Valtuuston talousarvioseminaari on pidetty 4.9. * Uusi hallintosääntö ja konserniohje on hyväksytty 27.3. pidetyssä valtuuston 100 –vuotisjuhlakokouksessa. Hallintosäännössä on mm. määritetty valtuuston valitsemien luottamuselinten koko ja tehtävät, perusturva- ja sivistyslautakunta on yhdistetty hyvinvointilautakunnaksi ja päätösvaltaa on siirretty esimiehille. * Kuntarakenne 2020 –työryhmä on jatkanut työskentelyä alkuvuonna. Kunnanhallitus on perustanut 12.6. em. työryhmän sijaan Palvelurakennetyöryhmän. Kunnallista sote –valmisteluryhmää ei ole katsottu tarpeelliseksi perustaa, koska virkamies- ja luottamushenkilöjohto osallistuu kiinteästi maakunnalliseen sote -valmisteluun. * Palvelulinjoja on yhdenmukaistettu sote –linjausten mukaiseksi. Erilaisia palvelutuottamismalleja on selvitetty ja jatketaan edelleen yksityisten palvelutuottajien yhteistyömahdollisuuksien kartoitusta lähipalveluiden ja työpaikkojen turvaamiseksi paikkakunnalla. Mukana selvityksessä ovat olleet myös tukipalvelut. * Vuoden 2016 kuntamaisemaraportin esittelytilaisuus on pidetty 12.6. Tiedolla johtamisen ja muutostoiminnan koulutuksiin on osallistuttu. * Henkilöstöä on pidetty ajan tasalla sekä toiminnallisten että taloudellisten resurssien muutoksista etä kaavailluista palvelutuotantomuutoksista. Infotilaisuuksia on pidetty esimiehille, yhteistyöryhmälle sekä yksiköiden henkilöstölle. * Kunta on lähtenyt mukaan Arjen turvaa toiminta-

<ul style="list-style-type: none"> * Kuntalaiset ja kolmannen sektorin toimijat aktiivoidaan hyvinvointityöhön; järjestetään vuosittain yleisötilaisuuksia kuntalaisille ja järjestöille ja lisätään hyvinvointitiedottamista tietoverkoissa * Koko henkilöstöä koskeva työhyvinvointikysely tehdään vuosittain. Työhyvinvointia edistetään kehityskeskustelujen, osaamiskartoituksen ja varhaisen tuen avulla. Työnkierto sekä resurssisuunnittelun ja työajan hallinnan keinot aktiiviseen käyttöön. Hankitaan Hr-työkalu. * Koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain osastoittain ja aihealueittain. Sisäistä viestintää kehitetään ja henkilöstön perehdytystä tehostetaan. Sähköinen Tyky-Online -hyvinvointiseteli (100 €). * Toimintojen ja palvelutuotannon sopeuttaminen ikärakenteen voimakkaasta muutoksesta johtuen. Henkilöstön luonnollisen poistuman hyödyntäminen toimintojen ja talouden sopeuttamisessa. * Tilapäisen henkilöstön käytöstä luovutaan ja hyödynnetään sosiaalista työllistymistä ja palkkatukea. Tiivis yhteistyö työllistämisyksikön kanssa. * Henkilöstön liikuteltavuutta lisätään – henkilöstö oikeaan aikaan oikeassa paikassa – myös muutaman tunnin ajaksi. Tehostetaan toiminnanohjausta ja työn suunnittelua ruuhkahuippujen taasaamiseksi. * Työprosessien ja tehtävien priorisointi ja hallinnon karsiminen keskittymällä asiakastyöhön. Tietojärjestelmien tehokas hyödyntäminen. * Virkojen ja toimien (mukaan lukien myös määräaikaiset virat ja toimet) tullessa avoimiksi, niiden vakinainen täyttäminen ja määräaikainen täyttäminen yli puolen vuoden ajaksi edellyttää kaikissa tapauksissa kunnanhallituksen täyttölupaa. Yli kuusi kuukautta kestävien sijaistuuksien täyttämisestä päättää kunnanjohtaja henkilöstöpäällikön esityksestä. Lyhyet sijaisuudet hoidetaan tehtäviä sisäisesti järjestelemällä ilman sijaistyövoimaa. * Varaudutaan SOTE –palvelutuotannon ja maakuntauudistukseen. Vuoden 2019 alusta lukien kunnan henkilöstöstä, sekä kuntatalouden käyttömenoista ja rahoitustuotoista siirtyy SOTE:n mukana noin 60 % maakuntahallinnolle. * Kunnan toiminnoissa ja palveluissa varaudutaan Suhangon kaivoksen mahdolliseen avautumiseen maankäyttöstrategian ja kehittämissuunnitelmien mukaisilla toimilla. Kirkonkylän asemakaavan päivittäminen käynnistetään ja jatketaan osayleiska- 	<p>mallin toteuttamiseen. Kehittämiskohteiksi valittiin 1) elinvoiman ja 2) hyvinvoinnin edistäminen. Yhteyshenkilöiksi nimettiin Riikka Tuomivaara (elinvoima) ja Anitta Jaakola (hyvinvointi). Hanke käynnistetään keväällä elinvoima- ja hyvinvointityöpajoilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Koko henkilöstöä koskeva työhyvinvointikysely on tehty vuodenvaihteessa. Työkiertomahdollisuutta on hyödynnetty. Työvuorosuunnittelussa on käytetty enenevässä määrin tarvelähtöistä suunnittelua. * Sähköinen TykyOnline on käytössä. Kuluvan vuoden edunkäyttäjäksi ilmoittautuminen toteutettiin helmikuulla. Koulutussuunnitelma on laadittu. * Perusturvalautakunta on linjannut palkkatuen periaatteita ja tavoitteena on lisätä mahdollisuuksia palkkatuella työllistämiseen (mm. yli 6 kk:n työllistämisyksöt). Velvoitetöyöllistettyjä on ollut palkattuna 14. * Hoitotyössä työsuunnittelun avulla on tasattu ruuhkahuippuja ja ohjattu resurssia akuutteihin tehtäviin. * 1.6. voimaantulleessa hallintosäännössä hallintoorganisaatiota on madallettu ja päätösvaltaa on siirretty operatiiviselle johdolle. * Täyttölupamenettely on käytössä. Sijaisia on palkattu vain välttämättömään tarpeeseen. * Taloussuunnitelma on laadittu vuosille 2019 - 2020. Sote- ja maakuntauudistuksessa uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus sekä aluehallinnon tehtävät. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020 vuonna 2017 päätetyn aikataulumuutoksen mukaisesti. * Kirkonkylän osayleiskaavan päivittäminen on käynnissä ja lausuntovaiheessa. * Suhangon kaivoshanke on myyty CD Capitalille 24.1.2018.
--	---

<p>van päivittämistä oikeusvaikutteiseksi. Selvittää ranta-alueiden rakentamismahdollisuus.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Eläinpuistoa kehitetään yhteistoiminnassa Ranuan Seudun Matkailu Oy:n johdon ja hallituksen kanssa. * Vaikuttavuuden parantaminen matkailun kehittämisessä perustamalla matkailukoordinaattorin toimi. * Järjestö-, kylätoiminta-, kylätalo- ym. avustuksiin varataan 15 900 euroa. Määräraha jaetaan hakemusten perusteella. Kaikki avustukset tulee hakea asetetussa määräajassa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on hyvinvointi- ja terveysarvojen edistäminen ja noudattaminen toiminnassa. Myytäviin kannatus- ja mainosilmoituksiin ei ole varattu määrärahaa. * Ranuan Vesihuolto Oy:n, Ranuan Lämpö Oy:n ja Ranuan Kuituverkot Oy:n sulauttaminen yhdeksi yhtiöksi talousarviovuonna. * Konserniohjaukseen ja johtamiseen panostaminen ja konserniyhtiöiden hallitustyöskentelyn uudelleentarkastelu * Japanitalon tulevaisuus pyritään ratkaisemaan talousarviovuonna. Siihen saakka kunnan talousarviossa varaudutaan kiinteistön ylläpitomenoihin. * Ympäristön hoitoon panostaminen ja kuntalaisten aktivoiminen viihtyisän ympäristön ylläpitämiseksi * Ranuanjärven sillan korjauksen vauhdittaminen sekä Rovaniementien risteysjärjestelyjen uusimiseen vaikuttaminen liikenneturvallisuuden parantamiseksi (Aapiskujan ja Kemijärventien risteys) * Ranuanjärven veden tilan parantamistoimenpiteiden selvittäminen * Laajakaistan hyödyntäminen ja oman sähköisen palvelutuotannon kehittäminen sekä etätyömahdollisuuksien markkinointi. * Terveyskeskuksen "Hyvinvointikeskus" saneerauksen toteuttaminen vuosina 2017 – 2019. Saneerauksen kustannusarvio on 7,5 milj. euroa. Lähipalveluiden ja kunnan elinvoiman turvaaminen sopeuttamalla investointi kunnan kantokäyttöön. Investointihanke toteutetaan leasingrahoitusratkaisulla. * Kunnan 100 -vuotisjuhluvoiteen valmistautuminen ja määrärahan varaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Matkailukoordinaattori on rekrytoitu 6.3.2017 ja matkailukoordinaattori on aloittanut työn 3.5.2017. * Kunnanhallitus on päättänyt avustusten jaosta 2.5.2017. * Sulautumisen rekisteröinti on käynnistetty 5.7. ja sulautuminen on toteutunut 31.12.2017. Sulautumisessa muodostuneen yhtiön nimi on Ranuan Infra Oy. * Omistajaohjauksella varmistetaan, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kunnan kokonaisuus. Yhtiöiden hallitusten kokoonpanossa on huomioitava ko. yhteisön toimialan edellyttämä riittävä taloudellinen ja liiketoiminnan tuntemus. * Ystävyyskunta Fukauramachi on ehdottanut Japanitalon luovuttamista Ranuan kunnalle. Ranuan kunta on ilmoittanut 22.1.2018 hyväksynyt Fukauramachin kaupungin tekemän ehdotuksen Japanitalon lahjoittamisesta Ranuan kunnalle. Luovutuskirjat on allekirjoitettu 16.3.2018. * Ympäristönhoitoon on panostettu ja alueita kunnostettu. * Vesistöjen kunnostusmahdollisuuksia selvitetään mm. VESKU –hankkeen ja paikallisten järjestöjen ja kalastus- sekä osakaskuntien kautta. * Ikäihmisten kotihoidossa ja -palveluissa on pilotoitu laajakaistan luomia mahdollisuuksia. * Hyvinvointikeskushanke toteutetaan KVR -urakkana. Pääurakoitsijana on Lujatalo Oy. Hyvinvointikeskuksen rakentamisvaihe on harjakorkeudessa. Hanke valmistuu siten, että muutto uusiin toimitiloihin on toteutunut joulukuun loppupuolella. * Juhlavaltuuston kokous pidettiin 27.3. Samassa yhteydessä jaettiin ansiomerkkejä luottamushenkilöille ja työntekijöille. Pääjuhlaa vietettiin 28.5. Juhlavuosi huipentui itsenäisyyspäiväjuhlaan 6.12.
--	--

1.3.2 Toimisto- ja sisäiset palvelu

21104 Toimisto- ja sisäiset palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 124 069		2 124 069	2 034 660	89 409
Myyntituotot	2 124 069		2 124 069	2 026 666	97 403
Maksutuotot				131	-131
Tuet ja avustukset				7 864	-7 864
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-2 356 534		-2 356 534	-2 251 383	-105 151
Henkilöstökulut	-1 353 812		-1 353 812	-1 335 395	-18 417
Palvelujen ostot	-449 920		-449 920	-416 510	-33 410
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-456 800		-456 800	-396 577	-60 223
Avustukset					
Vuokrat	-95 502		-95 502	-102 503	7 001
Muut toimintakulut	-500		-500	-399	-101
Toimintakate	-232 465		-232 465	-216 723	-15 742
Suunnitelman mukaiset poistot	-116 266		-116 266	-139 494	23 228
Arvon alentumiset				-73 851	-73 851
Tilikauden tulos	-348 731		-348 731	-430 067	81 336
Vyörytyserät	348 731		348 731	430 067	-81 336

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
<i>Ravitsemispalvelut:</i> Perusturvatoimi:	Ateriasuoritteet €/suorite	209540 3,28	216830 3,55	214341 2,75
Koulut:	Ateriasuoritteet €/suorite	166064 1,98	138155 2,93	167050 2,41
<i>Kysely (32/179)</i>	<i>Arviointiasteikko (1-5):</i> <i>Ruoan riittävyys</i> <i>Ruoan maku</i> <i>Ulkonäkö</i> <i>Lämpötila</i> <i>Ruokailutilanteen sujuvuus</i> <i>Henkilökunnan palveluattius</i>		>4 >3 >3 >4 >3 >3	Kyselyä ei toteutettu
<i>Pesulapalvelut:</i>	Suoritteet (kg) €/suorite	74486 2,03	76680 2,10	75203 2,14

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut	14	14,5	14,5
ICT-palvelut	2	2	2
Ruokapalvelut	14,5	14,5	14,5
Pesulapalvelut	3	3	3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Talous- ja henkilöstöhallinnon toimintojen ja tehtävien hoitoa jatketaan omana toimintana. Toimistohenkilöstön tehtäviä ja osaamisalueita sekä sisäistä töiden uudelleenorganisointia jatketaan. Vaihtoehtoisia palveluntuottamismalleja selvitetään talousarviovuonna. * Kunnan IT-palvelun tuottamismallia selvitetään (oma tuotanto/ostopalvelu) toimintojen hoidon varmistamiseksi. * Ruokahuoltopalveluiden selvittäminen osana Ranuan kuntakonsernin teknisten toimintojen selvitystyötä, jonka sisältönä on teknisten toimintojen yhdistämisen toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten vaikuttavuusarvion tekeminen verrattuna nykytilaan sekä sote – palvelutuotannon muutosten vaikutus tukipalveluihin. * Sijaishenkilöstön käyttöä vähennetään ja työvoimaa ohjataan aikakriittisiin tehtäviin. Työllistämisyksikön palveluita hyödynnetään avustavissa tehtävissä kunnan kaikissa työyksiköissä. * Kuntaan varataan nuorten 2 viikon/6 h/pv kesätyöpaikkoja edelleen 30. Kesätyöpaikkojen myöntämisperiaatteena on, että kesätyöpaikan voi saada nuori, joka täyttää työllistämivuonna 15 vuotta. Lisäksi edellytetään, että nuori osallistuu työllistämivuoden keväällä järjestettyyn nuorten kesätyöntekijöiden tietopaketti –infoon. Toimintaa hallinnoi työllistämisyksikkö. * Terveyskeskuksen keittiötoiminta sekä osa pesulan tuotannosta siirretään saneeraustöiden ajaksi Marjaniemeen. Ruoanvalmistus- ja jakelujärjestelyillä taataan toiminnan sujuvuus. * Käynnistetään ruokapalvelun ja kouluruoka-asiakkaiden aktiivinen yhteistyö ja ruokailutoimikunnan työskentely * Koko kuntaa kattavan kuituverkon hyödyntäminen, sähköisten palveluiden kehittäminen ja tarjoaminen palvelutuotantoon. * Etätyöperiaatteiden laatiminen ja tietoturvaohjeiden päivittäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> * Talous- ja henkilöstöhallinnon tuotanto on siirtymässä Monetra Oy:lle 1.4.2018 lukien. Uuden toimijan palvelukseen on siirtynyt 1.1.2018 alkaen kolme työntekijää. Siirron valmistelu on aloitettu lokakuussa 2017. * IT-palvelutuotannon vaihtoehtoista on käyty keskustelua LapIT Oy:n kanssa ja selvitystyötä on jatkettu. * Valtuusto linjasi 13.11.2017, että sote – ruokatuotanto ulkoistetaan ja sivistystoimen ruokatuotanto säilytetään kunnan omalla tuotantona. Sote –ruokahuollon osalta on käyty vuodenvaihteessa 2017-2018 kilpailutus, joka sisälsi sote -aterianvalmistuksen kuljetuksineen sekä sivistystoimen ateriakuljetukset. Uusi toimija rakentaa toimitilat ja ottaa liikkeenluovutusperiaatteella sote -keittiön työntekijät palvelukseensa. * 30 nuorta on työllistetty kunnan kesätyöpaikkoihin. * Terveyskeskuksen saneeraussuunnittelu on keskeytetty joulukuussa 2016. Uuden Hyvinvointikeskuksen suunnittelu käynnistettiin välittömästi. Rakentamisvaihe alkoi elokuussa 2017. Väistötilajärjestelyjä ei näin ollen keittiön ja pesulan osalta tarvittu vaan toiminta jatkuu nykyisissä tiloissa uusien tilojen valmistumiseen saakka. * Ruokatoimikunnan työskentelyä ei ole vielä käynnistetty. * Etätyöperiaatteiden ja etätyöohjeen valmistelu sekä teknisten ratkaisujen selvitystyö on käynnissä.

1.3.3 Maankäytön suunnittelu

21105 Maankäytön suunnittelu	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot				4 000	-4 000
Myyntituotot				4 000	-4 000
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-63 595		-63 595	-57 875	-5 720
Henkilöstökulut	-24 595		-24 595	-22 672	-1 923
Palvelujen ostot	-39 000		-39 000	-35 142	-3 858
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-61	
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-63 595		-63 595	-53 875	-9 720
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-63 595		-63 595	-53 875	-9 720
Vyörytyserät	-637		-637	-736	99

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Kaavoitus	1/3	1/3	1/3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Keskustan osayleiskaavatyö on käynnistynyt. Kaavatyö on aikataulun mukaan luonnosvaiheessa talvella 2017 ja ehdotusvaiheessa viimeistään syksyllä 2017 * Varaudutaan aloittamaan maankäytön suunnittelu Portimojärven lähialueella, jos Suhangon kaivoksen avaamiseen tähtäävästä lopullisesta kannattavuusselvityksestä tehdään kaivosyhtiössä päätös. * Talousarviovuonna jatketaan Kolomaan alueen yleisilmeen parantamistoimenpiteitä asfaltoimalla teitä, rakentamalla valaistus ja asentamalla opastuskyltit. * Talousarvio- ja suunnitelmavuosina varaudutaan kaavamuutoksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> * Osayleiskaavoituksen luonnosvaihe siirretty keväälle 2018. * Kolomaan alueen rakennetut tiet asfaltoitu ja valaistukset asennettu.

1.3.4 Elinkeinoelämän kehittäminen

21106 Elinkeinoelämän kehittäminen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-290 486		-290 486	-243 233	-47 254
Henkilöstökulut	-103 030		-103 030	-104 055	1 025
Palvelujen ostot	-91 000		-91 000	-66 905	-24 095
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 200		-2 200	-1 146	-1 054
Avustukset	-20 000		-20 000	-22 640	2 640
Vuokrat	-14 256		-14 256	-9 723	-4 533
Muut toimintakulut	-60 000		-60 000	-38 763	-21 237
Toimintakate	-290 486		-290 486	-243 233	-47 254
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 259		-4 259	-426	-3 833
Tilikauden tulos	-294 745		-294 745	-243 658	-51 087
Vyörytyserät	-2 912		-2 912	-3 094	182

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2016	TP2016
Uusien työpaikkojen luominen	<i>Uudet yritykset/vuosi</i> <i>Toimivat yritykset</i>	20 260	10 230	15 260
Asukasmäärän vakiinnuttaminen	<i>Uudet työpaikat</i> <i>Asukasmäärä</i>	12 4023	15 4000	12 3973
Työttömyyden vähentäminen	<i>Työttömyysaste (%)</i> <i>Työttömien määrä (lkm)</i>	17,2 272	16,0 254	15,0 233

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Kunta toteuttaa elinkeinopolitiikkaa vahvistetun kuntastrategian ja uusitun elinkeino-ohjelman mukaisesti. Painopisteinä ovat Arktinen Hillakylä, arktinen matkailu- ja lomakohde ja tapa toimia. Elinkeinotoimen toimenpideohjelmassa on estettyä myös maaseutua ja kylien kehittämistä koskevat tavoitteet.</p> <p>Elinkeinon tavoitteena on vahvistaa yritystoiminnan edellytyksiä lisäämällä yksityisen sektorin työpaikkoja sekä tukea ja säilyttää olemassa olevia työpaikkoja. Tavoitteena on myös uusien yritysten perustaminen, työvoiman saatavuuden parantaminen ja työttömyyden vähentäminen. Elinkeinotoimi tekee tiiviistä yhteistyötä uuden työllistämisyksikön kanssa. Työn tärkeänä sisältönä on elinkeinoilmaston ja yrittäjyysilmapiirin kehittäminen.</p>	<p>Uusittu elinkeino-ohjelma on toiminut kehittämisraamina. Näkyvyyteen on saatu selkää vahvistusta, tämän myötä Ranuan omia luontaisia vahvuuksia on saatu esille. Maaseutuelinkeinojen osalta on tiivis yhteistyö maaseututoimen kanssa.</p> <p>Kaudella tammi-joulukuu Ranualla on perustettu yhteensä 15 yritystä. Ranuan yrittäjät ry:n kanssa on tiivis ja toimiva yhteistyö. Uusia kehittämishankkeita on suunniteltu ja valmisteltu yhdessä.</p>

nen.

Kunnan elinkeinotoimen strateginen vastuu ja kehittämisvastuu on kunnanhallituksella ja kehittämissiivistöä johtaa kunnanjohtaja. Kunnanhallituksen asettaman elinkeinoryhmän tehtävänä on koordinoita yritysilmapiiirin kehittämistä, laatia elinkeino-ohjelmaan perustuvia yrittäjyysilmapiiirin kehittämisen toimenpide-ehdotuksia, seurata ja tukea yritysvaikutusarvioinnin toteutusta ja kehittämistä sekä toteuttaa kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön tiivistämisen toimenpiteitä yhdessä kunnan elinkeinopalveluiden kanssa.

Kehittämispäällikön tehtäviin kuuluu mm. yritysten kehittämispalvelut ja asiakaspalvelutyö, yritystoiminnan, matkailun ja markkinoinnin sekä osaamisen kehittäminen ja edunvalvonta, kunnan elinkeinotoimen sekä matkailun ja markkinoinnin koordinointi ja tiivis yhteistyö eri sidosryhmiin. Matkailukoordinaattorin tehtäviin haetaan toimintavuoden aikana uusi henkilö. Maaseudun asiakkaiden ja suoramyynnin selvittäminen toteutetaan hankkeen kautta. Rovaniemen Kehitys Oy:n kautta toimitaan yhteishankkeissa erillisten sopimusten mukaan. Kehitys Oy:n hallitukseen kuuluu ranualainen yrittäjä ja lisäksi kunnanjohtajalla on läsnäolo-oikeus kokouksissa. Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:ltä hankittava matkailun peruspalveluun on varattu 10 000 € määräraha. Kehittämistyön tueksi tiivistetään allianssitoimintaa.

Toimenpideohjelma 2017-2019:

1. Arktinen hillakylä

Kaupan, palvelun ja matkailun keskittymä

- brändin rakentaminen (ulkoinen viestintä)
- kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen allianssitoiminnan avulla
- biotalouden jalostaminen tuotteiksi ja palveluiksi (Hillakoulu)
- toimialojen kestävä kehitys, mm. puhdas kaivos-toiminta
- yritysten tuotekehitys ja viestintä
- uusien yritysten sijoittuminen paikkakunnalle

Toimenpiteitä:

Yritysten kasvua ja kehittämistä vahvistetaan kumppaneiden ja sidosryhmien - allianssin kanssa.

Elinkeinojen kehittämisen painopisteet avataan allianssikokouksessa ja käynnistetään tarvittavat toimenpiteet. Allianssin toimijoita: Rovaniemen Kehitys Oy, Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy, BusinessOulu, ProAg-ria, Luke, oppilaitokset mm. MTI, LAO ja yliopisto, kauppakamari, rahoittajat Peräpohjolan Leader ry, ELY ja kylätoimikunnat sekä muut yhdistykset ja järjestöt.

Elinkeinoryhmä sai uuden kokoonpanon syksyllä ja on kokoontunut yhden kerran raportointikaudella. Ryhmä laati toimintasuunnitelman. Tavoitteena on edesauttaa tehokkaasti ja tuloksellisesti kaikkien elinkeinojen kehittämistä ja kasvamista Ranualla. Investointien saaminen alueelle on tärkeää.

Kehittämispäällikön työn painopisteitä ovat olleet yritysten perustamis- ja kehittämispalvelut sekä tarvittavien yhteistyöhankkeiden valmistelut. Kehittämistyössä on mukana toimiva sidosryhmä. Kuntamarkkinointiin on tehty myös paljon työtä.

Matkailukoordinaattori aloitti työt toukokuussa 2017.

Ranuan elinvoimaohjelman painopisteiksi on vahvistettu Arktinen Hillakylä, joka kehittää aluetta kaupan, palvelun, matkailun sekä teollisuuden keskittymänä. Toimenpiteiden tavoitteena on investointien saaminen alueelle sekä yritysten kasvu- ja kansainvälistymisen polkujen rakentaminen.

Kasvuohjelmiin on saatu yrityksiä. Kasvuohjelmien lisäämiseksi Lappiin on valmisteilla Kasvun Savotta.

Ranua on mukana biotalousohjelmissa energian ja elintarvikkeiden osalta.

Mm. Hillakoulun ja yritysryhmän kautta Potentiaalia mm. sopimusvalmistukseen

Ranulla on verkostoiduttu bioenergian osalta ja järjestetty tilaisuuksia. Paikallisen bioenergiailaitoksen selvittelyt saatiin käyntiin eri tilaisuuksien kautta. Ryhmä suunnitteli opintomatkan loppuvuodesta. Kohteiksi valikoitui parhaat maaseudun bioenergiailaitokset Utajärvellä, Haapajärvellä, Laukaassa ja Jyväskylässä. Matkaa johti ProAg-ria Lappi. Kauppakamarin kautta on otettu valtakunnallinen kannanotto liikennejärjestelyihin, painopisteenä matkailu.

Lähiuonan kysyntä on lisääntynyt matkailun vahvistuessa sekä ympäristötietouden lisääntyessä. Lähiuokaa ei ole saatu riittävästi paikallisten matkailukohteiden keittiöihin tai marketteihin. Jalostajat ovat kiinnostuneet mahdollisuuksista, monilla on menossa omia tuotekehitystoimia. Hyötykasvipuolen keruuverkostoa on koulutettu ja keruutoiminta on tuottanut tilauksia ja paikallisia raaka-aineita on saatu jalostukseen.

Suoramyyntiverkoston toimintaa on käynnistetty Reko Ranuan kautta. Mahdollisuuksista on tiedotettu kahdessa kehittämistilaisuudessa, lehti-ilmoituksissa ja alan kokouksessa. Kysyntä ja tar-

<p>Biotalous monimuotoisuuden kasvattaminen, rahavirtojen kääntäminen takaisin maaseudulle energian ja ruokatuotannon osalta, Ranualla on 3,7 % maapallon luomusertifioidusta alueesta.</p> <p>Biotalous valjastetaan elintarvikkeiden jalostamiseen, keruuverkosto koulutetaan ja rakennetaan logistiset ratkaisut. Lähiruoka tuodaan matkailuun, suurkeittiöihin ja suoramyyniin.</p> <p>Maaseutuyritysten toimintaedellytysten kehittäminen arktisen älykkään maaseutuverkoston avulla, suoramyyntimahdollisuuksien selvittäminen ja käyttöönotto sekä asiakkuuksien vahvistaminen, pakastamo- ja logistiikka- asioiden selvittäminen</p> <p>Puhtaan kaivostoiminnan ajantasaisen tiedon koostaminen ja jakaminen</p> <p>Hillaimagon vahvistaminen ja kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arktinen Hillakylä –tavaramerkin lanseeraus - Hillatori tuotteistetaan ja sille laaditaan tuotekortti - Hillatorista tehdään valtakunnallinen hillapörssi tiedottamisen avulla - Hillatorin toimintaa laajennetaan puhtaiden luonnontuotteiden osalta - Hillautiset laajennetaan ja kansainvälistetään - Hillautisten tuomaa julkisuusarvoa hyödynnetään Ranuan elinvoimaisuuden kehittämisessä erityisesti tuotekehittämisen ja palvelumuotoilun kautta - Hillatori on paikallisen osaamisen näyteikkuna <p>2. Arktinen matkailu- ja lomakohde</p> <p>Eläinpuisto, luonnon monipuoliset mahdollisuudet ja elävät kylät luovat perustan kansainvälistyvälle arktiselle matka- ja lomakohteelle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ranuan eläinpuisto veturina • Kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen • Osayleiskaava vahvistaa matkailun liiketoimintaa • Kehittyminen kansainvälisenä matkailu- ja lomakohteena viipymää lisäämällä • Kylä- ja vesistömatkailun tuotteistaminen <p>Toimenpiteitä:</p> <p>Yhteistyön jatkaminen kuntakonserniin kuuluvan Ranuan seudun Matkailu Oy:n kanssa eläinpuiston ja lähi-alueen masterplanin toteuttamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Matkailun viipymään pidentäminen masterplanissa olevien tavoitteiden mukaisesti. - Tiivis vuorovaikutus Ranuan Matkailuyhdistys ry:n kanssa, toimintasuunnitelma vuodelle 2017 vahvistettu yhdistyksen hallituksessa - MTI:n opiskelijayhteistyön jatkaminen painopisteinä asiakkuudet, johtaminen markkinointi - Matkailukoordinaattori tulee matkailun kehittämisen tueksi 	<p>jonta eivät kohtaa tällä hetkellä.</p> <p>Kaivosteollisuudessa on uusi vaihe. Liiketoiminnan mahdollisuuksien selvittäminen etenee kaivosalueella yhtiön omana työnä.</p> <p>Arktinen Hillakylä Ranua, tavaramerkki on myönnetty 13.3.2017. Ranuan Hillakylä sai pronssia kuntamarkkinoinnin SM-kilpailussa ja voitti yleisöäänestyksen. Tämä on iso saavutus Ranualle.</p> <p>Hillautisia toimitettiin kaudella 2017 yhteensä 15 kertaa. Uutiset on luettavissa kunnan kotisivuilta. Lonely Planetin kautta saatiin uusia kontakteja. Lisäksi uutisia lähti matkailun kautta.</p> <p>Matkailussa on ollut historian vilkkain jakso. Matkailun ohjelmapalveluita on tuotteistettu yhteistyössä Ranuan Seudun Matkailu Oy:n ja Rovaniemen kanssa. Uusia aloitteita on tehty mm. Syötteen matkailuun. Visit Ranua –työlle on luotu pohjaa. Ranuan eläinpuisto toimii matkailun veturina. Alueen tuotteiden ja palveluiden saatavuuteen valmistellaan Visit Ranua –alustaa. Matkailuyhdistyksen roolia kehittämistyössä on vahvistettu. Digitaalisia mahdollisuuksia on lisätty mm. varausjärjestelmien ja verkkokaupan mahdollisuuksien osalta.</p> <p>Matkailuinvestointeja hakeville on esitelty tontteja ja liiketoimintamahdollisuuksia.</p> <p>Uusia ohjelmapalveluita on mm. käsityömatkailu ja talvikalastus. Hevosmatkailu on lisääntynyt paljon. MTI:n kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä mm. tuotteistamisen ja kohdekokemuksen osalta. Toimikauden aikana on valmisteltu matkailun aluetalousvaikutusselvityksen toteutusta. Matkailukoordinaattori on saanut työn vauhtiin yhteistyössä yrittäjien ja puiston kanssa.</p> <p>Kylä- ja vesistömatkailun osalta on haettu identiteettiä. Mukaan on saatu aktiiviset yritykset kokonaisvaltaisesti. Tästä tehty oma kansio. Matkailun työpajoja on toteutettu mm. tuotteesta timantiksi, opaskoulutus sekä yritysten yksittäiset koulutukset. Lisäksi on ollut tilaisuus FaceBook –markkinointiin.</p> <p>Kylämatkailukierros toteutettiin tällä kertaa yrityksille suunnattuna. Suurin osa kohteista tuli tutuksi matkailutoimijoille. Tämä auttaa yrittäjiä verkostoitumaan ja markkinoimaan toisiaan.</p> <p>Mitä uutta –ajattelu haastaa kaikki toimijat luomaan uutta ja tekemään asioita uutta tekniikkaa, verkostoja, kansainvälisyyttä hyödyntäen ja edis-</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - Kylä- ja vesistömatkailun tuotteistamisen jatka- - minen, tuotekorttien valmistaminen - Matkailun työpajat ja messut - Kylämatkailukierros kesäkuussa 2017 <p>3. Tapa toimia</p> <p>Elinvoiman rakentaminen tehdään yhdessä oppien, yhteistyössä yrittäjien ja sidosryhmien kanssa. Ranua haluaa kehittyä yrittäjäystävällisenä kuntana ja saada uusia maaseutuuelämästä nauttavia asukkaita (sisäinen viestintä).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnän, työkalujen ja yhteistyöverkoston kehittäminen yritysten elinkaaren vaiheissa • Infran kehittäminen ja ylläpito • Sähköinen markkinapaikka Infokartta • Kasvun työpajat • Paikalliskulttuurin ja alueen omien kilpailukytekijöiden hyödyntäminen • Mitä uutta –ajattelun edistäminen • Aito yhdessä tekeminen, verkostojen monipuolistaminen • Lähikuntavierailut • kuntaimagon vahvistaminen <p>Toimenpiteitä:</p> <p>Uutta ja innostavaa ilmapiiriä ruokitaan Mitä uutta – ajattelulla. Ranuan ympäröivä luonto ja monipuoliset palvelut tarjoavat moninaiset mahdollisuudet myös vapaa-ajan viettoon. Koska luonto ja palvelut ovat lähellä, on vapaa-aika ja työn tekeminen helppo yhdistää. Maaseudulla on mukava elää.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestintä tukee hyvää yhteistyötä ja positiivista ilmapiiriä - Kaava- ja tonttipolitiikka tukee hyvinvointia - Infokartta saadaan toimivaksi työkaluksi - Sähköisten palveluiden ja etätyömahdollisuuksien hyödyntäminen - Sähköisten palveluiden pilotit - Yritysten toimintamahdollisuuksien lisääminen, mahdollisuudet mukaan markkinointiin sekä liiketoiminnassa että vapaa-ajan palveluissa. <p>Uudet kehittämishankkeet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaseudun suoramyyntiasiakkaat ja –kanavat – hanke on valmisteltu, aloitus rahoituksen varmistuttua, omarahoitusosuus 15 000 € - Hillanlehden kehittäminen; kootaan yritysverkosto ja laaditaan kehittämishanke - Yhteishankkeet biotalouden osalta, mm. suunnitteilla oleva ruokatalo - Yritysten yhteishankkeet <p>Kylät ja yhdistysten toiminta hoidetaan yhteistyössä Luken ja maaseututoimen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehittämistyön keskiössä on yritysten tarpeet ja käytävissä olevat kehittämiskumppanit. - Peräpohjolan Leader ry:n rahoituksen hyödyntä- 	<p>täen. Toiminnan keskiössä on elinvoiman rakentaminen yhteistyössä. Yrittäjät, yrittäjäjärjestö, yhdistykset, kylien edustajat sekä kehittämiskumppanit toimii yhdessä, toisilta oppien luoden kilpailukykyä muuttuvassa ympäristössä.</p> <p>Kuntaimagolle on saatu positiivista nostetta, työ on saatu hyvin liikkeelle.</p> <p>Lapin Kansan Ranuan juhla-julkaisu on näkyvässä huhtikuun loppuun saakka. Esillä on ranualainen elinvoimaohjelma, etätyö, ranualainen lifestyle, kuituverkko ja maaseudun mahdollisuudet.</p> <p>Lapin Kansan koostama Ranuan juhla-julkaisu oli onnistunut, sitä on keuhuttu monilta tahoilta. Luki-jakelyn perusteella julkaisu sai poikkeuksellisen hyvää palautetta. Osa yrittäjistä on jopa kysellyt julkaisun uusimista.</p> <p>Tonttipolitiikka on mahdollistanut uusia hanke-aihoita Ranualle. Etätyömahdollisuudet näkyvät eri kanavissa.</p> <p>Sähköisten palveluiden pilotteja nousut, mm. yritysten toiminnanohjausjärjestelmät, nettikauppojen alustat sekä kunnan oman virtuaalijärjestelmän valmistelut.</p> <p>Hanke ei saanut rahoitusta. Muutoin Reko Ranua toimintaa on jatkettu omana työnä.</p> <p>Yritysryhmä aloitti elokuussa, mukana on 3 yrittäjää. Heidän mukanaan toimii saman alan verkostoa. Hanke on osoittautunut toimivaksi tavaksi. Kokemusta voidaan mallintaa eri aloille.</p> <p>Peräpohjolan Leaderin toiminnassa on ollut haasteita kuluneella kaudella. Loppuvuodesta toiminta saatiin jälleen käyntiin.</p>
--	---

<p>minen</p> <p>PK-yritystoimintaa avustetaan suunnitelmakaudella seuraavilla tukitoimilla (avustukset ovat määrärahasidonnaisia):</p> <p>Kesätyöpaikkatuki (25 000 €). Työllistämisyksikkö koordinoi kesätyöpaikkatukea. Tuen tarkoituksena on ohjata nuoria työnantajan koulutuksella työtehtäviin sekä tukea nuorten elämänuran valintaa. Tavoitteena on työllistää 85 ranualaista 14-vuotta täyttäneitä opiskelijaa 2-4 viikon ajaksi. Tukea myönnetään yrityksille 2 viikon jaksolta 180 € ja 4 viikon jaksolta 360 €.</p> <p>Oppisopimustuki (3.200 €) Määräraha on tarkoitettu jo tehdyille päätöksille, joista maksusitoumuksia vuodelle 2016 ja 2017.</p> <p>Markkinointituki (7 000 €) Käytetään jäljellä olevien markkinointitukien maksuun. Markkinointituen kaltaiset toimenpiteet toteutetaan jatkossa yritysten yhteishankkeiden kautta.</p>	<p>Kesätyöpaikkatuki käytettiin kokonaisuudessaan nuorten työllistämiseen.</p> <p>Päättynyt.</p> <p>Päättynyt.</p>
---	--

1.3.5 Maaseututoimi

21107 Maaseututoimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-147 000		-147 000	-134 697	-12 303
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-57 100		-57 100	-53 560	-3 540
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset	-69 500		-69 500	-61 459	-8 041
Vuokrat	-400		-400	-302	-98
Muut toimintakulut	-20 000		-20 000	-19 376	-624
Toimintakate	-147 000		-147 000	-134 697	-12 303
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-147 000		-147 000	-134 697	-12 303
Vyörytyserät	-1 473		-1 473	-1 713	240

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017
Palveluita käyttävien maatalousyrittäjien lukumäärä	131	129
Lypsykarjatilojen lukumäärä	31	29
Lihakarjatilojen lukumäärä	15	17
Lammastilojen lukumäärä	1	1
Hevostilojen lukumäärä	3	3

Kasvinviljelytilojen lukumäärä	64	59
Porotaloustilojen lukumäärä	15	18
Erikoisviljelytilojen lukumäärä	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Peräpohjolan Leader ry:n toiminnan tavoitteena on maaseutualueiden elinvoimaisuuden edistäminen ja asukkaiden kannustaminen omaehtoiseen kehittämistoimintaan. Yhdistys neuvoo ja opastaa ruohonjuuritason toimijoita oman asuinalueensa kehittämiseen. Peräpohjolan Leader ry tukee aloittavia ja toimivia mikroyrityksiä, jotta alueelle syntyy uusia yrityksiä ja työpaikkoja. * Maatalousyrittäjille järjestetään 1 koulutustilaisuus. Määrärahaa on varattu 100 €. * Maatalousyrittäjiä tuetaan talous-, kylvö-, lannoitus- ja viljelysuunnitelmien laadinnassa. Tuen suuruus on 50 % arvonlisäverottomasta hinnasta ja tuen myöntäminen edellyttää, ettei tukea ole saatu muualta. Määrärahaa on varattu yhteensä 5 500 €. * Kunta palkitsee vuoden maatalousyrittäjän sekä muistaa isännyydenvaihdoksen tehneitä maatalousyrityksiä. Määrärahaa on varattu 1 000 €. * Eläinlääkärisubventioihin on varattu 35 000 € sitova määräraha. Eläinlääkärisubventioissa noudatetaan kunnanhallituksen päätöstä ja subvention perusteita tarkistetaan vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä. * Kunta tukee 120 h maksullista lomitusta 50 %:lla tuntihinnasta. Määrärahaa on varattu 28 000 € ja se myönnetään toteutuman (laskutuksen) mukaisesti siihen saakka kuin määrärahaa on käytettävissä. Lomatoimen hallinnosta vastaa Tervolan kunnan paikallisyksikkö. * Kunnan maaseutuelinkeinojen hallintopalveluiden hoidosta on vastannut 1.5.2010 alkaen Tervolan kunta. * Ostetaan keskimäärin 1 pv/vk maaseutupalveluiden neuvontapalveluita Tervolan kunnalta 	<ul style="list-style-type: none"> * Peräpohjolan Leader Ry on vuonna 2017 edistänyt osaltaan Ranuan kunnan elinvoimaisuutta neuvomalla ja kannustamalla ruohonjuuritason toimijoita sekä mikroyrityksiä kehittämistoimintaan. Aktivointi on vuonna 2017 realisoitunut yhtenä työllistävänä yrityshankkeena. * Maatalousyrittäjille järjestettiin yksi koulutustilaisuus. * Talous-, kylvö-, lannoitus- ja viljelysuunnitelmien laadintaa on tuettu 4 455 eurolla. * Vuoden 2017 maatalousyrittäjiksi valittiin Sirpa Keränen ja Hannu Kuukasjärvi. * Eläinlääkärisubventioihin on käytetty 29 372 euroa. Subvention perusteita on tarkistettu 1.1.2017 lukien kunnanhallituksen päätöksellä. * 120 h maksullisen lomituksen tukemiseen on käytetty 26 832 euroa. Lomitettuja päiviä oli 643 ja niitä piti 52 yrittäjää. * Tervolan kunta vastasi hallintopalveluiden hoidosta. * Maaseutupalveluiden neuvontapalveluille asetuttu tavoite 1 pv/viikko toteutui.

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Tasapainoinen ja kestävä talous	<ul style="list-style-type: none"> <u>Tuloveroprosentti</u> <u>Kiinteistöveroprosentit:</u> - vakinainen asuminen - yleinen - muut asuinrakennukset <u>Vuosikate €/asukas</u> 	19,75	19,75	19,75
		0,40	0,41	0,40
		0,90	0,93	0,90
		1,00	1,00	1,00
		998	335	984

	Lainamäärä €/asukas	1156	980	1156
Hyvinvoiva henkilöstö	Sairauspoissaolot pv/hlö	14,7	<12	14,3
	Eläköityminen vasta vanhuuseläkeiässä, Varhemaksut, €	Ei kasvua	Ei kasvua	Ei kasvua
	Kehityskeskustelut käyty %	100	100	100
	Työhyvinvointikysely	Tehty	Tehdään	Tehty
Asukasmäärän vakiinnuttaminen	Asukasmäärä	4023	4000	3973
Uusien työpaikkojen luominen ja työttömyyden vähentäminen	Uudet yritykset/vuosi	20	>10	15
	Toimivat yritykset	260	>240	260
Maaseutualueen asuttuna pitäminen ja maataloustuotannon jatkuvuus	Aktiivitulojen määrä	131	131	129
	Isännöydenvaihdosten määrä	1	1	1

1.3.6 Kunnanhallitus yhteensä

23 Kunnanhallitus yht.	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 124 369		2 124 369	2 039 358	85 011
Myyntituotot	2 124 069		2 124 069	2 031 139	93 403
Maksutuotot	300		300	356	-56
Tuet ja avustukset				7 864	-7 864
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-3 267 676		-3 267 676	-3 156 895	-110 781
Henkilöstökulut	-1 623 999		-1 623 999	-1 625 407	1 408
Palvelujen ostot	-844 435		-844 435	-814 653	-29 782
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-462 000		-462 000	-404 399	-57 663
Avustukset	-102 500		-102 500	-100 059	-2 441
Vuokrat	-132 242		-132 242	-132 091	-151
Muut toimintakulut	-102 500		-102 500	-80 286	-22 214
Toimintakate	-1 143 307		-1 143 307	-1 117 536	-25 771
Suunnitelman mukaiset poistot	-125 106		-125 106	-144 418	19 312
Arvon alentumiset				-73 851	-73 851
Tilikauden tulos	-1 268 413		-1 268 413	-1 335 805	67 392
Vyörytyserät	339 599		339 599	418 550	-78 951

1.4 Perusturvalautakunta

1.4.1 Perusturvalautakunnan hallinto

2201 Hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot				300	-300
Myyntituotot				300	-300
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-311 216		-311 216	-297 597	-13 619
Henkilöstökulut	-53 140		-53 140	-51 050	-2 090
Palvelujen ostot	-236 971		-236 971	-226 209	-10 762
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 900		-1 900	-1 587	-313
Avustukset					
Vuokrat	-19 005		-19 005	-18 614	-391
Muut toimintakulut	-200		-200	-138	-62
Toimintakate	-311 216		-311 216	-297 297	-13 919
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 493		-4 493	-3 541	-952
Tilikauden tulos	-315 709		-315 709	-300 838	-14 871
Vyörytyserät	-3 119		-3 119	-3 785	666

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut	0,67	0,67	0,67

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>* Sote-uudistuksen valmisteluprosesseihin osallistutaan aktiivisesti ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä. Maakuntien vastuulle siirtyvät 1.1.2019 alkaen julkiset sosiaali- ja terveystaloudet, pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto, maakuntaliittojen tehtävät ja eräät muut kuntien ja valtion aluehallinnon tehtävät. Sote- ja maakuntauudistuksen tarkoituksena on nykyaikaistaa palveluja ja parantaa julkisen talouden kestävyttä. Uudistuksella luodaan edellytykset Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden mallille. Uusissa maakunnissa otetaan käyttöön tehokkaimmat ja vaikuttavimmat toimintatavat, jotta palvelut voitaisiin tuottaa vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti. Tavoitteena on pienentää eroja ihmisten hyvinvoinnissa ja taittaa kustannusten kasvua. Palvelut integroidaan asiakaskeskeisesti ihmisten tarpeiden mukaisesti. Palveluiden integraation laajuus on uudistuksessa kansainvälisesti erittäin kunnianhimoista. (STM)</p> <p>* Tavoitteena riittävät, laadukkaat ja toimivat lähipalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti sekä laa-</p>	<p>* Kolme perusturvan lähiesimiestä on osallistunut sote -muutosjohtaja valmennukseen osana sote -uudistuksen valmisteluprosessia. Valmennuksesta saatua tietoa on välitetty tiedoksi perusturvan henkilöstölle osastopalavereissa. Perusturvan palveluita on alettu saattaa sote -luovutus kuntoon. Kehittämistyössä otetaan huomioon sote -uudistuksen linjaukset kuten sote -palveluiden integroiminen asiakaskeskeisesti, digitalisaation mahdollisuudet ja kustannusten kasvun hillintä.</p> <p>* Lähipalveluita on kehitetty sote -linjauksia seuraten niin, että ne olisivat mahdollista tuottaa riittävänä, laadukkaina ja toimivina taloudellisuus ja tehokkuus näkökulmat huomioon ottaen. Perusturva on mukana valtakunnallisissa sote -kärkihankkeissa LAPE ja Toimiva kotihoito Lappiin.</p> <p>* KANSAn käyttöönottoon ja Kanta-arkistoon liittymiseen on valmistauduttu kouluttamalla perusturvaosaston sosiaalityöntekijä kirjaamisvalmentajaksi valtakunnallisen</p>

<p>dukkaasti tuotettuna.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Valmistaudutaan KANSAn (kansallisen sosiaali- huollon asiakastietovaranto) käyttöönottoon val- takunnallisen aikataulun linjoja seuraten kuitenkin siten, että nykyisillä järjestelmillä pyritään selviy- tymään sote –uudistukseen saakka. * Lisätään henkilöstön tietoisuutta kuntatalouden ja yleensäkin toimintaympäristön muutoksista sekä henkilöstön kustannustietoisuutta toiminnan eri tasoilla. Otetaan henkilöstö mukaan palvelupro- sessien tehostamiseen. * Kuntalaisten subjektiivisten hyvinvointikokemus- ten kerääminen. Hyvinvointitieto tavoitteellisen hyvinvoinnin edistämisen perustana. * Yhteistyömuotojen luominen kolmannen sektorin kanssa * Kehitetään ja tuetaan työntekijöiden työhyvin- vointia ja työmotivaatiota parantavia tekijöitä. * Digitaalisten palveluiden kokeilun käynnistämi- nen, esim. asiakaspalautteen kerääminen 	<p>Kansakoulu -hankkeen suunnitelmien mukaises- ti. Kirjaamisvalmentaja on kouluttanut perustur- van sosiaalihuollon työntekijöitä maalisi- huhtikuun aikana yhteensä yhden työpäivän ajan. Lisäksi nimettiin viranhaltijoista koostuva Ranuan kunnan sosiaalihuollon Kanta-arkistoon liittymistä valmisteleva työryhmä.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Toiminnallisten ja taloudellisten toteutumien seurantaa on vahvistettu osaksi perustyötä. Li- säksi toteutuu seurataan kuukausittaisissa lä- hiesimiesten osastopalaverissa. Palveluiden kehittämistyötä toteutetaan usealla henkilöstöta- solla, jotta henkilöstöllä on sekä mahdollisuus että velvollisuus osallistua palveluprosessien kehittämiseen. * Kuntalaisten subjektiivisten hyvinvointikokemus- ten kerääminen jäi suullisen asiakaspalautteen vastaanottamisen tasolle. Hyvinvointikertomuk- sen tuottaman hyvinvointitiedon hyödyntämistä on lisätty osaksi hyvinvoinnin edistämistä. * Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on vahvis- tunut ikäihmisten ja maahanmuuttajasosiaalityön palveluiden osalta. Yhteistä toimintaa ja sen to- teutustapoja on suunniteltu yhteistyötapaami- sissa (esim. Vanhusneuvosto, Kotouttamisen yhteistyöryhmä). * Henkilöstön työhyvinvointia ja työmotivaatiota on tuettu mm. työnohjauksella, yhteisillä työn- kehittämishetkillä ja täydennyskoulutuksella. Li- säksi henkilöstön kanssa on linjattu yhtenäisiä asiakaskeskeisiä tavoitteita. * Digitaalisia palveluja on kehitetty lisäämällä Virtu –palveluja. Digitaalisia palveluja on kehitetty myös sote -kärkihankkeiden mukaisesti. * Osallistutaan seuraaviin hankkeisiin: Toimiva kotihoito Lappiin, Lape kärkihanke (perhekeskus- toimintamalli Lappiin), Voitto –hanke (osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus), Polut –hanke (maahan- muuttajien kotouttaminen).
---	--

1.4.2 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

2204 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	33 000		33 000	32 117	883
Myyntituotot					
Maksutuotot	3 000		3 000	2 656	344
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	30 000		30 000	29 461	539
Toimintakulut	-797 276		-797 276	-819 106	21 830
Henkilöstökulut	-154 234		-154 234	-166 474	12 240
Palvelujen ostot	-383 100		-383 100	-412 280	29 180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-700		-700	-467	-233
Avustukset	-255 000		-255 000	-235 540	-19 460

Vuokrat	-3 742		-3 742	-4 083	341
Muut toimintakulut	-500		-500	-262	-238
Toimintakate	-764 276		-764 276	-786 989	22 713
Suunnitelman mukaiset poistot	-464		-464	-478	14
Tilikauden tulos	-764 740		-764 740	-787 467	22 727
Vyörytyserät	-7 991		-7 991	-10 418	2 427

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2017	TA2017	TP2017
Lasten hoidon tuki: Kotihoidon tuki päivähoiton ulkopuolella oleville	Lasten hoidon tuki €/lapsi Kotihoidontuen piirissä olevien lkm	1.960	2 200	2299 43

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
Lasten ja nuorten huolto:			
Lastensuojeluilmoitukset	72	50	76
Avohuollon asiakkuudet	70	60	73
Lastensuojelutarpeen selvitys	14	10	16
Laaditut uudet asiakassuunnitelmat	10	20	34
Tarkistetut asiakassuunnitelmat	9	20	18
Jälkihuollon asiakkuudet	6	2	2
Sijoitetut lapset ja nuoret	4	4	4
Päättyneet asiakkuudet	47	3	9
Perhetyö:			
LS-asiakkaat (perhe)	30	30	27
Ennaltaehkäisevät asiakkaat (perhe)	23	22	21
LS-asiakaskontaktit	1 128	1 080	1 184
Ennaltaehkäisevät asiakaskontaktit	276	340	693
Lapsiperheiden kotipalvelu:			
Asiakkaat (perhe)	20	23	24
Asiakaskäynnit	374	420	485
Varhaiskasvatus:			
Lasten kotihoidontuen piirissä olevien lkm	98	110	96
Päihdehuolto:			
Päihdekuntoutus	5	6	7
Päihdepalveluasiakkaat	11	9	13

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Lasten ja nuorten huolto			
Lapsiperheiden kotipalvelu	2	2	2
Perhetyö	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut: * Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopisteen siirtäminen ehkäiseviin palveluihin. Uudistuneen sosiaalihuoltolain mukaisesti tukipalveluja järjestetään lapsille, nuorille ja perheille myös ilman lastensuojelun asiakkuutta yhä varhaisemmassa vaiheessa.	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut: * Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopistettä on siirretty suunnitellusti ehkäiseviin palveluihin lisäämällä yhteistyötä muiden hallintokuntien lasten, nuorten ja perheiden kanssa. Lastensuojeluilmoitusten määrä on silti hieman kasvanut edelliseen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. (1-12/2016: yht.77,

<p>* Monialaisen yhteistyön kehittäminen lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien muiden hallintokuntien työntekijöiden kanssa.</p> <p>* Perustetaan perhetyöntekijän ja koulukuraattorin vetämä ”Ihmeelliset vuodet” –ohjelman mukainen vertaisryhmä ja luodaan siitä vuosittain toistuva käytäntö kuntaan.</p> <p>Päihdehuollon palvelut:</p> <p>* Kuntouttavan palvelutarjonnan lisääminen paikakunnalla uusien työtapojen ja menetelmien avulla.</p>	<p>1-12/2017: yht.81).</p> <p>* Monialaista yhteistyötä on kehitetty vastaamalla yksittäisten asiakkaiden palvelutarpeisiin yli hallintorajojen. Sote-integraation tavoitteiden mukaista verkostomaista perhekeskus - mallia on viety eteenpäin tiivistämällä yhteistyötä erityisesti neuvolan, koulukuraattorin ja psykologin kanssa.</p> <p>* ”Ihmeelliset vuodet” –ohjelman mukaista ryhmään ei saatu osallistujia eikä ryhmä toteutunut.</p> <p>Päihdehuollon palvelut:</p> <p>* Kuntouttavan palvelutarjonnan lisäämisen sijaan on kehitetty paikallisella sote - yhteistyöllä palveluiden sisältöä vastaamaan yksilöllistä ja asiakaskohtaista palvelutarvetta. Sisältöjen kehittämisessä tavoitellaan ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisäämistä</p>
--	---

1.4.3 Vanhusten ja vammaisten palvelut

2220 Vanhusten ja vammaisten palvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 669 834		1 669 834	1 622 628	47 206
Myyntituotot	249 284		249 284	246 684	2 600
Maksutuotot	1 063 675		1 063 675	1 035 390	28 285
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot	356 875		356 875	340 554	16 321
Toimintakulut	-7 236 864		-7 236 864	-7 151 449	-85 415
Henkilöstökulut	-4 187 659		-4 187 659	-4 164 293	-23 366
Palvelujen ostot	-1 805 699		-1 805 699	-1 678 168	-127 531
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-148 730		-148 730	-123 669	-25 061
Avustukset	-591 000		-591 000	-686 683	95 683
Vuokrat	-500 176		-500 176	-497 104	-3 072
Muut toimintakulut	-3 600		-3 600	-1 533	-2 067
Toimintakate	-5 567 030		-5 567 030	-5 528 821	-38 209
Suunnitelman mukaiset poistot	-65 640		-65 640	-70 983	5 343
Arvon alentumiset				-39 470	39 470
Tilikauden tulos	-5 632 670		-5 632 670	-5 639 274	6 604
Vyörytyserät	-72 537		-72 537	-90 961	18 424

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
<u>Kotihoito- ja tukipalvelut, omaishoidontuki sekä Rantakoti:</u>				
Järjestetään tehokkaasti laadukkaita ja kohtuuhintaisia palveluja	Kotihoito- ja tukip. €/käynti	16,79	18,75	16,74
	Kotihoito- ja tukip. €/tunti	54,13	57,26	45,91
	Rantakoti €/h/v	81,80	80,33	66,70
	Seniorikoti €/h/v	33,29	39,46	37,56
	Omaishoidontuki €/asiakas	5 471	6 415	5 995
	Rantakodin käyttöaste	95,8	100	96,28

	<i>Seniorikoti käyttöaste</i>	87,2	100	102
	<i>Rantakodin hoitopäivät</i>	7 345	7 665	7 381
	<i>Seniorikodin hoitopäivät</i>	2 865	3 285	3 112
<u>Mielenterveyskuntoutujien palvelut:</u>				
Mielenterveyskuntoutujien tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Avustus yhdistykselle, €</i> <i>Päivätoimintapalvelut €/pv</i>	- 32,40	- 25,56	- 32,40
<u>Vammaisten palvelut:</u>				
Vammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Subjektiviisiin oikeuksiin kuuluva palvelu, varattu määräraha €</i> <i>Määrärahasidonnainen palvelu, varattu sitova määräraha €</i>	540 508 2 805	527 727 11 000	563 947 4 641
<u>Kehitysvammahuolto:</u>				
Kehitysvammaisten tarpeista lähtevien toimintojen järjestäminen	<i>Niittyvilla €/käynti.</i> <i>Kuntoutuksen ohjaus €/ohjaus</i> <i>Marjukka €/pvä</i>	100,03 94,80 123,80	95,95 93,44 114,85	81,82 123,35 125,88
<u>Marjaniemi:</u>				
Vanhainkoti- ja ryhmäkoti-hoidon järjestäminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti	<i>Vanhainkoti €/hvp</i> <i>Palveluasunnot €/hvp</i> <i>Marjaniemi yht. €/hvp</i> <i>Marjaniemen käyttöaste -%</i> <i>Hoitopäivät, vanhainkoti</i> <i>Hoitopäivät palveluasunnot</i>	157,74 76,53 103,85 96,8 4 528 8 929	172,01 74,92 105,58 100 4 380 9 490	144,50 78,00 100,8 95,5 4 536 8 695

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
<u>Kotihoito</u>			
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat	130	120	142
Tukipalveluasiakkaat	144	130	138
Kotihoito/käynnit	70 327	56 500	65 230
Kotihoito/tunnit	21 821	18 500	23 795
Rantakodin paikkaluku	21	21	21
Seniorikoti paikkaluku	9	9	9
Omaishoidontukiasiakkaat	70	63	71
<u>Mielenterveyspalvelut</u>			
Palveluasunnot	8	8	8
Tukiasumiseen sijoitetut	5	5	5
Päivätoiminnoissa, lkm	13	16	13
<u>Vammaispalvelut</u>			
Vammaispalvelulain piirissä olevat	137	133	145
<u>Subjekttiivinen oikeus/asiakas:</u>			
Kuljetuspalvelu	107	105	121
Palveluasuminen	10	11	16
Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuluvat välineet ja laitteet	19	10	30
Henkilökohtainen avustaja	31	30	32
<u>Määrärahasidonnainen palvelu/asiakas:</u>			
Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet ja laitteet	10	5	6
Ylimääräiset vaate- ja erityisravintokustannukset	2	2	2
<u>Kehitysvammahuolto</u>			
Kehitysvammaisia yhteensä	69	66	65
Palvelutalo Marjukassa	14	14	13
Palveluasuminen muualla	6	5	7
Omaisten luona	27	27	26
Perhehoidossa	4	4	4

Vanhainkodissa/Rantakodissa	2	3	4
Terveyskeskuksen vuodeosastolla	1	1	1
Yksin asuvat	6	6	7
Marjaniemi			
Vanhainkodin paikkaluku	12	12	12
Ryhmäkotien paikkaluku	26	26	26
Marjaniemen asukasmäärä	51	53	59
- em. vuorotteluhoidossa	4	4	7

Henkilöstö:			
	TP2016	TA2017	TP2017
Kotihoito			
Kotihoito	36	36	35,5
Kehitysvammahuolto			
Toimintakeskus	4	4	3,75
Marjukka	10	10	10,25
Vanhainkoti			
Marjaniemi	25	26	25,5
Mielenterveyskuntoutus/ Päivikkikoti			
	2	2	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Ikäihmiset/vanhukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vanhuspalveluprosessien mallintaminen ja päivitettyjen palveluprosessien käytäntöön vieminen * Vaikuttavat toimintakykyä ylläpitävät työtavat * Osallisuuden ja yhteistyön lisääminen (yhteistyö eri yksiköiden mm. kirjasto ja kansalaisopisto sekä muiden toimijoiden kanssa mm. kolmas sektori, vapaaehtoiset) * Palveluneuvonnan ja -ohjauksen kehittäminen * Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö * Huomioidaan kokonaisvaltainen hoito- ja hoiva-työ, myös sosiaalisen toimintakyvyn ja asuinympäristön vaikutukset kotona asumisen tukemiseen mahdollisimman pitkään. Toiminnanohjauksen ja kotikuntoutuksen kehittäminen ja käytäntöön vieminen * Laitospaikkojen vähentäminen Marjaniemestä ja tehostetun palveluasuntopaikkamäärän nostaminen tilamuutosjärjestelyin suunnitelmakaudella * Joustava henkilöstön liikuteltavuus ja yhteiskäyttö yksiköiden tarpeiden mukaan – työnkierron aktiivinen käyttöönotto * Vanhusten perhehoidon käyttömahdollisuuden selvittäminen ja omaishoidon tukeminen * Toimintakyvyn arviointijärjestelmäratkaisun (RAVA/RAI) osalta seurataan valmisteilla olevan sote-ratkaisun linjauksia * Tekniikan ja sähköisten palveluiden hyödyntäminen 	<p>Ikäihmiset/vanhukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Päivitetty palveluprosessit sekä kotiin vietävien palveluiden ja tehostetun palveluasumisen erilliset palvelulinjat ja vastuualueet on laitettu käytäntöön. * Henkilöstöpalavereissa on suunnattu työtä mallinnusten mukaisesti. Sairaanhoidajat ovat aloittaneet työt kotihoidon ja vanhustentalojen tiimeissä. Asiakkaan ja omaisen kohtaamisen vuorovaikutuskoulutus siirrettiin myöhemmin pidettäväksi. * Palveluohjaukset ja palvelutarpeen arvioinnit ovat lisääntyneet sekä uusille että jo palveluiden piirissä oleville asiakkaille. * Rantakodin, vanhustentalojen yhteisten tilojen ja seniorikodin siivoustyön mitoitukset sekä kotiin vietävien palveluiden (vanhustentalot, kk/sivukylät, seniorikodin) hoitotyön optimointi on tehty ja tuloksia hyödynnetään työn organisoinnissa. * Marjaniemen laitospaikkojen vähentämisestä on luovuttu tässä vaiheessa. Yksityinen palveluntuottaja rakentaa Ranualla tehostetun palvelukodin ikäihmisille, ja suunnittelutyö tämän vaikutuksista Marjaniemen tehostettuun palveluasumiseen on aloitettu. Suunnittelutyö palvelusetelin käyttöönotosta tehostetun palveluasumisen osalta on aloitettu. * Ranuan ikäihmistien palvelut ovat mukana Toimiva kotihoito Lappiin -hankkeessa, jossa kehitetään ja kokeillaan digitaalisia turvalaitteita kotona asumisen turvaamiseksi omaishoidon tuen, kotihoidon myöntämisen alueelliset

<p>Mielenterveyskuntoutujien palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kuntouttavan palvelutarjonnan lisääminen paikakunnalla uusien työtapojen ja menetelmien avulla <p>Vammaiset/kehitysvammaiset:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Asiakaspalautteen kerääminen päivä- ja työtoiminnassa sekä palveluasumisessa laadun ja omavalvonnan kehittämiseksi. * Tehdään tarvittavat toiminnalliset muutokset itsemääräämisoikeuden vahvistamisen ja sen rajoittamisen edellytyksiä koskeviin säännöksiin liittyen * Työ- ja päivätoimintaa kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaan ja haetaan yhteistyömuotoja kunnan eri yksiköiden kanssa. * *) Hoitoapulaisen henkilöstömäärä ilmoitettu virheellisenä vuoden 2016 talousarviossa. Tieto korjattu vastaamaan todellista henkilöstöresursseja. 	<p>kriteerit ovat valmistuneet ja ne otetaan myöhemmin käyttöön yhtä aikaa muiden kuntien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> * Palveluohjausta ja kotikuntoutusta on kehitetty. <p>Mielenterveyskuntoutujien palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kuntouttavaa palvelutarjontaa on kehitetty lisäämällä sote -yhteistyötä muiden sote -palvelujen kanssa. Erityisesti Päivikin, Niittyvillan ja Työllistämisyksikön yhteistyö on vahvistunut. Yhteistyön kautta on kehitetty kaikkia yksiköjä ja yksikköjen asiakkaita palvelevia toimintatapoja ja työmenetelmiä. <p>Vammaiset/kehitysvammaiset:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Henkilökuntaa on koulutettu itsemääräämisoikeuden tukemisen ja rajoittamista koskevan lainsäädäntöön liittyen. Lakimuutos on huomioitu palveluiden suunnittelussa ja palvelutarpeen arvioinneissa. * Työ- ja päivätoiminnassa on kehitetty ja toteutettu yhteistä toimintaa kunnan eri yksiköiden kanssa. Asiakaspalautteen kerääminen päivä- ja työtoiminnassa sekä palveluasumisessa toteutetaan 2018 hyödyntäen Kolpeneella valmistuvaa erityisryhmille kehitettyä menetelmää.
--	---

1.4.4 Perusterveydenhuolto

2252 Perusterveydenhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	886 000		886 000	810 447	75 553
Myyntituotot	371 000		371 000	329 581	41 419
Maksutuotot	515 000		515 000	478 533	36 467
Tuet ja avustukset				2 204	-2 204
Muut toimintatuotot				129	-129
Toimintakulut	-5 299 199		-5 299 199	-5 153 443	-145 756
Henkilöstökulut	-3 521 160		-3 521 160	-3 394 518	-126 642
Palvelujen ostot	-949 653		-949 653	-926 264	-23 389
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-544 850		-544 850	-553 702	8 852
Avustukset	-16 819		-16 819	-6 799	-10 020
Vuokrat	-265 867		-265 867	-270 687	4 820
Muut toimintakulut	-850		-850	-1 473	623
Toimintakate	-4 413 199		-4 413 199	-4 342 996	-70 203
Suunnitelman mukaiset poistot	-179 312		-179 312	-214 633	35 321
Arvon alentumiset				-7 819	7 819
Tilikauden tulos	-4 592 511		-4 592 511	-4 565 447	-27 064
Vyörytyserät	-53 115		-53 115	-65 548	12 433

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
<u>Avoterveydenhuolto:</u>				
Mahdollisimman laadukkaiden ja kattavien perusterveydenhuollon terveystalouden tarjoaminen koko väestölle	<i>Jonotusajat (pv) vastaanotolle</i> - <i>ajanvarausvastaanotto</i> - <i>päivystysvastaanotto</i>	10 <1	<14 <1	<10 <1
Lääkärien vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	119,52	141,27	181,29
Muun terveydenhuoltohenkilöstön vastaanottotoiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	55,36	47,16	53,84
<u>Vuodeosasto:</u>				
Perusterveydenhuollon sairaalapalveluitten tarjoaminen ja sairaalatasoa vaativien pitkäaikaispotilaitten laitoshoidon toteuttaminen	<i>Hoitopäivät</i> <i>Hoitojaksot</i>	8 766 848	8 500 850	8 979 841
Akuuttisairaanhoidon tarjoaminen huomioiden tarkoituksenmukainen hoidonporras erikoissairaanhoidon kanssa	<i>Jonotusaika erikoissairaanhoidosta, vrk</i>	<1	<1	<1
Hyvä ja ammattitaitoinen perushoito ja sairaanhoito	<i>Pitkäaikainen nimetty omahoitaja, %</i>	100	100	100
Vuodeosaston tehokkuus ja taloudellisuus	<i>Kustannukset €/hvp</i> <i>Täyttöaste %</i>	210,74 85,8	217,66 92	201,35 87,9
<u>Hammashuolto:</u>				
Väestön tarvitsemien suun terveystalouden ja ennaltaehkäisevän toiminnan tuottaminen - vastaanotto-toiminnan taloudellisuus	<i>Kustannukset €/käynti</i>	119,19	113,72	118,99
Lasten ja nuorten sekä pääosin aikuisväestön hammashuolto	<i>Jonotusaika (pv)</i> - <i>ei-akuutit</i> - <i>akuutit</i>	75 <1	<60 <1	<110 <1

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
Vastaanottokäynnit			
- lääkäri	8 766	10 000	8 105
- lääkärin puhelinkäynnit	2 990		2 990
- muu terveydenhuoltohenkilöstö	9 474	11 000	9 730
Hoitopaikat	28	28	28
Hoitopäivät	8 766	8 500	8 979
Röntgenkäynnit		3 700	3 196
Fysioterapiakäynnit	2 967	3 500	3 500
- yksilökäynnit	2 579	1 150	
Työterveystarkastukset	182	150	147
Työterveyshoito	333	600	279
Työpaikkakäynnit	37	30	11

Ryhmätilaisuudet		15	
Hammashuollon käynnit	4 917	5 500	4 572

Henkilöstö:			
	TP2016	TA2017	TP2017
Perusterveydenhuolto	49,4	49,4	48,4
Hammashuolto	9,1	9,1	9,1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Ensisijaisena tavoitteena on toimintojen tason säilyminen huolimatta vuonna 2017 alkavasta terveyskeskuksen peruskorjauksesta. Vuodeosaston osittainen siirtyminen Marjaniemeen viivästyttää laitospaikkojen vähentämistä.</p> <p>* Terveyskeskuksen peruskorjauksella tavoitellaan sisäilmaongelmien korjaamisen ohella toiminnallisina muutoksina osaston tilojen sovittamista laskevaan sairaansijamäärään ja mahdolliseen myöhempään palveluasumiseen sekä yhteisiä työtiloja sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille</p> <p>* Ikärakenteen muutoksen myötä hoitajatyöpanosta voidaan siirtää kasvavan vanhusväestön palveluihin, ensisijaisesti dementiapotilaitten hoito- ja hoitajan vahvistamiseen ja kotiin vietävien palveluitten lisäämiseen.</p> <p>* Vuodeosaston paikkaluku tulee uudelleen tarkasteltavaksi. Nykyisellä 28 vuodepaikalla kuormitus on ollut 80 % luokkaa. Pitkäaikaispotilaitten määrää pyritään edelleen määrätietoisesti vähentämään, mikä mahdollistaisi paikkaluvun edelleen pienentämisen. Peruskorjaukseen liittyvästä lisärasitteesta pyritään selviytymään nykyisellä henkilöstöllä.</p> <p>* KANTA -arkistoon liittymisen II vaihe on edelleen viivästynyt tärkeimpinä hammashoidon ja kuvamateriaalien liittymisen. Toimenpiteet kuvamateriaalien siirtämiseksi on LSHP:n ohjannassa tavoitellen ERVA -tasoista ratkaisua. KANTA -arkistoon siirtyminen edellyttäisi hammashoidon potilastietojärjestelmän uusimista vaiheessa, jolloin ei ole tiedossa tulevan SOTE -alueen tietojärjestelmäratkaisut. Hammashoidon nykyinen järjestelmä pyritään säilyttämään SOTE -ratkaisuun saakka.</p> <p>* Valmistautuminen SOTE -uudistukseen osallistumalla aktiivisesti kehitystyöhön, joissa tavoitellaan yhteisiä toimintatapoja ja syvenevää käytännön toimintojen integraatiota sekä tehostamalla toimintoja.</p> <p>* Työterveyspalveluitten järjestäminen siirretään</p>	<p>* Terveyskeskuksen peruskorjauksen peruuntuminen ja uuden hyvinvointikeskuksen tekeminen on mahdollistanut toimintojen jatkumisen nykyisissä tiloissa ongelmitta. Toimintojen taso ja määrä ovat säilyneet ennallaan.</p> <p>* Peruskorjaus peruuntunut. Neuvolatoiminta ja fysioterapia toimivat väistötiloissa. Vuodeosaston toiminta jatkuu entisissä tiloissa ja entisellä laajuudella.</p> <p>* Kotihoidon sairaanhoidollinen osaaminen nousut huomattavasti kotipalvelun sairaanhoidotajalisäyksen myötä. Myös fysioterapeutin työpanosta lisätty ikäihmisten palveluihin.</p> <p>* Vuodeosaston kuormitus on ollut 88%. Pitkäaikaispotilaitten määrä on kääntynyt nousuun tehostetun palveluasumisen paikkapulan takia.</p> <p>* Merkittävät ICT investoinnit on jäädytetty vain pakollisiin, kunnes SOTE -uudistuksen linjaukset käytettävissä.</p> <p>* Kehitystyöhön osallistuminen on ollut ja, tulee olemaan aktiivista, jotta kyettäisiin turvaamaan mahdollisimman hyvin kuntalaisten palvelutarpeet ja toisaalta henkilöstön asema.</p> <p>* Kunta hankkinut osakkuuden Lappicasta. Työterveyspalveluitten tuottaminen on siirry-</p>

<p>Lappica Oy:n tuottamiksi vuoden 2017 aikana. Kunta hankkii osakkuuden yhtiöstä.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Puheterapeutin toimi muutetaan osa-aikaiseksi Posion lopetettua palvelun hankkimisen Ranuan kunnalta. * Henkilöstön jaksamisen ja osaamisen tukeminen muutosvaiheessa, jossa rasitteena sekä peruskorjauksen että SOTE –uudistuksen rasitteet. <p><u>Keskeisimmät tavoitteet talousarviovuonna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Toimintojen tason säilyminen peruskorjauksesta huolimatta * Taloudellisten toimintamallien jatkuva kehittäminen. * Työterveyspalveluitten tuottaminen siirtyy Lappica Oy:lle. * Aktiivinen osallistuminen SOTE –valmisteluun. * Henkilöstön huomioiminen vaativassa muutos-paineessa. * Kotiin vietävien palveluitten ja vanhuspalveluitten kehittäminen. <p><u>Keskeisimmät tavoitteet suunnitelmavuosina</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Toimintojen säilyminen kaksi vuotta kestävästä terveyskeskuksen peruskorjauksesta huolimatta. * Valmistautuminen SOTE –uudistuksen mukanaan tuomiin toiminnallisiin muutoksiin. 	<p>nyt Lappicalle 1.10.17 alkaen. Henkilöstön siirto liikkeen luovutuksen periaatteella.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Muutos siirtynyt vuodelle 2018 työntekijän virka-vapaan takia. * Jäänyt riittämättömälle panostukselle rakentamiskiiireitten myötä <p>Toimintojen taso on säilynyt hyvin</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kehittämistyössä painottuu vääjäämättä uudisrakentaminen * Työterveyspalvelut Lappicalle 1.10.2017 alkaen * Osallistuminen aktiivista. Erityispaino vuodeosaston ja ikäihmisten palveluissa. <p>Peruskorjauksen peruuntumisen takia toimintojen taso ja määrä ennallaan. Talousarvio toteutunut suunnitellusti.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Uusien tilojen myötä tulossa merkittäviä toiminnallisia muutoksia, joihin varaudutaan aktiivisella suunnittelulla.
---	---

1.4.5 Erikoissairaanhoito

2253 Erikoissairaanhoito	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-5 400 000		-5 400 000	-5 158 750	-241 250
Henkilöstökulut	-40 500		-40 500	-29 821	-10 679
Palvelujen ostot	-5 359 500		-5 359 500	-5 128 930	-230 570
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-5 400 000		-5 400 000	-5 158 750	-241 250
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-5 400 000		-5 400 000	-5 158 750	-241 250
Vyörytyserät	-54 126		-54 126	-65 615	11 489

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2016	TA2017	TP2017
Lapin keskussairaala:			
Hoitopäivät	1 443	2 700	2 007
Avokäynnit	6 195	6 000	5 046
Päiväkirurgia	157	150	
Murolan sairaala:			
Hoitopäivät	235	600	805
Psykiatrisen tulosyksikön avokäynnit (v. 2010 sisältyy myös LKS)	234	400	365

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Erikoissairaanhoidon palveluitten tarpeeseen ei ole odotettavissa olennaisia muutoksia. * Hyvin toimiva hoidon porrastus pyritään säilyttämään hallitun kustannuskehityksen varmistamiseksi huolimatta erikoissairaanhoidon kustannusnousun suuruus. LSHP:n käyttötalousmenojen kasvuksi on arvioitu 2017 1,9 % ja huomioi- den Rovaniemen kaupungin mielenterveyspalve- luitten siirtyminen 5,8 %. * Nykylaajuinen erikoissairaanhoidon tutkimuspal- veluitten hankinta yksityisiltä palveluntuottajilta säilytetään kustannustehokkaana ja hoitoproses- seja nopeuttavana.. * Palvelut hankitaan muutoin keskitetysti Lapin sairaanhoitopiiriltä. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kustannuksissa nousua edelliseen vuoteen ver- rattuna vaativan sairastuvuuden vaihteluun liittyy- en. Toteutuminen kuitenkin talousarvion mukai- sesti kalliin hoidon tasauksen turvin. * Hoidon porrastus on säilynyt tehokkaana oman toiminnan hyvän tason ja riittävän tarjonnan tur- vaamana . * Hankinnan laajuus ennallaan. Radiologian kus- tannukset laskeneet hyvin onnistuneen yhteiskil- pailutuksen ansiosta.

1.4.6 Ympäristöterveydenhoito

2270 Ympäristöterveyden- huolto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-130 500		-130 500	-121 919	-8 581
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-130 500		-130 500	-121 052	-9 448
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-843	843
Avustukset					
Vuokrat				-23	23
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-130 500		-130 500	-121 919	-8 581
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-130 500		-130 500	-121 919	-8 581
Vyörytyserät	-1 308		-1 308	-1 551	243

1.4.7 Muu perusturva

2290 Muu perusturva	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	641 850		641 850	577 721	64 129
Myyntituotot	528 150		528 150	414 416	113 734
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	70 000		70 000	95 614	-25 614
Muut toimintatuotot	43 700		43 700	67 691	-23 991
Toimintakulut	-1 604 056		-1 604 056	-1 487 149	-116 907
Henkilöstökulut	-839 080		-839 080	-775 875	-63 205
Palvelujen ostot	-259 796		-259 796	-243 802	-15 994
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 950		-62 950	-22 946	-40 004
Avustukset	-267 000		-267 000	-308 349	41 349
Vuokrat	-125 180		-125 180	-132 046	6 866
Muut toimintakulut	-50 050		-50 050	-4 130	-45 920
Toimintakate	-962 206		-962 206	-909 427	-52 779
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 842		-6 842	-7 051	209
Tilikauden tulos	-969 048		-969 048	-916 478	-52 570
Vyörytyserät	-16 078		-16 078	-18 915	2 837

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Toimeentuloturva: Toimeentulotuen lakisääteisten tehtävien hoitaminen määräajassa (palvelutakuu)	<i>Kirjallisten hakemusten osuus %</i>	74	-	35
	<i>Päätösten käsittelyaika, pv</i>	<7	<7	<7
Kuntouttava työtoiminta: Aktivoitu vaikeasti työllistettäviä (alle 25 -v ja passiivityöttömät)	<i>Passiivista työmarkkinatukea saavat Työmarkkinatuen kuntaosuus, 1000 €</i>	27 225	24 200	26 238
Sosiaalityö: <u>Lastenvalvoja:</u> Elatussopimukset, huolto- ja tapaamis-sopimukset, isyyden selvitte-lyt	<i>Päätökset</i>	47	50	69

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
Toimeentuloturva: Toimeentulotuen piirissä olevat kotitaloudet	137	-	5
Perustoimeentulotuki €/kotitalous	818	-	178
Toimeentulotuen piirissä olevat lapsiperheet	28	-	11
Ehkäisevää toimeentulotukea saavat kotitaloudet	39	40	30
Täydentävää toimeentulotukea saavat kotitaloudet		30	42
Kuntouttava työtoiminta: Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat			
- työpaja	51	45	50
- seinätön	7	15	8
Työkokeilu, palkkatukityö			
- asiakkaat	25	35	20

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Sosiaalityö	3,33	3,33	3,33
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Sosiaalityö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa. * Vapautuvalle toimistohenkilöstöresurssille osoitetaan muita tehtäviä. Sosiaalityöntekijöille jää edelleen hoidettavaksi täydentävä ja ennalta ehkäisevä toimeentulotuki. * Varaudutaan muuttamaan työllistämisyksikön yksilövalmentajan toimi viraksi ja nimike määrittelymisen tehtäväkuvan mukaan. Perusteluna sosiaalityön lisääntyneet työtehtävät (esim. pitkäaikaistyöttömyys, maahanmuuttajasosiaalityö, TYP-lain käytännön toteutus). <p>Työllistämisyksikkö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Työllistämisen edistämiseen liittyvät toimet kärkihankkeeksi vuonna 2017. Palkkatukeen varattavia määrärahoja nostetaan. * Työllistämisyksikön ja elinkeinoyksikön yhteistyötä tiivistetään ja pyritään kasvattamaan yritysten ja kolmannen sektorin mahdollisuutta työllistää. * Selvitetään oppisopimuskoulutuksen käyttämistä yhtenä työllisyysneuvonnan keinona. * Aktiivinen yhteistyö kunnan yksiköiden kanssa seinättömän työpajatoiminnan kehittämisessä ja toimeenpanossa. Tavoitteena on saada monipuolisia työn tekemisen mahdollisuuksia kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun ja palkkatukityöhön. * Työelämäkuntoutuspalveluiden ja sosiaalisen kuntoutuspalveluiden prosessin avaaminen kirjalliseksi tuotokseksi ja palveluprosessin kehittäminen vastaamaan asiakkaiden tarpeita * Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen matalan kynnyksen palveluissa: mm. päihteettömässä päivätoiminnassa ja toimintaa arkeen ryhmässä * Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen huomiointi palveluiden sisällöissä. * Kehitetään työllistämisyksikön toiminnan seurantaan laatumittarit * Verkostoidutaan muiden kuntien työllistämisyksiköiden kanssa tavoitteena hyvien työkäytäntöjen jakaminen. * Kunnan passiivisesta pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvien taloudellisten kustannusten aleneminen. 	<p>Sosiaalityö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Perustoimeentulotuen Kela -siirto on aiheuttanut paikallisesti samoja ongelmia kuin valtakunnallisestikin. Muuttuneet käytänteet ovat aiheuttaneet ongelmatilanteita asiakkaille ja täten lisänneet sosiaalityöntekijöiden työtä toisin kuin arvioitiin. * Perustoimeentulotuen käsittelystä vapautuneelle toimistohenkilöstölle on osoitettu muita tehtäviä. Sosiaalityöntekijät käsittelevät edelleen täydentävää ja ennaltaehkäisevää toimeentulotukea muun perustoimeentulotukeen liittyvän työn (Kelalta tulevat asiakasohjaukset) lisäksi. * Työllistämisyksikön yksilövalmentajan toimen muuttaminen viraksi on siirretty käsiteltäväksi talousarvion vuodelle 2018 laadinnan yhteydessä. <p>Työllistämisyksikkö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Työllistämisen edistämiseen on työskennelty aktiivisesti. Palkkatukeen varatut määrärahat loppuivat kesken. * Työllistämisyksikkö ja elinkeinoyksikkö ovat järjestäneet yhteistyössä Yritykset kehittämispolulle -hankkeen kanssa 8.6. rekrytointitilaisuuden ranualaisille yrityksille. Seuraava rekry-messutapahtuma on sovittu järjestettäväksi huhtikuussa 2018 yhteistyössä yrittäjien/työnantajien, oppilaitosten sekä TE-toimiston kanssa * Aktiivinen yhteistyö kunnan yksiköiden kanssa seinättömän työpajatoiminnan kehittämisessä ja toimeenpanossa on aloitettu. Työllistämisyksikkö on tukenut kunnan yksiköitä löytämään pitkäaikaistyöttömille työn tekemisen mahdollisuuksia yksiköistään. Lisäksi yksiköitä on tuettu seinättömän työpajatoiminnan toteutuksessa ja työn tekemisen arvioinnissa. * Palveluprosessien kehittäminen asiakkaiden tarpeita vastaavaksi on perustyössä jatkuvaa ja kokonaisvaltaista. Kuntouttavan työtoiminnan kirjallinen prosessikuvaus on valmis. Sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan sekä työ- ja toimintakykyarvion kirjallinen prosessikuvaus on aloitettu. Työllistämisyksikön asiakkaille on tehty perehdytysopas. * Päihteettömässä päivätoiminnassa on alkuvuodesta tehty toiminnallinen opinnäytetyö

<p>Maahanmuuttajasosiaalityö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Maahanmuuttopalvelut jatkuivat edellisen syksyn päätöksen mukaisesti. * Uusia kuntapaikkoja on 20 vuodelle 2017 ja edelleen pääpaino on Ranualla sijaitsevan nuorten tukiasumisyksikön oleskeluluvan saaneet alaikäiset ilman huoltajaa tulleet turvapaikanhakijat. * Tukiasuntoja järjestetään asuntotilanteen mukaan mm. Mustikkatielle ja Tikantielle. * Kotoutumistyötä tehdään yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Koulu, vapaa-aikapalvelut ja järjestöt ovat suuressa roolissa kotoutumisen onnistumisessa. * Pääpaino kotouttamisessa on nuoren palveluissa, jotka tarjoavat nuorelle turvallisen kasvuympäristön, joka edistää nuoren kokonaisvaltaista kuntoutumista ja kasvamista itsenäiseksi aikuiseksi. * Kartoitetaan maahanmuuttajanuorten tuen määrää ja kevennetään sitä vaiheittain. * Nuoren tehostettu tuki kestää tarvittaessa 21 – ikävuoteen saakka. * Tehdään nuorelle koulutuspolkuja yhteistyössä ammattikoulujen ja lukion kanssa. * Seurataan valtakunnallista tilannetta maahanmuuton suhteen. * Arvioidaan maahanmuuttajasosiaalityön ja tu- 	<p>"Luontoa elämään toiminnalla". Opinnäytetyö valmistunut loppukeväällä 2017. Pääteettömässä päivätoiminnassa päiväohjaajina ovat toimineet kunnan sote-työntekijät, jolloin monipuolinen sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulma tuodaan palvelun toteutukseen. Toiminnallista ryhmävalmennusta on järjestetty Justeerissa yhtenä päivänä viikossa. Toimintaa arkeen ryhmä ei ole toteutunut.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ranuan perusturva on päättänyt lähteä mukaan Voitto –hankkeeseen, jossa kehitetään osallisuuden ja sosiaalisen kuntoutuksen mahdollisuuksia yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa. * Keskeisenä palveluiden suunnittelua ja toteutuksen ohjaavina tekijöinä huomioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta terveellinen ruokavalio, liikunnalliset elämäntavat, päihitteettömyys, mielen hyvinvointi ja stressin hallinta. Tavoitteena on lisätä asiakkaiden tietoa ja tietoisuutta hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa. Palveluissa olevia asiakkaita on ohjattu tarvittaessa terveystarkastuksiin. * VAT-toiminnanohjausjärjestelmän avulla seurataan asiakkaiden siirtymiä ja jatkotoimenpiteitä. Lisäksi kokeilussa on ICF –mittarin käyttöönottoa asiakkaiden kanssa. * Aikuissosiaalityön kohdennettu työskentely loppuvuodesta sai aikaan pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvien taloudellisten kustannusten kääntymisen laskuun. * Työllistämisyksikkö on tehnyt yhteistyötä Pellon työpajan kanssa sekä on ollut osallisena Pohjois-Suomen työllisyysverkostossa. Lisäksi on tehty yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin TYP:in kanssa. <p>Maahanmuuttajasosiaalityö:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Maahanmuuttajapalvelut jatkuivat syksyn mukaisesti. * Kuntapaikoille tuli kolme nuorta. Kuntapaikoille on tullut yhteensä 18 nuorta vuoden 2016-2017 aikana. * Tukiasumisyksikkö jatkoi vuoden loppuun Tikantiellä. Yhteisten tilojen tarve kuitenkin vähentyi merkittävästi. * Kotoutumistyötä on tehty yhteistyössä kunnan eri yksiköiden kanssa ja kolmannen sektorin kanssa. Kotoutumisen yhteistyöryhmä koontuu säännöllisesti. * Maahanmuuttajien tuen määrää kartoitettiin palvelusuunnitelmilla ja ohjaajien arvion mukaan. Tukiasumisyksikön tukea on vähennetty asteittain. * Nuoret ovat aloittaneet 2/2017 opiskelun aikuisten peruskoulussa, jonka kesto on noin kaksi vuotta. * Maahanmuutto on vähentynyt valtakunnallisesti. * Maahanmuuttajasosiaalityössä aloitettiin ohjauspalveluiden muutos yhteistyössä peruspalveluiden kanssa (tukiasumisyksikön ohjaaja,
---	---

kiasumisyksikön tarvetta vuoden 2017 aikana, koska sopimus ELY:n kanssa päättyy 31.12.2017.	sosiaalityöntekijä ja nuorisotyö). Tukiasumisyksikön yhteisten tilojen tarvetta ei arvioitu enää olevan vuonna 2018. ELY:n kanssa sovittiin toimintasuunnitelma muutoksesta muuttuneen tarpeen mukaisesti.
---	--

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
<p>1) ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖOTE</p> <p>a) Siirretään lasten, nuorten ja perheiden palveluiden paino-pistettä ehkäiseviin palveluihin. Hyvinvointikertomuksen mukaan lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien 0-17 v. lasten määrä on kasvanut (tilastotieto v. 2013).</p> <p>b) Sitoutetaan Ranuan kunnan mielenterveys- ja päihdestrategian (v. 2015-2017) mukaisesti koko kunnan henkilöstö käyttämään varhaisen puuttumisen mukaisista MINI-interventiomenetelmää. Hyvinvointikertomuksen mukaan ns. päihteidenkäytöstä johtuvat ilmiöt ovat lisääntyneet.</p> <p>c) Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen erityisesti koulu-terveydenhuollossa. Hyvinvointikertomuksen mukaan ylipaino 8. ja 9. luokkalaisilla oppilailla on lisääntynyt sekä yhä useampi 8. ja 9. luokkalainen ei syö koululounasta (tilastotieto v. 2013)</p>	<p>Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)</p> <p>Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön (ennaltaehkäisevä perhetyö) asiakkuudet, lkm (Pro Consona)</p> <p>Lastensuojelulain mukainen tehostettu perhetyö, lkm (Pro Consona)</p> <p>Perhetyöntekijöiden säännölliset päivät lastenneuvolassa</p> <p>Tehdyt mini-interventiot, lkm</p> <p>Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL)</p> <p>Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (THL)</p>	<p>7,5 (vuonna 2014)</p> <p>23</p> <p>30</p> <p>13</p> <p>153</p> <p>- (ei tilastoja)</p> <p>- (ei tilastoja)</p>	<p><9</p> <p>35</p> <p><40</p> <p>9</p> <p>40</p> <p><10</p> <p><30</p>	<p>7,6 (vuonna 2016)</p> <p>23</p> <p>30</p> <p>13</p> <p>123</p> <p>31,5 (2017)</p> <p>21,4 (2017)</p>
<p>2) KUNTOUTTAVIEN TYÖTAPOJEN KEHITTÄMINEN PERUSPALVELUISSA</p> <p>a) Edistetään pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tukevia toimenpiteitä ja osallisuutta. Hyvinvointikertomuksen mukaan pitkäaikaistyöttömien määrä työttömistä on noussut (tilastotieto v. 2014).</p>	<p>Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (THL)</p> <p>Kelan aktiivointiaste, %</p> <p>- 300-499 pv (2014: 7,1)</p> <p>- 500-999 pv (2014: 20,8)</p> <p>- yli 1000 pv (2014: 25)</p> <p>- yhteensä (2014: 37,4)</p>	<p>31,2</p> <p>35,7</p> <p>18,8</p> <p>36,4</p> <p>41,2</p>	<p><31,2</p> <p>27</p> <p>25</p> <p>35</p> <p>40</p>	<p>32 (vuonna 2016)</p> <p>29,4</p> <p>12,5</p> <p>36,1</p> <p>40,1</p>

<p>b) Siirretään Ranuan kunnan vanhuspalvelusuunnitelman (v. 2015-2020) mukaisesti iäkkään väestön parissa työskentelevän henkilöstön työskentelyn painopistettä kuntouttavaan työotteeseen.</p>	<p>Kunnon hoitaja –koulutuksen päivittäminen,</p>	<p>-</p>	<p>70</p>	<p>-</p>
<p>c) Toteutetaan matalan kynnyksen palveluja (sosiaalinen kuntoutus)</p>	<p>Päihdepalvelut: Päihdeetön päivätoiminta, asiakaskontaktit/vuosi</p>	<p>475</p>	<p>470</p>	<p>366</p>
	<p>Työllistämisyksikkö: Toimintaa arkeen, asiakaskontaktit/vuosi</p>	<p>-</p>	<p>270</p>	<p>-</p>
<p>3) TYÖNTEKIJÖIDEN OSALLISUUS JA TYÖHYVINVOINTI</p>				
<p>a) Tunnistetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista oman ammatti- ja palvelu- alansa asiakastyön kehittämisessä järjestämällä suunniteltuja työpaikkatapaamisia (läsnä vähintään henkilöstö ja lähiesimies) ja henkilöstökoulutusta</p>	<p><u>Henkilöstön työpaikkatapaamiset:</u></p>			
	<p><u>Vanhusten palvelut:</u> Kotihoito Palveluasuminen</p>	<p>8 7</p>	<p>6 6</p>	<p>8 7</p>
	<p>Mielenterveyskuntoutujien palveluasuminen ja päivätoiminta/Päivikki</p>	<p>6</p>	<p>6</p>	<p>6</p>
	<p><u>Sosiaalitoimisto:</u> Aikuissosiaalityö Lastensuojelu</p>	<p>6 - -</p>	<p>- 45 45</p>	<p>- 45 45</p>
	<p>Työllistämisyksikkö</p>	<p>11</p>	<p>6</p>	<p>11</p>
	<p>Terveyskeskus</p>	<p>10</p>	<p>6</p>	<p>10</p>
	<p>Hammashuolto</p>	<p>6</p>	<p>6</p>	<p>6</p>
	<p><u>Osastopalaverit:</u> suppea laaja</p>	<p>9 2</p>	<p>11 2</p>	<p>7 1</p>

1.4.8 Perusturvatoimi yhteensä

24 Perusturvatoimi yht.	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3 230 684		3 230 684	3 043 214	187 470
Myyntituotot	1 148 434		1 148 434	990 982	157 452
Maksutuotot	1 581 675		1 581 675	1 516 579	65 096
Tuet ja avustukset	70 000		70 000	97 818	-27 818
Muut toimintatuotot	430 575		430 575	437 834	-7 259
Toimintakulut	-20 779 111		-20 779 111	-20 189 413	-589 698
Henkilöstökulut	-8 795 773		-8 795 773	-8 582 031	-213 742
Palvelujen ostot	-9 125 219		-9 125 219	-8 736 705	-388 514
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-759 130		-759 130	-703 213	-55 917
Avustukset	-1 129 819		-1 129 819	-1 237 371	107 552
Vuokrat	-913 970		-913 970	-922 558	8 588
Muut toimintakulut	-55 200		-55 200	-7 536	-47 664
Toimintakate	-17 548 427		-17 548 427	-17 146 200	-402 227
Suunnitelman mukaiset poistot	-256 751		-256 751	-296 685	39 934
Arvonelentumiset				-47 289	47 289
Tilikauden tulos	-17 805 178		-17 805 178	-17 490 173	-315 005
Vyörytyserät	-208 274		-208 274	-256 794	48 520

1.4 Sivistyslautakunta

1.4.9 Sivistyslautakunnan hallinto

2301 Hallinto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot				1 000	-1 000
Myyntituotot				750	
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset				250	
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-131 938		-131 938	-111 269	-20 669
Henkilöstökulut	-58 984		-58 984	-44 092	-14 892
Palvelujen ostot	-61 482		-61 482	-59 961	-1 521
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 700		-2 700	-599	-2 101
Avustukset					
Vuokrat	-7 772		-7 772	-6 617	-1 155
Muut toimintakulut	-1 000		-1 000		-1 000
Toimintakate	-131 938		-131 938	-110 269	-21 669
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 953		-1 953	-1 429	-524
Tilikauden tulos	-133 891		-133 891	-111 698	-22 193
Vyörytyserät	-1 322		-1 322	-1 415	93

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut	0,55	0,55	0,3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Sivistystoimi edistää suvaitsevaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. * Työkiertoa ja henkilöstön siirtämistä tehtävästä toiseen toteutetaan hyvinvoinnin ja tehokkuuden lisäämiseksi. Työssä jaksamista edistäviä toimia jatketaan * Henkilökuntaa motivoidaan oman ammattitaidon ylläpitämiseen (mm. lisä- ja täydennyskoulutukset.) * Tehokasta johtamista tuetaan ja henkilöstöä kannustetaan kehittämistyöhön. * Palvelujen tuottamista arvioidaan monipuolisesti ja luotettavasti. * Sivistystoimen asiantuntemuksen, osaamisen ja palveluiden tasot määritellään yksikkökohtaisissa laatu-käsikirjoissa, jotka otetaan käyttöön valtakunnallisten kriteereiden valmistuttua. Laatuarvioinnin ja hyvinvointikertomuksen pohjalta kehitetään toimintaa ohjaavia palveluprosesseja ja huomioidaan strategiois- 	<ul style="list-style-type: none"> * Hankkeisiin on osallistuttu ja henkilökuntaa pyritty kouluttamaan kunnan sisällä ja tarjottu mahdollisuus kouluttautua myös muualla. * Kiky-tunteja hyödynnetty henkilöstön kouluttamiseen. * Käytännössä toteutettu siten, että henkilökunta osallistuu päätettävien asioiden käsittelyyn ja vuoropuhelun kautta haetaan parhaita käytännön ratkaisuja. Maahanmuuttajien opetusta järjestetään yläkoulu-lukion tiloissa ja pihapiirissä. * Koulunkäynninohjaajien Verme-toiminta on ollut säännöllistä. * Opettajat siirtyvät Kirkonkylän koulun sisällä vuosiluokkatasoilta toisille sekä yläkoululle aika ajoin. Ohjaajien työkiertoa toteutetaan talon sisällä. Heille annetaan tilaisuus vaihtaa työyksikköä, sikäli kuin työtehtävien järjestelyjen puolesta on mahdollista. * Koulutus toteutuu rahoituksen rajoissa. Koulutus-tarjonta on vähentynyt.

<p>sa/toimenpideohjelmissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Tilat ja alueet pidetään hyvässä kunnossa vuoden 2017 aikana lisärakentamisella ja korjauksilla. Niiden tulee täyttää terveys- ja turvallisuusvaatimukset. * Sivistystoimessa jatketaan rakenteellisten muutosten tekemistä ikäluokkien pientyessä. * 1.2.2017 lähtien henkilökunnan työaika lisätään 24 tunnilla kilpailukykyopimuksen mukaisesti. * Sivistystoimen yksiköt toteuttavat nuorisotakuulain edellyttämiä tehtäviä. * Osallistutaan hankkeisiin ja haetaan rahoitusta toiminnan kehittämiseen itsenäisesti tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeilla vahvistetaan yksiköiden kehittämistyötä ja kouluttautumista. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tulosyksiköt osallistuneet suunnitteluun. * Tilaongelmat jatkuvat * Yläkoulu-lukiorakennus on toimiva mutta pieni. * Kirkonkylän koulu toimii pääosiltaan väistötiloissa sisäilmaongelmien takia. Tilajärjestelyjä on jouduttanut miettimään vuoden aikana ja tästäkin eteenpäin. * Kevään aikana valmistuu palveluverkkoselvitys, jonka pohjalta sivistystoimen tilatarpeet selkiytyvät. Se on pohjana uusien tilojen suunnittelulle. * Palveluiden tuottamisessa kustannustehokkuus on ollut etusijalla. * Toimintaa on sopeutettu ja tehostettu. Erityisluokanopettajan virka lakkautettu ja ohjaajien määrää vähennetty.
--	--

1.4.10 Varhaiskasvatus

2307 Varhaiskasvatus	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	203 000		203 000	199 563	3 437
Myyntituotot	17 280		17 280	23 295	-6 015
Maksutuotot	185 720		185 720	160 335	25 385
Tuet ja avustukset				582	-582
Muut toimintatuotot				15 351	-15 351
Toimintakulut	-1 513 053		-1 513 053	-1 588 267	75 214
Henkilöstökulut	-1 146 272		-1 146 272	-1 192 519	46 247
Palvelujen ostot	-206 261		-206 261	-250 160	43 899
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 100		-24 100	-16 321	-7 779
Avustukset					
Vuokrat	-136 420		-136 420	-127 242	-9 178
Muut toimintakulut				-2 025	2 025
Toimintakate	-1 310 053		-1 310 053	-1 388 704	78 651
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 900		-26 900	-31 217	4 317
Arvon alentumiset				-13 669	13 669
Tilikauden tulos	-1 336 953		-1 336 953	-1 433 590	96 637
Vyörytyserät	-15 166		-15 166	-20 202	5 036

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Varhaiskasvatus:				
Lasten sijoitukset järjestetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	Päiväkoti €/hvp Perhepv.hoito €/hvp Ryhmäperhepv.hoito €/hvp Esiopetus €/oppilas	53,32 58,06 64,12 6 109	49,30 45,81 58,13 6 414	46,71 44,01 55,04 7 594
Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään asiakaskeskeisesti	Paikan odotusaika pv Hoitomoto toteutuu vanhempien	14	14	14

sesti ja joustavasti	<i>ensisijaisen toiveen mukaan %</i>	95	95	95
	<i>Päiväkodin käyttöaste %</i>	80	85	
Asiakastyytyväisyys	<i>Päivähoitojärjestelmä kokonaisuutena TAK™ (asteikko (tydyttävä-hyvä)</i>	hyvä	-	-

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
<u>Varhaiskasvatus:</u>			
0-6 –vuotiaiden lkm	300	300	248
Päivähoitopaikkaa tarvitsevien lkm	110	120	135
Esiopetuksessa olevien lkm	57	52	59

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
<u>Varhaiskasvatus</u>			
Päiväkoti	8	8	7
Perhepäivähoito	16	16	15
Palkkatuella			1
Esiopetus	5	5	5

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Päivähoitoa järjestetään varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla kaikille tarvitseville ja tilapäishoitoa järjestetään vapaille päivähoitopaikoille päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. * Päivähoidossa varaudutaan muutamiin ostopalvelusopimukseen naapurikuntien kanssa. Päivähoitopalveluita myydään naapurikunnille, mikäli päivähoidossa on vapaita paikkoja. * Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii koko kunnan alueella varhaiskasvatuksen erityisasiantuntijana ohjaten, opettaen ja konsultoiden tukea tarvitsevien lasten, heidän huoltajiensa, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja muiden tahojen kanssa moniammatillisessa yhteistyössä. * Perheitä tukevaa avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan resurssien mukaisesti. * Perhepäivähoidon sesonkiluontoisuuteen varaudutaan sijaismäärärahoihin. * Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja esioppilaiden määrän alenemiseen vastataan kohdentamalla henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti ja mm. jättämällä täyttämättä toimia niiden vapautuessa. * Mobiilisovelluksen (päivähoito mukana) käyttöönottoa tutkitaan koko päivähoitoa koskien. * Päivähoito ja esiopetus järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Toiminta on toteutunut suunnitellusti. * Vuoden aikana on myyty 5 varhaiskasvatuspaikkaa lähikunnille. * Avointa varhaiskasvatustoimintaa on toteutettu kerhomuotoisena Kuhassa. * Varhaiskasvatuksen runsaan kysynnän vuoksi on palkattu määräaikaisia perhepäivähoitajia omaan kotiin ja neljäs ryhmäperhepäiväkoti aloitti 1.11. Sijaismäärärahat ovat ylittyneet. * Avoimeksi tullut lastenhoitajan toimi päiväkodissa täytettiin sisäisesti. Esimiestyöt ovat jakautuneet 1.8. alkaen lastentarhanopettajan, vastaavan hoitajan sekä vastaavan lastentarhanopettajan kesken * Mobiilisovellus on laajentunut koko varhaiskasvatukseen * Esiopetusryhmiä on toiminut keväällä neljä, syksyllä on ollut kaksi ryhmää kirkonkylällä ja yksi Kuhassa sekä Impiössä yhdysluokkaopetuksena.

1.4.11 Perusopetus

2305 Perusopetus	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	128 908		128 908	190 801	-61 893
Myyntituotot	55 308		55 308	76 710	-21 402
Maksutuotot	8 000		8 000	6 203	1 797
Tuet ja avustukset	64 000		64 000	87 999	-23 999
Muut toimintatuotot	1 600		1 600	19 890	-18 290
Toimintakulut	-5 738 403		-5 738 403	-5 548 970	-189 433
Henkilöstökulut	-3 503 801		-3 503 801	-3 366 060	-137 741
Palvelujen ostot	-1 174 432		-1 174 432	-1 078 568	-95 864
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-180 880		-180 880	-161 270	-19 610
Avustukset					
Vuokrat	-879 290		-879 290	-941 092	61 802
Muut toimintakulut				-1 979	1 979
Toimintakate	-5 609 495		-5 609 495	-5 358 168	-251 327
Suunnitelman mukaiset poistot	-247 825		-247 825	-231 093	-16 732
Arvonalentumiset				-4 274	4 274
Tilikauden tulos	-5 857 320		-5 857 320	-5 593 535	-263 785
Vyörytyserät	-57 518		-57 518	-70 579	13 061

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Laadukkaan perusopetuksen järjestäminen	Oppilaista sijoittuu jatko-opintoihin, %	100	96	98
	Oppilaita sijoittuu oman kunnan lukioon, % (23/63)	35	>40	>36,5
	Oppilaita etälukioon	1		
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus	96	>96	100
Opetus järjestetään taloudellisesti, perusopetuksen kustannukset	Euroa/oppilas	10 255	10 481	10 072

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
	20.9.2016	20.9.2017	31.12.2017
Oppilaita yhteensä	569	573	582
Esioppilaat	57	57	59
1-6 vuosiluokat	326	327	342
7-9 vuosiluokat	186	189	181

Oppilaskohtaiset kustannukset	Oppilaita keskimäärin TP 2016	€/oppilas	Oppilaita keskimäärin TP 2017	€/oppilas
Impiö	25	13 786	23,5	13 869
Kirkonkylä	217	8 737	226,5	8 339
Kuha	35	11 248	40	10 227
Yläaste	224	11 177	228	11 374
Yhteensä	501	10 255	518	10 072

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut			
- rehtori	2	2	1,7
Opetuspalvelut			
- luokanopettaja	21	22	22
- lehtorit	16	15	14
- erityisopettaja	4	4	4
- erit.luokanop.	2	2	2
- tuntiopettaja	2	2	1
- valmistava opetus	3		
- aikuisten perusopetus			1
Avustajapalvelut			
- vakinaiset	18	18	18
- määräaikaiset	2		2
Koulukuraattori	0,95	0,95	0,95

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lisätään toimia oppilaiden osallisuuden, viihtyvyyden ja turvallisuuden edistämiseksi (oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta sekä Liikkuva Koulu). * Opetusjärjestelyitä (henkilöstön osaaminen, oppituntijärjestelyt ja varusteet) kehitetään niin, että oppilaiden liikkuminen lisääntyy (Liikkuva Koulu), osallisuus (oppilaskunnat, tukioppilaat yms.) vahvistuu ja yhteistyö kotien kanssa lisääntyy. * Vuonna 2017 kehitetään oppimisympäristöjä ja työtapoja, tv taitoja, monipuolista arviointia sekä toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia. * Opettajien yhteissuunnitteluaikaa lisätään 24 tunnilla lukuvuoden 2017-2018 alusta lähtien kilpailukyky-sopimuksen mukaisesti. * Lisätään sähköisen oppimateriaalin ja opetusvälineiden käyttöä. * Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2017 seitsemännellä luokalla ja valmistaudutaan sen käyttöönottoon vuosiluokilla 8 – 9 v. 2018 - 2019. * Opetuksen kehittämisessä hyödynnetään hanke- rahoitusta ja projekteja sekä omalla toiminnalla (saman-aikais-/rinnakkaisopetus, monipuolisten opiskelumenetelmien osaamisen lisääminen) sekä laaja-alaisella moniammatillisella yhteistyöllä muiden toimijoiden –erityisesti kotien kanssa. * Koulujen kerhotoiminnalla edistetään oppilaiden hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. * Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaa opetusta jatketaan, ja vuoden 2017 alussa aloitetaan aikuisten perusopetus. * Impiön koulu jatkaa kahden opettajan kouluna 31.7.2019 saakka, jonka jälkeen Impiön koulun oppilaat siirretään Kuhan koululle. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kaikilla kouluilla oppilaiden osallisuus on mahdollistettu oppilaskuntatoiminnan kautta. Oppilaat ovat päässeet suunnittelemaan tapahtumia ja koulun käytänteitä viihtyvyyden edistämiseksi. Toiminta on säännöllistä ja ohjattua. * Oppilaiden liikkumiseen panostettu, toiminnallisia tuokioita myös oppituntien aikana. Yhteistyö vanhempainyhdistyksen ja kotien kanssa tiivistä. * Liikkuva koulu toiminnan myötä vakiintunut välkärivälkkätoiminta aktiivista. Samoin pitkä välitunti päivittäin. * Kuhassa on kerhotoimintaa järjestetty resurssien mukaan. Impiössä ei ole koulun kerhoja pidetty vuonna 2017 ollenkaan. Kirkonkylällä kerhot pyörivät säännöllisesti. * Kilpailukykyopimuksen mukaiset lisätunnit on otettu hyötykäyttöön koulutautumisessa ja koulun toiminnan suunnittelussa. Yksi lauantaiyöpäivä 2.9. (6 h) sekä yksi iltapäivä (2 h) lokakuussa. * Alakouluissa vieraan kielen opetus aloitettiin eka- luokilla kielikokeiluna valtion rahoituksella 95 prosenttisesti (Impiössä ja Kuhassa myös 2. luokalla). Siitä on saatu erittäin hyvää palautetta: lapset ovat olleet innostuneita ja pitäneet kielen opetuksen toiminnallisista työtapoista. Myös huoltajapalaute on ollut yksinomaan positiivista. Hankkeelle toivotaan jatkuvuutta. * TVT- välineistöä on parannettua ja hyödynnetty oppimisen ja tiedonhaun välineenä. * Hankerahoituksia on hyödynnetty TVT -taitojen osaamisen jakamisessa. * Sähköisiä opetus- ja oppimismateriaaleja on käytetty resurssien mukaisesti. Sähköisten opetus/oppimismateriaalien käyttö todella haastavaa pienissä yksiköissä kalliin hinnan vuoksi. * KiVa koulu ohjelma muuttui maksulliseksi syksyllä 2016 Koulut eivät osta palvelua, mutta toteuttavat sen periaatteita toiminnassaan.

	<ul style="list-style-type: none"> * Tukioppilastoiminta jatkuu * Kotien väliseen yhteistyöhön liittyen yläasteella toimii Vanhempainyhdistys. Impiössä on myös aktiivinen vanhempainyhdistys. Huoltajilta on edustaja yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. * Oppilaat pääsevät suunnittelemaan koulun tapahtumia ja toimintaa. Oppilasjäsen mukana koulun yhteisöllisessä oppilasryhmässä. * Uuden opetussuunnitelman mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan. Yläasteella teemana on viihtyisä kouluympäristö ja ekologisuus. Kaikissa oppiaineissa osallistutaan teeman toteutukseen. * Oppilaat liikkuvat välitunneilla ja kouluopetuksessa. * Liikuntatunteja enemmän kuin maan peruskouluissa keskimäärin. * TVT -taitoja on harjoiteltu etäoppilaiden opetusjärjestelyissä (videoyhteys) * Kirkonkylän koulun toimintaa on kehitetty uuden opetussuunnitelman pohjalta. TVT -hanke jatkuu. Koulu on mukana valtakunnallisessa kokeilussa, johon pääsi mukaan 30 koulua valtakunnassa. * Kirkonkylän koululla jokainen henkilökuntaan kuuluva osallistunut koulun sisällä järjestettyyn TVT -koulutukseen, jossa opettajina asioihin kouluttautuneet koulun opettajat. Koulussa on asiaan perehtyneitä TVT -opettajia, jotka ohjaavat henkilökuntaa käytännön työssä. Välineistöä on uusittu ja hankittu chromebookit vanhojen vaunukoneiden tilalle. * Gafe -tunnuksien myötä jaettujen kansioiden hyödyntäminen, yhteiset kalenterit jne. * Kuhan koululla TVT -taitoja jaetaan henkilökunnan kesken aktiivisesti. Uusille koneille ja laitteille on vielä tarvetta. * Yhteissuunnittelu arkipäivää ja kehittyä koko ajan. Yhteisiä ys -aikoja on merkitty kalenteriin. * Koulussa käytössä tarkoituksenmukaisimmat menetelmät. Opettajat ajan tasalla menetelmäkehityksestä ja myös innostusta toteuttaa tuoreita toimintatapoja. Kehitystyötä menossa koko ajan. * Moniammatillinen yhteistyö toteutuu oppilashuoltotyössä. Lähtökohtana toimiva huoltajayhteistyö. * Yläkoulun ryhmäkokoja on kasvatettu (sekä yleisopetuksen ryhmiä, että valinnaisaineiden ryhmiä). * Sivukouluilla toivotaan parempia mahdollisuuksia osallistua kulttuuritapahtumiin. * Aikuisten perusopetusta on jatkettu suunnitelman mukaisesti
--	--

1.4.12 Lukio ja ammatillinen koulutus

2310 Lukio- ja ammatillinen koulutus	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	32 000		32 000	36 044	-4 044
Myyntituotot					
Maksutuotot	5 500		5 500	11 367	-5 867
Tuet ja avustukset	26 500		26 500	24 646	1 854
Muut toimintatuotot				31	-31
Toimintakulut	-830 504		-830 504	-794 336	-36 168
Henkilöstökulut	-502 934		-502 934	-475 382	-27 552
Palvelujen ostot	-128 499		-128 499	-137 894	9 395
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 500		-33 500	-25 490	-8 010
Avustukset					
Vuokrat	-165 571		-165 571	-155 565	-10 006
Muut toimintakulut				-4	4
Toimintakate	-798 504		-798 504	-758 292	-40 212
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 680		-2 680	-808	-1 872
Arvonlennut					
Tilikauden tulos	-801 184		-801 184	-759 100	-42 084
Vyörytyserät	-8 324		-8 324	-10 103	1 779

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Laadukas opetus	Keskeyttäneiden osuus, % Ylioppilaskirjoitukset -arvosanojen keskiarvo	4,2 keskitasoa	<1,4 keskitasoa	<6,4 keskitasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus, %	100	100	100
Opetus järjestetään taloudellisesti - lukion kustannukset	Euroa/oppilas	11 015	11 492	11 666

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016 20.9.2016	TA2017 20.9.2017	TP2017 31.12.2017
<u>Opiskelijat</u>			
Lukio	64	65	60
Etälukio	1	1	1
Kaksois/kolmoistutkinto		2	
Askel Ammattistartti/Askel I Telma BR16	5		

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Opetuspalvelut			
- rehtori	0,45	0,45	1
- lehtorit	6,5	6,5	7
- koulukuraattori	0,05	0,05	0,05

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Lukio jatkaa monipuolista opetustarjontaa päivä-lukiona. Lukiolla on valmius järjestää lukio-opinnot ammatillisen kaksoistutkinnon opiskelijoille, aineopiskelijoille sekä ohjata aikuisten etä-lukio-opintoja. * 2. vuosikurssin opiskelijat ottavat käyttöön uuden opetussuunnitelman 1.8.2017 ja 3. vuosikurssin opiskelijat jatkavat opintonsa loppuun vanhan opetussuunnitelman mukaan. * Valinnaiskursseja tarjotaan mahdollisimman paljon (paikallinen sopimus), ja kurssitarjontaa laajennetaan etäopinnoilla. * Sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajenevat Ranualla vuoden 2017 aikana seitsemällä kirjoitettavalla aineella. Kaikki kokeet tehdään tietokoneella keväällä 2019. * Hankerahoituksella ostetaan opiskelussa tarvittavia tvt-laitteita. * Lisätään toimia opiskelijoiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisäämiseksi. * Lainattavia oppikirjoja, digitaalisia oppikirjoja ja opiskelumateriaalia hankitaan opiskelijoille. * Opettajien yhteissuunnitteluaikaa lisätään 24 tunnilla lukuvuoden 2017-2018 alusta kilpailukyky-sopimuksen mukaisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Päivälukion tarjonta on ollut monipuolista. Kaksoistutkinnon suorittajia ja etälukio-opintojen suorittajia ei ole ollut. Lukiossa on opiskellut yksi aineopiskelija. * 1. ja 2. vuosikurssi ovat opiskelleet uuden opetussuunnitelman mukaisesti ja 3. vuosikurssi on jatkanut opintojaan vanhan opetussuunnitelman mukaan. * Valinnaiskursseja on paikallissopimuksen ansiosta pystytty tarjoamaan laajasti ja osa opiskelijoista on suorittanut kielten kursseja etäopinnoina. * Ylioppilaskirjoitusten sähköistyminen on edennyt Ylioppilastutkintolautakunnan suunnitelman mukaisesti. Lukiolle saatiin toinen sähköisten ylioppilaskokeiden pitoon varustettu luokka. * TVT:n käyttö opetuksessa on säännöllistä ja hankerahalla on parannettu laitekantaa. * Opiskelijakunta on osallistunut koulun tapahtumien järjestämiseen ja viihtyvyyden parantamiseen. * Uuden opetussuunnitelman mukaisia oppikirjoja on ostettu lukiolle. Myös digitaalista oppimateriaalia on hankittu. * Opettajien yhteissuunnitteluaikaa on lisätty kilpailukyky-sopimuksen mukaisesti.

1.4.13 Kansalaisopisto

2325 Kansalaisopisto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	47 550		47 550	46 015	1 535
Myyntituotot				769	-769
Maksutuotot	34 800		34 800	38 328	-3 528
Tuet ja avustukset	5 000		5 000	2 625	2 375
Muut toimintatuotot	7 750		7 750	4 294	3 456
Toimintakulut	-355 060		-355 060	-318 950	-36 110
Henkilöstökulut	-188 620		-188 620	-172 697	-15 923
Palvelujen ostot	-130 650		-130 650	-110 793	-19 857
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 650		-4 650	-4 346	-304
Avustukset					
Vuokrat	-30 640		-30 640	-30 650	10
Muut toimintakulut	-500		-500	-463	-37
Toimintakate	-307 510		-307 510	-272 935	-34 575
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 816		-7 816	-7 629	-187
Arvonelentumiset					
Tilikauden tulos	-315 326		-315 326	-280 564	-34 762
Vyörytyserät	-3 559		-3 559	-4 057	498

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Vaikuttavuus	<i>Opetustuntien määrä</i>	4 397	4 600	4 608
	<i>Opiskelijoiden osuus kunnan väestöstä. (4024/897 v. 2016) %</i>	22		
	<i>-ennuste 2017 (4024/900) %</i>		22	
	<i>-toteuma 2017 (3971/909) %</i>			23
	<i>Oppilasryhmien määrä</i>	180	190	197
	<i>-josta sivukylillä</i>	20	15	26
	<i>Opiskelijoiden määrä</i>	897	870	909
	<i>-naisia</i>	570	570	585
	<i>-miehiä</i>	316	300	324
	Taloudellisuus	<i>Valtionapuun oikeuttavat tunnit</i>	3 564	3 564
<i>Pidetyt valtionapuun oikeuttavat tunnit (ilman maksullisen palvelutoiminnan tunteja)</i>		4 385	4 600	4 604
<i>-maksupalvelukoulutukset h/osall.</i>		2/12		2/11
<i>Etäopetuksen opetustuntien määrät, josta maksupalvelukoulutusta h/os.</i>		10/8		2/2
<i>Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä</i>		55		142
<i>Kansalaisopiston opetustunnit yht.</i>		4 397	4 600	4 608
<i>Opetustunnin hinta €</i>				
<i>-tp. 2016 (236 853/4397)</i>		54		
<i>-ta 2017 (284 510/4600) brutto/netto</i>			74/65	
<i>-tp 2017 (255 359/4608)</i>				55
Musiikkiopisto (23 000 €)	Toteuma 17 526 €	ka 14	11	ka 9

Toiminnan kysyntä/laajuustietojen toteutuma	TP2016	TA2017	TP2017
Kansalaisopiston opiskelijoita 7-70 vuotiaista kuntalaisista			
- oppivelvollisuusikäiset	25 %	20 %	25 %
- työkäiset	27 %	30 %	24 %
- työttömät	2 %	7 %	2 %
- eläkeläiset (yli 65 v.)	31 %	34 %	32 %
- muut (kotiäiti/-isä, alle kouluikäinen, varusmies yms.)	15 %	9 %	17 %
Opetus alle 16-vuotiaille:			
- opetustuntien määrä	866		1 150
- opiskelijoita kaikkiaan	332		476
- tyttöjä	161		269
- poikia	171		207

Toiminnan rahoitus	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Tulot			
Valtionosuus	173 244	169 832	157 277
Osallistumismaksut	39 295	40 307	36 305
Hankerahoitus	20 000		
Muu rahoitus	13 887	13 913	9 761
Kuntarahoitus	73 182	67 031	98 081

Menot			
Henkilöstökulut	174 977	166 967	172 697
Matkat	26 388	23 173	22 337
Vuokrat	25 053	28 392	30 650
Muut kulut	82 967	72 551	75 740

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut			
- rehtori	0,1	0,1	0,1
Opetuspalvelut			
- musiikinopett.	1	1	1
- pt.tuntiopett.	2	1	2
- st.tuntiopett.	40	40	45

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Suomi 100 –hankkeen *Suomen askeleet* -kansalaiskeskustelu 15.2. * Monipuolinen musiikin ja muiden taidekasvatuksen alojen opintojen harrastetarjonta jatkuu, uudistetun Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman käyttöön ottaminen * Hyvinvointikertomus työkaluna terveyden edistämisen kurssisuunnitelmissa * Kädentaitojen ja yhdessä tekemisen tärkeys sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien opintojen järjestäminen korostuu opetustarjonnassa. Erityisesti ikääntyviä ja työttömiä kuntalaisia aktivoidaan terveyden ja mieltä virkistävien harrastusten pariin. Huomioidaan myös kotouttamisen kurssitarjonta. * Kuunnellaan kuntalaisten toiveita kurssitarjontaan ja tutkitaan yhteistyömahdollisuudet alueen muiden toimijoiden kanssa. * Kansalaisopisto järjestää monipuolista täydennyskoulutusta lähi- ja etäopetuksena. * Kansalaisopisto jatkaa yhteistyötä eri toimijatahojen sekä muiden vapaan sivistystyön laitosten (mm. kansalaisopistot) kanssa ja toimii hanke/projektitoiminnassa tarpeen vaatiessa. * Musiikkiopiston toimintaa suhteutetaan budjetin mukaiseksi ja pieneneviin ikäryhmiin. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kansalaiskeskustelu toteutettiin * Uusi TPO käynnistyi ja musiikin ja taidekasvatuksen tarjonta on ollut runsasta. Hyvinvointi ja hyvinvointiin liittyvä kurssitarjonta on ollut runsasta. * Kädentaidot ovat olleet merkityksellisessä roolissa. Tilojen käyttö kouluopetuksessa hidasti mm. syksyn kankaankudonnan käynnistämistä. * Uusia kursseja toteutettiin runsaastikin kuntalaisten toiveiden mukaisesti. Täydennyskoulutusta on järjestetty tarpeen mukaan. * Yhteistyötä ja kurssitarjontaa sovitetaan yhteen erityisesti Koillismaan kansalaisopistojen yhteistyön kautta. * Suomi ja Ranua 100 –vuotta merkeissä toteutettiin kaksi luentotilaisuutta sekä kaksi Raateentien opintomatkaa yhdessä reserviläisten kanssa. Lisäksi Evakkopäivän tilaisuus, jossa päivän sisällöstä vastasi Evakkomatka kirjan toimittanut entinen rehtorimme Inkeri Peuna.

1.4.14 Kirjasto

2350 Kirjasto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	40 200		40 200	34 326	5 874
Myyntituotot	34 800		34 800	30 116	4 684
Maksutuotot	5 400		5 400	4 044	1 356
Tuet ja avustukset				166	-166
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-374 200		-374 200	-347 893	-26 307

Henkilöstökulut	-202 945		-202 945	-180 177	-22 768
Palvelujen ostot	-33 471		-33 471	-31 806	-1 665
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-85 569		-85 569	-72 479	-13 090
Avustukset					
Vuokrat	-51 655		-51 655	-62 883	11 228
Muut toimintakulut	-560		-560	-548	-13
Toimintakate	-334 000		-334 000	-313 567	-20 433
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 740		-4 740	-5 184	444
Arvonlennut					
Tilikauden tulos	-338 740		-338 740	-318 751	-19 989
Vyörytyserät	-3 751		-3 751	-4 425	674

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Kirjaston kokoelmien laadun ja määrän säilyttäminen	<i>Hankinnat (asukasluku/1000)</i>	816	>500	1144
Laadukkaat ja asiakaskeksiset kirjasto- ja tietopalvelut	<i>Lainaus/kokoelmat</i>	1,48	>1,5	1,20
Verkkopalvelujen tarjoaminen asiakkaiden käyttöön	<i>Kokonaislainaus/asukasluku</i>	24	>23	20
	<i>Kirjastokäynnit/asukas</i>	9,35	>9	8,4
Palvelujen tuottaminen mahdollisimman taloudellisesti	<i>Käyttäjäkoulutuksiin osall.</i>	1 126	>200	523
	<i>Tapahtumiin osall. (molemmat as.luku/1000)</i>	1 092	>200	840
	<i>Internet koneita asiakkaille</i>	8	8	8
	<i>Lainan hinta (toimintakulut/kokonaislainaus) €</i>	3,80	3,50	4,30
	<i>Käynnin hinta (toimintakulut/fyysiset kirjastokäynnit) €</i>	9,66	8,50	10,25

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutuminen	TP2016	TA2017	TP2017
Lainojen määrä	950 358	>100 000	80 770
Fyysiset kirjastokäynnit - verkkokäynnit	37 625	>40 000	33 921
	10 584	>12 000	12 159

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
-kirjastotoimenjohtaja	0,6	1	1
-kirjastonhoitaja	0,8	1	1
-kirjastovirkailija	1	1	1
-kirjastoautonkuljettaja-virkailija	1	1	1
-kirjastovirkailija-kuljettaja	1		

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kirjasto turvaa kuntalaisille tasapuoliset mahdollisuudet käyttää kulttuuri- ja tietopalveluja tarjoamalla aineistoa, laitteita ja asiantuntemusta asiakkaiden käytettäväksi sekä kirjastossa että kirjastoautossa. * Kirjastolla on yhteinen aineisto- ja asiakasrekisteri Lapin kirjastojen kanssa. * Otetaan käyttöön yhteiset käytösäännöt Lapin kirjastojen kanssa. * Kirjasto liittyy Lapin kirjastot –kimppaan vuoden 2017 aikana. * Kirjastojärjestelmää kehitetään Koha Suomi Oy:n osakkaana. * Kirjasto osallistuu Lapin kirjaston hankkeisiin ja tekee yhteistyötä Lapin kirjastojen kanssa aineiston hankinnassa sekä kuljetuksissa. * Kirjasto on mukana Oulun yhteiskuljetusjärjestelmässä. * Kirjaston asiakkailla on mahdollisuus asioida kirjastossa omatoimisesti aamupäivisin. * Tehdään yhteistyötä muiden hallintokuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Palveluja kehitetään huomioiden myös kirjastoauton mahdollisuudet. * Kirjastoauton palveluja myydään Simon kunnalle. * Kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Posion kunnalle. * Kirjasto järjestää lapsille ja nuorille tiedonhallintotaitojen opastusta ja kirjavinkkauksia. * Kehitetään lukemisesteisten sekä seniorikuntalaisten palveluja mm. välittämällä Celia-kirjaston aineistoja. * Kirjasto pitää yllä Japanitalon kirjastoa. * Kirjasto osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja järjestää kirjastossa opastuksia ja käyttäjäkoulutuksia. * Kirjaston näyttelysalia tarjotaan erilaisten näyttelyiden pitopaikaksi. * Kirjaston hankkeilla pyritään edistämään kirjaston palveluajatusta kuntalaisten parhaaksi ja mahdollisuuksien mukaan eri yhteistyötahojen kanssa jopa kuntarajojen yli. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kirjaston ja kirjastoauton palvelut ovat supistuneet henkilöstöresurssien vähentämisen vuoksi. Kuntalaisten kirjastopalvelujen saatavuus on heikentynyt ja tasapuolisuus ei ole toteutunut kun palveluaikoja on vähennetty ja kirjastoautopalvelun saatavuutta vähennetty haja-asutusalueilta. * Ranuan kirjasto on liittynyt Lapin kirjastoihin elokuussa 2017 ja samalla ottanut käyttöön uuden Koha –kirjastojärjestelmän. Samalla on otettu käyttöön Lapin kirjastojen yhteiset käytösäännöt. * Ranuan kirjasto on mukana Lapin kirjastojen yhteishankkeissa, hankkii kirja- ja lehtiaineistot yhteisen hankintasopimuksen mukaisesti. * Kirjasto on mukana Lapin kirjastojen yhteisessä Rekku -kuljetussopimuksessa. * Kirjasto irtisanoutui keväällä 2017 Pohjois-Suomen (Oulu) yhteiskuljetusjärjestelmästä. * Kirjaston omatoimiasiointia lisättiin huhtikuussa myös iltaiikseen ja lauantain aukioloaika muutettiin omatoimijaksi koko päiväksi. * Kirjasto tekee aktiivisimmin yhteistyötä koulujen, päiväkotien ja kansalaisopiston kanssa. Muihinkin tahoihin päin on tarjottu yhteistyötä mm. monipalveluiden kehittämisessä. * Kirjastoautopalvelun myyntiä Simon kunnalle vähennettiin 33 %. * Kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Posion kunnalle 40 % kt:n työajasta ja päätettiin tehdä seutukirjastoselvitys Posion kunnan kanssa järjestettävästä yhteistyöstä. * Kirjavinkkauksia ja tiedonhallintotaitojen opastuksia on ollut mahdollista järjestää vain muutamia. * Celia -kirjaston kanssa tehdään yhteistyötä. * Japanitalon kirjastosta on pieni kokoelma lainattavana pääkirjastolla ja aineistot ovat löydettävissä Lapin kirjastojen yhteisessä tietokannassa. * Kirjastossa on kirjaston järjestämiä tapahtumia ollut vuoden aikana 14 kertaa, joihin on osallistunut 840 henkilöä (Taiteiden yö mukana), muiden tahojen järjestämiä tapahtumia kirjastossa on ollut 12 kertaa. * Kirjaston näyttelyt ovat toteutuneet näyttelytyöryhmän suunnitelman mukaisesti. * Kirjasto on saanut AVI:n kautta 9950 € valtionavustusta hankkeelle: ”Kuulijalle iloa - sosiaalisen lukemisen vanha muoto käyttöön”. Hanketta ei ole vielä aloitettu. * Seutukirjastoselvityksen tekemiseen saatiin AVI:n kautta valtionavustusrahoitus (8665 €) joulukuussa.

1.4.15 Vapaa-aikatoimi

2355 Vapaa-aikatoimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	482 756		482 756	451 271	31 485
Myyntituotot	308 500		308 500	227 314	81 186
Maksutuotot	500		500		500
Tuet ja avustukset	141 556		141 556	183 334	-41 778
Muut toimintatuotot	32 200		32 200	40 623	-8 423
Toimintakulut	-824 456		-824 456	-737 031	-87 426
Henkilöstökulut	-247 872		-247 872	-257 702	9 830
Palvelujen ostot	-365 762		-365 762	-290 250	-75 512
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-52 520		-52 520	-22 565	-29 955
Avustukset	-24 200		-24 200	-23 200	-1 000
Vuokrat	-126 112		-126 112	-128 030	1 918
Muut toimintakulut	-7 990		-7 990	-15 284	7 294
Toimintakate	-341 700		-341 700	-285 759	-55 941
Suunnitelman mukaiset poistot	-82 082		-82 082	-82 081	-1
Arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-423 782		-423 782	-367 841	-55 941
Vyörytyserät	-8 264		-8 264	-9 374	1 110

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Avustukset, liikunta	Avustettavat liikuntajärjestöt/jäsenmäärät	7/712	5/650	6/880
Rajalta Rajalle -hiihto	Osallistujat/Nettotulos - ryhmät - kansallisuudet	275/4 440 4 19	380/2 500 4 17	278/4 500 4 15
Avustukset, nuorisoyhteisöt	Avustettavien nuorisoyhteisöjen jäsenmäärä/avustukset /€	224/900	220	275/9 900
Vaikuttavuus -nuorisotyön ja sen toiminnanpiirissä olevat nuoret	Työntekijä tuntee nuoret ja on kasvatuksellisessa vuorovaikutuksessa heihin	199	260	198
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	Etsivä nuorisotyö Nuorten työpajatoiminta	31 18	45 31	45 26
Nuorten käyntikerrat -nuorisotila -tapahtumat, retket	Monipuolinen ja laadukas toiminta/nuorten määrä	5 515 4 749 766	7 200 320	4 245 398
www.lanuti.fi/ranua	Nuorisotiedotuksen kävijät	8 661	9 100	5 443
Avustukset, kulttuuri	Avustusmääräraha/€ -yksityiset -yhteisöt, järjestöt	2 600 8 1	3 300 6 5	3 300 7 3

Toiminnan kysyntä ja laajuustietojen toteutumisen	TP2016	TA2017	TP2017
- liikuntatapahtumat/osallistuja	8/799	8/700	11/1 254
- Liikuntaretket/osallistujat	3/116	4/140	3/112
- puulaakit/osall.	4/255	4/200	2/149
- kunnanmestaruus/osallistuja	4/34	2/50	2/31
- koulujen kisat/osallistujat	4/388	4/420	4/494
- Liikkuva iltapäiväkerhot/osallistujat	10/204	10/190	10/211
Kuntovihkot			17 386
- talvi	17 923	18 000	17 827
- kesä	18 351	18 000	
			3/275
Nuorisojärjestöt/jäsenmäärät	3/224	3	7
Kansainväliset toiminnot	9	6	2/53
- kv vaihdot/osallistujat	3/22	2	4
- vapaaehtoiset/osallistujat	3	2	1
- EU:n nuorisoviikko	1/99	1	
Nuorisotoiminta			4 245
- nuorisotilat osallistuja, Avoimet ovet (193 vrk)	5 515	6 100	1
- bänditilat (bändit)	1	1	3/76
- leirit/osallistujat	3/71	3/90	12/921
- valistus ja koulutus/osallistujat	8/641	10	6/183
- päihteettömät tapahtumat/osallistujat	5/155	8	4
- osallisuus-tapahtuma	4	6	
Kulttuuritilaisuudet ja tapahtumat kunta/vuosi			
- konsertit/osallistujat	6/211	4	1/40
- teatteri/kävijät	1/40	4	2/16
- Taiteiden Yö tapahtumat/osallistujat	17/711	4	22/1 158
- Lapin lastenkulttuuri/Taikalamppu –tapahtumat/osallistujat	42/4 403	40	29/3 563
- Ranua 100 v tapahtumat		12	
Museo avoinna/kävijät	6 vko/149	6 vko/500	6 vko/279

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Vapaa-aikatoimenjohtaja	1	1	0,75
Vapaa-aikatoimenohjaaja	1	1	1
Kausi- ja tuntityöntekijät	6	5	7
Tuntityöntekijä	½	½	1/4
Etsivä nuorisotyöntekijä		1	1
Nuorten työpajan ohjaaja		1	3/4
Stara –kehittämishanke 12.9.-		1	2

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Kulttuuritarjonnassa painopisteenä laaja-alaisuus, saavutettavuus ja kuntalaisten kuuleminen * Ranuan oma ja koko Suomen100 –vuotisjuhluvuosi tuo omat panostukset ja painotukset yhdessä muiden hallintokuntien sekä 3. sektorin toimijoiden kanssa * Taiteiden Yö kokoaa ja tuo esille eri taidelajeja, niiden harrastajia ja kokijoita (syyskuun 3. lauantai, 16.9.). * Taikalampussa alle 18 v toiminnassa tärkeinä laadullinen ja laaja-alaisuus sekä saavutettavuus. Osallistutaan monipuolisesti Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistyöhön. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kulttuuritarjonta on ollut runsasta ja lastenkulttuurin tarjonta merkityksellistä alle 18 –vuotiaille * Ranua 100 –vuotta ja Suomen 100 –vuotta juhluvuosi näkyi koko vuoden ajan runsaassa tapahtumatarjonnassa. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa lisäsi tarjontaa ja tekijöitä. * Taiteiden Yössä oli todella runsas osallistujamäärä. Juhlavuoden satsaukset eri konserteissa ja eri toimijoiden tarjonnassa sai kuntalaiset ja vierammatkin liikkeelle. * Lapin lastenkulttuuriverkoston kautta pystyttiin hyödyntämään niin kiertueita kuin osaamisen jakamista, laajentaen alle 18 -vuotiaiden kulttuuritarjontaa.

<ul style="list-style-type: none"> * Pappila- ja pitäjämuseossa pitäjämuseon uusitun näyttelyn laaja esittely ja museopäivien sisällöllinen kehittäminen. Kesäaikainen aukiolo ostopalveluna 4H –yhdistykseltä. * Hyvinvointikertomuksen kautta haetaan liikuntatapahtumien painopisteitä sekä toteutetaan eri ikäkausille liikuntaraateja. Terveysliikunnan kuntalaisten aktivointipäiviä kehitetään monialaisesti. (Kunnon Mummola, SuomiMies). Ulkoiluystävä –toimintaa ja kaikkien ikäryhmien toimintakykyä vahvistavaa terveysliikuntaa/-tapahtumia toteutetaan määrärahojen puitteissa. * Kuntovihkojen käyttöä jatketaan ennaltaehkäisevän terveystyön muotona. * Liikkuva iltapäivän laatua kehitetään. Retkitoiminta on tärkeä osa sosiaalisen vahvistamisen työtä. * Neljä ryhmää 34. Rajalta Rajalle –hiihdossa; aktivoitaan alueilla toimivia kylätoimikuntia ja kouluja. Vuosi 2017 viimeinen vuosi RR –hiihdon kuntakoordinaattorina. * Nuorille tarjotaan sosiaalisen vahvistamisen välineitä kuulemalla nuoria, edistämällä nuorten omaa toimintaa/osallisuutta, tukemalla järjestöjä ja toimimalla yhteistyöverkostoissa yhteisöllisyyttä vahvistaen. * Etsivän nuorisotyön toiminnan nivominen osaksi kunnallista nuorisotyötä ja nuorten työpajaa, jatkorahoitusta haetaan AVI/OKM. Etsivä nuorisotyö osana kunnallista perusnuorisotyötä. * Nuorten työpajatoiminnassa on käynnissä ESR –hanke Stara ajalla 9/2016 – 9/2019. Hankkeella on kaksi työntekijää, ESR –rahoitus on 80 % kustannuksista. Toiminnassa yhteistyön ja mallien hyödyntäminen myös työpaja Justeerissa. * Kehitetään LaNuti nuorisotiedotusta sekä sosiaalisen median käyttöä. * 100% lisäaineeton, toimintaideologiaa toteutetaan kaikissa nuorisotyön muodoissa ja vapaa-aikatoimen sektorilla kokonaisvaltaisesti. * Kansainvälisyys nähdään monikulttuurisuuden kasvatuksen työkaluna ja osana perusnuorisotyötä eri hankkeiden ja tapahtumien kautta; harjoittelijoita haetaan. * Kustannuspaikka 001836 Neuvo/kansainvälisyys nettobudjetoinnissa. * Monkkarin toimintaa kehitetään turvallisena ja kaikille avoimena toimintaympäristönä sekä työn kohdentamista eri käyttäjäryhmiin tehdään tarvittaessa ikärakenteen muuttuessa. * Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistetään mm. moniammatillisen yhteistyön, Silta –työryhmän keinoin ja hyvinvointikertomusta työvälineenä käyttäen. Koordinoidaan ja toteutetaan Camera Obscura viikolla 4. 	<ul style="list-style-type: none"> * Uusittu näyttely avattiin 14.6.2017 juhlaluennon kera. Kävijöitä museossa kesäkauden avoimissa ovissa oli 279 ja Taiteiden Yössä 43. * Kevään ja syksyn Kunnon Mummolat ja SuomiMies –päivät liikuttivat kaikkiaan 388 kuntalaista. Liikuntaraatit toteutettiin 6 – 7 luokkalaisille joulukuussa. Ulkoiluystävätoiminta on jatkunut Voimaa vanhuuteen hankkeesta aktiivisesti Eläkeliiton Ranuan osaston toimiessa toteuttajana. * Kuntovihot ovat säilyttäneet suosionsa. Pitkäaikainen yhteistyökumppani Sportia lopetti toimintansa syksyllä ja uutena kumppanina jatkaa Kenkäatalo. * Liikkuva Iltapäivä toiminnassa kerhojen laatua ja tarjontaa on laajennettu. Kysyntää kerhoille on ollut, lajivalinnoissa on tapahtunut muutosta. * RR –hiihto toteutettiin viimeisen kerran Ranuan koordinoitavastuulla. Vastuutahoksi 34. vuoden jälkeen tuli Pudasjärven kaupunki. * Nuorten sosiaalisen vahvistamisen työkalut ovat vahvistuneet merkittävästi, kun Nuorten työpaja, ESR-hanke Stara ja Etsivä nuorisotyö ovat siirtyneet kunnan toteutusvastuulle. Selkeä palvelutarjonta ja vahva henkilökunta ovat luoneet merkittäviä tuloksia nuorten palveluissa. Merkittävää on lisäksi se, että liki neljä työntekijää pystytään kohdentamaan nuorisotyöhön erillismäärärahoilla, joita on haettu AVI:n nuorisotoimesta ja ESR –rahoituksesta. * Perusnuorisotyössä on selkeä muutos tapahtunut avoimen nuorisotilatoiminnan kysynnässä koulujen siirryttyä uuteen paikkaan. Uudet työmuodot ja kokeilut ovat tulleet uutena työskentelyyn * 100% lisäaineeton toiminta 'status' on selkeä osa koko vapaa-aikatoimen toimintaa kaikilla osaluilla. * Lanuti- nuorisotiedotus nähdään osana koko työyhteisön työtä. Nuorten saavutettavuus eri tiedotuskanavia hyödyntäen nähdään tärkeäksi. Vertaistiedottamisessa haetaan malleja jo hyväksi todettujen käytäntöjen kautta. * Kotouttaminen on osa nuorisotyötä. Kaksi erillisiä nuorten osallisuusverkostoja ovat avanneet nuorten omat toiveet verkostoille. Haasteeksi on jäänyt nuorten oma aktiivisuus toimia. Nuoriso- ja liikuntatoimessa molemmissa oli erillisrahoitus AVI:lta. * Kansainvälisyys on osa vapaa-aikatoimen perusnuorisotyötä. Vuoden alussa toteutettiin kansainvälinen liikunta- ja terveysaiheinen nuorisovaihto Kuhassa 5 maan kesken. Nuorisovaihtoon osallistuttiin Espanjassa ja harjoittelijoina oli EVS Espanjasta ja Italiasta sekä Suomea Suomessa stipendiaatit (2) Meksikosta. * Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistettiin ryhmäyttämisen, Uskalla sanoa Ei –kampanjan, Euroopan Nuorisoviikon, Unelmien liikuntapäivän sekä erilaisten nuorisotila-iltojen kautta. Camera Obscura toteutettiin viikolla 4, 241 kävijää.
--	---

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Sivistystoimen palveluiden laadun kehittäminen	<u>Yksiköiden laatukäsikirjat kpl</u>	3	3	3
Työssä jaksamista ja työhyvinvointia edistävät toimenpiteet	-yksilötyönohjaukset -ryhmätyönohjaukset -kuntoutukset -vertaismentorointi osallistujat/ryhmät	6 5/2 4/6 12/8	3 6 42	2 1/1 12/3
	<u>Henkilöstön koulutukset/ osallistujat</u> -kunnassa järjestetyt -muualla järjestetyt	13/23 124/117	23 110	5,5/65 214/128
Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö	<u>Henkilöstön pätevyys %</u>	96	96	100
Varhaiskasvatus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti ja lasten sijoitukset tehdään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	<u>Paikan odotusaika, pv</u> <u>Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaisesti, %</u>	<14 95	<14 95	<14 95
Perusopetuksen päättäneiden jatko-opintokelpoisuus	<u>Ranualaisten oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin %</u>	100	100	100
Nuorten yksinäisyyden poistaminen ja sosiaalinen vahvistaminen: osallistuminen	<u>Järjestetty toiminta on monipuolista, laadukasta ja huomioi eri tahot; nuorten määrä</u>	5 515	7 200	4 245
Kansainvälisyys osana vapaa-aikatoimea ja nuorten osallisuus	<u>Nuorten kv –toiminnot vapaa-aikatoimessa</u>	11	6	7

1.4.16 Sivistyslautakunta yhteensä

25 Sivistystoimi yht.	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	934 414		934 414	959 020	-24 606
Myyntituotot	415 888		415 888	358 954	57 684
Maksutuotot	239 920		239 920	220 277	19 643
Tuet ja avustukset	237 056		237 056	299 601	-62 296
Muut toimintatuotot	41 550		41 550	80 188	-38 638
Toimintakulut	-9 767 614		-9 767 614	-9 446 715	-320 899
Henkilöstökulut	-5 851 428		-5 851 428	-5 688 629	-162 799
Palvelujen ostot	-2 100 557		-2 100 557	-1 959 433	-141 124
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-383 919		-383 919	-303 070	-80 849
Avustukset	-24 200		-24 200	-23 200	-1 000
Vuokrat	-1 397 460		-1 397 460	-1 452 079	54 619
Muut toimintakulut	-10 050		-10 050	-20 304	10 254
Toimintakate	-8 833 200		-8 833 200	-8 487 694	-345 506
Suunnitelman mukaiset poistot	-373 996		-373 996	-359 443	-14 553
Arvon alentumiset				-17 943	17 943
Tilikauden tulos	-9 207 196		-9 207 196	-8 865 080	-342 116
Vyörytyserät	-97 904		-97 904	-120 155	22 251

1.5 Tekninen lautakunta

1.5.1 Tekninen toimi

2410 Tekninen toimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	58 200		58 200	31 664	26 536
Myyntituotot	52 700		52 700	29 519	23 181
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	4 000		4 000	312	3 688
Muut toimintatuotot	1 500		1 500	1 833	-333
Toimintakulut	-698 548		-698 548	-614 650	-83 898
Henkilöstökulut	-204 100		-204 100	-171 352	-32 748
Palvelujen ostot	-343 041		-343 041	-309 130	-33 911
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-74 720		-74 720	-60 651	-14 069
Avustukset	-45 000		-45 000	-43 748	-1 252
Vuokrat	-30 187		-30 187	-27 111	-3 076
Muut toimintakulut	-1 500		-1 500	-2 659	1 159
Toimintakate	-640 348		-640 348	-582 987	-57 361
Suunnitelman mukaiset poistot	-362 887		-362 887	-301 680	-61 207
Arvonalentumiset				-349 726	349 726
Tilikauden tulos	-1 003 235		-1 003 235	-1 234 393	231 158
Vyörytyserät	-6 418		-6 418	-7 415	997

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Liikenneväylät: Katujen ja kevyen liikenteen väylien kunnossapito	€/km	4 210	4 924	4 060

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Liikenneväylät: Kadut ja kevyenliikenteen väylät	km	28,3	28,5	28,5
Avustettavat yks.tiet	km	108	108	108
Puistot ja muut yleiset alueet: Rakennettuja puistoalueita	ha	2,5	2,5	2,5
Leikki- ja uimapaikat	kpl	9	9	9
Uimapaikat, sivukylät	kpl	6	6	6
Venelaskupaikat	kpl	5	6	5
Senioripuisto	kpl		1	1
Liikuntapaikat ja -alueet: Urheilukenttä	kpl	1	1	1
Tenniskenttä	kpl	2	2	2
Latupohjia kk-alue	km	30	30	30
- josta valaistua	km	19	19	19
Latupohjia, sivukylät	km	100	100	100

- josta valaistua	km	18,5	18,5	18,5
Jääalueet	kpl	3	2	2
Katettu jääkiekkokaukalo	kpl	1	1	1
Kuntosali	kpl	1	1	1
Lähiliikuntapaikka	kpl	9	9	6
Luontopolku	kpl	2	2	2
Skatepark	kpl	1	1	1
Frisbeegolf-rata	kpl	1	1	1
Maanmittaus:				
Asemakaava-alueet	kpl	2	2	2
Ranta-asemakaava-alue	kpl	15	14	14
Rantaosayleiskaava-alue	kpl	8	9	9
Kaivosalueen osayleiskaava	kpl	1	1	1
Kaivosalueen asema-kaava	kpl	1	1	1

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Hallintopalvelut	0,7	0,7	0,2
Puistot ja liikuntapaikat	2	2	2
Ostopalvelu/Vesiyhtiö	1/3	1/3	1/3

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Hallinto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Simontaipaleen lomatonttialueen tonttien markkinointi ja myynti * Energiatohokkuushankkeen kustannussäästöjen seuranta * Toteutetaan työyksikön kehittämissuunnitelman linjaukset työilmapiiriin ja hyvinvoinnin kehittämistä. <p>Liikenneväylät:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yksityisteiden avustaminen 380 eurolla/km (pysyvän asutuksen pääsytie, tien pituus väh. 300 m). * Yksityisteiden peruskorjauksen avustaminen 8 800 euron määrärahalta/vuosi. Avustusta myönnetään vahvistetun määrärahan mukaan kuitenkin siten, että kunnan avustus on 10 – 50 % hyväksytyistä kustannuksista ja julkisen rahoituksen osuus on yhteensä enintään 80 %. * Hoidetaan Ristijärvi-Penämötien ja Simontaipaleentien talviauraukset. * Yksi paliskunta ja Metsähallitus osallistuvat Ristijärvi-Penämötien aurasuorituksiin. * Osallistutaan Lapin kuntien liikenneturvallisuuden yhteiseen toimijatyöhön. * Kolomaan teollisuusalueen yleisilmeen kohentaminen. Kolomaan alueen saneeratut tiet päällystetään ja tievalaisinpylväät lamppuineen asennetaan vuonna 2017. * Aapiskuja saneerataan ja päällystetään, myös vuonna 2016 rakennettu uusi yläkouluntie päällystetään. <p>Haja-asutusalueiden vesihuolto:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunta avustaa harkinnanvaraisesti yksityistalo- 	<ul style="list-style-type: none"> * Simontaipaleen lomatontteja on markkinoitu mm. rakentajamessu –lehdissä ja kunnan www-sivuilla. * Simontaipaleen lomatontteja on myyty kaksi kappaletta. * Yksityistieavustukset on myönnetty 29.3.2017 ja avustukset on maksettu toukokuussa. * Yksityisteiden perusparannusavustus on myönnetty yhdelle tiekunnalle. Peruskorjaus on kokonaisuudessaan tehty ja avustus maksettu tiekunnalle. * Ristijärvi-Penämötien ja Simontaipaleentien talviauraukset on hoidettu. * Yksi paliskunta ja Metsähallitus ovat osallistuneet Ristijärvi-Penämötien aurasuorituksiin. * Liikenneturvallisuusryhmä ja toimijatyön ohjausryhmä on kokoontunut kaksi kertaa. * Kadunrakentamis- ja päällystysurakkasopimus on allekirjoitettu 8.5.2017. Urakkasopimuksen mukaiset työt on tehty ja urakan vastaanottotarkastus on pidetty 10.11.2017.

<p>uksia ja yhteisöjä talousveden laitteiden ja putkien rakentamisessa (ei tueta liittymismaksuja). Avustuksista päättää kunnanhallitus tapauskohtaisesti.</p> <p><u>Puistot ja muut yleiset alueet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Matkailua ja safaritoimintaa palvelevien rakenteiden parantaminen ja korkealaatuinen ylläpito (kelkkareitit, ulkoilualueet yms.) * Taajama-alueen puisto- ja viheralueiden hoito ja raivaukset. * Eläinpuiston lähialueen reittien suunnittelu ja kehittäminen. * Korkiakummun alueen opasteet ja luontopolun suunnittelu. * Veneenlaskupaikan kunnostus Pohjaslahdessa. * Ranua-Simo/Oijärvi –välisen kelkkareitin rakentaminen. * Elohopealamppujen uusiminen (latuvalot) suunnitelmakaudella. <p><u>Joukkoliikenne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Asiointiliikenne kuudella taksilinjalla ajetaan koulu-aikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. <p>* </p> <p><u>Jätehuolto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * Jätehuollon viranomaistehtävät ovat siirtyneet isäntäkuntamallilla Rovaniemen kaupungin hoitettavaksi. Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaostoon on nimetty edustaja Ranuan kunnasta. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy. 	<ul style="list-style-type: none"> * Latuverkosta ja moottorikelkkareittejä/-uria on hoidettu talvikaudella. * Taajama-alueen puisto- ja viheralueita on hoidettu ja puistoalueita raivattu kesän aikana. * Ikosenpuiston puistosuunnitelma on valmis ja osa suunnitelman mukaisista töistä on käynnissä. * Eläinpuiston lähialueen reittejä on suunniteltu safariporukan kanssa. * Korkiakummun alueen opastekyltti on laitettu ja luontopolun suunnittelutyö on aloitettu. * Ranua-Simo/Oijärvi –välinen kelkkareitti on rakennettu, liikennemerkkejä ja opasteita lisätään. <p>* </p> <ul style="list-style-type: none"> * Asiointiliikenne on ajettu koulu-aikoina kerran viikossa ja muulloin kaksi kertaa viikossa. Matkustajamäärän tulee olla vähintään kaksi henkilöä/ajokerta. <p>* </p> <ul style="list-style-type: none"> * Jätehuollon viranomaistehtävät hoitaa Rovaniemen kaupungin teknisen lautakunnan jätehuoltojaosto. Jätehuollon järjestämisestä vastaa Napapiirin Residuum Oy.
--	--

1.5.2 Toimitila- ja vuokrauspalvelu

2420 Toimitila- ja vuokraus- palvelu	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 297 237		2 297 237	2 246 298	50 939
Myyntituotot	403 570		403 570	391 441	12 129
Maksutuotot			0	300	-300
Tuet ja avustukset	86 620		86 620	1 864	84 756
Muut toimintatuotot	1 807 047		1 807 047	1 852 693	-45 646
Toimintakulut	-2 218 434		-2 218 434	-2 229 007	10 573
Henkilöstökulut	-813 158		-813 158	-832 414	19 256
Palvelujen ostot	-424 970		-424 970	-477 134	52 164
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-690 750		-690 750	-773 768	83 018
Avustukset					
Vuokrat	-110 102		-110 102	-137 779	27 677
Muut toimintakulut	-179 454		-179 454	-7 912	-171 542
Toimintakate	78 803		78 803	17 291	61 512

Suunnitelman mukaiset poistot	-210 594		-210 594	-114 715	-95 879
Arvon alentumiset				-385 623	385 623
Tilikauden tulos	-131 791		-131 791	-483 048	351 257
Vyörytyserät	-22 236		-22 236	-28 351	6 115

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Kiinteistöjä hoidetaan taloudellisesti	bruttokustannukset euroa/m ³	16,77	14,85	14,51

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TA2017	TP2017
Kiinteistöjen ja tilojen käyttö	m ³			
Sivistystoimi		39 327	49 328	41 477
Perusturva		27 890	27 890	27 890
Vuokrakiinteistöt		15 719	15 719	15 719
Tekninen toimi		2 980	2 980	2 980
Teollisuushallit ym.		-	-	-
Virastot		5 870	5 870	5 870
Liikunta/nuoriso		25 761	26 944	25 761
Tyhjät kiinteistöt		18 400	18 400	18 400
Määrä	kpl	34	34	35

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Kiinteistöpalvelut	17,4	17,4	17,4
Huoltopalvelut	3	3	2
Rakennuspalvelut	2,5	2,5	2,5
Kuljetuspalvelut	1	1	1
Käytössä olevat tilat:			
Kiinteistöt m ²	34 789	34 789	35 307
m ³	135 937	135 937	138 097

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<p>Maa- ja metsätilat:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Harvennus- ja hoitohakkuut kunnan omistamilla maatiloilla tehdään metsänhoidon kannalta oikea-aikaisesti. * Hakkuut tehdään mahdollisimman hyvin ympäristöarvot huomioiden * Selvitetään taimikonhoitotarpeet kunnan omistamilla kiinteistöillä. <p>Toimitila- ja vuokrauspalvelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kunnan kiinteistöjen tehokas ylläpito * Energiatohokkuushankkeen kustannussäästöjen seuranta. * Tyhjen asuntojen käyttötarkoituksen muuttaminen (tarpeiden mukaan), Koivutie 16 B ja C -talot * Oman varastoalueen kehittäminen. * Rakennusten peruskorjaukset investointisuunnitelman mukaan. * Kiinteistöhoitopalvelujen myyminen Rantakodille. 	<ul style="list-style-type: none"> * Uuden metsäsuunnitelman kilpailutus tehdään vuoden 2018 alussa. * Energiatohokkuushankkeen kustannussäästöjen seurannasta pidetään palaveri Schneider Electric Finland Oy:n kanssa vuoden 2018 alkupuolella. * Kirkonkylän koulun kattourakka on valmis, samoin lämmöneristeiden vaihtotyöt sekä tiivistyskorjaukset ja IV-konehuoneen korjaukset on tehty heinä-elokuussa. * Kirkonkylän koulun uudet väistötilat on otettu käyttöön lokakuussa 2017.

* Selvitetään tyhjen kiinteistöjen jatkokäyttömahdollisuudet.	* Uuden yläkoulun välituntikatoksen rakennusurakka on valmis. * Kiinteistöhoitopalveluja myydään Rantakodille
---	--

1.5.3 Pelastustoimi

2440 Pelastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-365 000		-365 000	-371 470	6 470
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	-365 000		-365 000	-371 470	6 470
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-365 000		-365 000	-371 470	6 470
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-365 000		-365 000	-371 470	6 470
Vyörytyserät	-3 658		-3 658	-4 725	1 067

1.5.4 Rakennusvalvonta

2460 Rakennusvalvonta	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	39 000		39 000	60 133	-21 133
Myyntituotot				160	-160
Maksutuotot	39 000		39 000	59 973	-20 973
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-79 160		-79 160	-56 148	-23 012
Henkilöstökulut	-57 110		-57 110	-43 942	-13 168
Palvelujen ostot	-19 050		-19 050	-10 127	-8 923
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 400		-2 400	-560	-1 840
Avustukset					
Vuokrat	-600		-600		-600
Muut toimintakulut				-1 519	
Toimintakate	-40 160		-40 160	3 985	-44 145
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-40 160		-40 160	3 985	-44 145
Vyörytyserät	-793		-793	-714	-79

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Mittari	TP2016	TAE2017	TP2017
Rakennus- ja toimenpideluvut	kpl	81	120	196
Ilmoitukset	kpl	41	50	44
Lausunnot	kpl	20	20	10
Poikkeamisluvat	kpl	11	10	4
Katselmuks	kpl	250	250	250

Henkilöstö:	TP2016	TA2017	TP2017
Rakennusvalvonta	1	1	1

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Rakennetun ympäristön tehostettu valvonta talvikaudella. * Tutkitaan mahdollisuuksia siirtyä sähköiseen asiointiin. * Suunnitelmakaudella varaudutaan Suhangon kaivoshankkeen mahdolliseen käynnistymiseen ja mahdollisiin lisäresurssitarpeisiin rakennusvalvonnassa ja asiantuntijatehtävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sähköiseen palveluun siirtymistä valmistellaan.

1.5.5 Ympäristöhuolto

2470 Ympäristöhuolto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot					
Toimintakulut	-31 270		-31 270	-31 110	-160
Henkilöstökulut	-1 670		-1 670	-1 454	-216
Palvelujen ostot	-29 300		-29 300	-29 440	140
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-300		-300	-216	-84
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Toimintakate	-31 270		-31 270	-31 110	-160
Suunnitelman mukaiset poistot					
Tilikauden tulos	-31 270		-31 270	-31 110	-160
Vyörytyserät	-313		-313	-396	83

Tavoitteet:	Tavoitteiden toteutuminen:
<ul style="list-style-type: none"> * Ympäristönsuojelun yhteistyösopimusta jatketaan Rovaniemen kaupungin kanssa ja palvelutaso säilytetään hyvällä tasolla. 	

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2016	TAE2017	TP2017
Kiinteistöjen hoito on taloudellista ja tehokasta	<u>euroa/m³</u>	16,77	14,85	14,51
Simontaipaleen lomatonttien myynti	<u>myydyt tontit/v</u>	1	5	2
Viranomaistoimenpiteet ovat laadultaan vaikuttavia ja tehokkaita ja ne suoritetaan nopeasti	<u>käsittelyaika/toimenpide/vko</u>	2	2	2
Rakennus- ja toimenpidelupien käsittely	<u>Lupien käsittelyaika/vko</u>	4	4	4
Kaavateiden toimivuuden ja turvallisuuden parantaminen	<u>Asiakaspalaute/valituksia max/vuosi</u>	-	-	-
<ul style="list-style-type: none"> - päällystetään vuosittain - kunnossapito on hyvää ja laadukasta 				

1.5.6 Tekninen lautakunta yhteensä

26 Tekninen lautakunta yht.	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 394 437		2 394 437	2 338 094	56 343
Myyntituotot	456 270		456 270	421 119	35 151
Maksutuotot	39 000		39 000	60 273	-21 273
Tuet ja avustukset	90 620		90 620	2 176	88 444
Muut toimintatuotot	1 808 547		1 808 547	1 854 526	-45 979
Toimintakulut	-3 392 412		-3 392 412	-3 302 385	-90 027
Henkilöstökulut	-1 076 038		-1 076 038	-1 049 161	-26 877
Palvelujen ostot	-1 181 361		-1 181 361	-1 197 302	15 941
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-768 170		-768 170	-835 194	67 024
Avustukset	-45 000		-45 000	-43 748	-1 252
Vuokrat	-140 889		-140 889	-164 890	24 001
Muut toimintakulut	-180 954		-180 954	-12 090	-170 383
Toimintakate	-997 975		-997 975	-964 291	-33 684
Suunnitelman mukaiset poistot	-573 481		-573 481	-416 395	-157 086
Arvonlentumiset				-735 350	735 350
Tilikauden tulos	-1 571 456		-1 571 456	-2 116 035	544 579
Vyörytyserät	-33 418		-33 418	-41 601	8 183

1.6 Koko kunnan käyttötalousosan toteutumisvertailu

Koko kunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	8 683 904		8 683 904	8 379 686	304 218
Myyntituotot	4 144 661		4 144 661	3 802 194	343 690
Maksutuotot	1 860 895		1 860 895	1 797 484	63 411
Tuet ja avustukset	397 676		397 676	407 459	-9 534
Muut toimintatuotot	2 280 672		2 280 672	2 372 548	-91 876
Toimintakulut	-37 231 663		-37 231 663	-36 134 176	-1 097 487
Henkilöstökulut	-17 356 078		-17 356 078	-16 957 562	-398 516
Palvelujen ostot	-13 266 822		-13 266 822	-12 732 379	-534 443
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 373 359		-2 373 359	-2 247 907	-125 514
Avustukset	-1 301 519		-1 301 519	-1 404 377	102 858
Vuokrat	-2 585 141		-2 585 141	-2 671 677	86 536
Muut toimintakulut	-348 744		-348 744	-120 274	-229 989
Toimintakate	-28 547 759		-28 547 759	-27 754 490	-793 269
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 329 334		-1 329 334	-1 216 940	-112 394
Arvon alentumiset				-874 432	874 432
Tilikauden tulos	-29 877 093		-29 877 093	-29 845 862	-31 231
Vyörytyserät					

2

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4 144 661,00		4 144 661,00	3 802 193,81	342 467,19
Maksutuotot	1 860 895,00		1 860 895,00	1 797 484,28	63 410,72
Tuet ja avustukset	397 676,00		397 676,00	407 459,41	-9 783,41
Vuokratuotot	2 235 672,00		2 235 672,00	2 283 917,75	-48 245,75
Muut toimintatulot	45 000,00		45 000,00	88 630,70	-43 630,70
Toimintatulot	8 683 904,00		8 683 904,00	8 379 685,95	304 218,05
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-13 330 972,00		-13 330 972,00	-13 284 608,92	-46 363,08
Eläkekulut	-3 268 694,00		-3 268 694,00	-3 216 151,88	-52 542,12
Muut henkilösivukulut	-852 334,00		-852 334,00	-601 347,12	-250 986,88
Henkilöstökorvaukset	95 922,00		95 922,00	144 545,76	-48 623,76
Henkilöstökulut	-17 356 078,00		-17 356 078,00	-16 957 562,16	-398 515,84
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	-6 440 510,00		-6 440 510,00	-6 278 715,77	-161 794,23
Muiden palvelujen ostot	-6 826 312,00		-6 826 312,00	-6 453 663,45	-372 648,55
Palvelujen ostot	-13 266 822,00		-13 266 822,00	-12 732 379,22	-534 442,78
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-2 373 359,00		-2 373 359,00	-2 247 906,51	-125 452,49
Avustukset	-1 301 519,00		-1 301 519,00	-1 404 377,26	102 858,26
Vuokrat	-2 585 141,00		-2 585 141,00	-2 671 676,62	86 535,62
Muut toimintakulut	-348 744,00		-348 744,00	-120 274,40	-228 469,60
Toimintakulut	-37 231 663,00		-37 231 663,00	-36 134 176,17	-1 097 486,83
TOIMINTAKATE	-28 547 759,00		-28 547 759,00	-27 754 490,22	-793 268,78
Verotulot	9 500 000,00		9 500 000,00	10 072 585,88	-572 585,88
Valtionosuudet	20 500 000,00		20 500 000,00	21 191 721,00	-691 721,00
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	40 000,00		40 000,00	50 672,59	-10 672,59
Muut rahoitustuotot	10 000,00		10 000,00	344 275,72	-334 275,72
Korkokulut	-90 000,00		-90 000,00	-80 384,46	-9 615,54
Muut rahoituskulut	-74 000,00		-74 000,00	86 753,02	-160 753,02
Rahoitustuotot ja kulut	-114 000,00		-114 000,00	401 316,87	-515 316,87
VUOSIKATE	1 338 241,00		1 338 241,00	3 911 133,53	-2 572 892,53
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 329 334,00		-1 329 334,00	-1 216 939,76	-112 394,24
Arvonalentumiset				-874 432,11	874 432,11
TILIKAUDEN TULOS	8 907,00		8 907,00	1 819 761,66	-1 810 854,66
Poistoeron muutos				73 297,59	-73 297,59
Varausten muutos					
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	8 907,00		8 907,00	1 893 059,25	-1 884 152,25

2.1 Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	8 300 000,00		8 300 000,00	8 658 950,74	-358 950,74
Osuus yhteisöveron tuotosta	500 000,00		500 000,00	623 291,92	-123 291,92
Kiinteistövero	700 000,00		700 000,00	790 343,22	-90 343,22
Yhteensä	9 500 000,00		9 500 000,00	10 072 585,88	-572 585,88

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. euroa	Muutos %
Verovuosi 2013	19,25	47 662	3,1
Verovuosi 2014	19,25	48 383	1,5
Verovuosi 2015	19,75	47 230	-2,4
Verovuosi 2016	19,75	47 897	1,4
Verovuosi 2017	19,75		

	Kiinteistöveroprosentit			
	Yleinen	Vak.asuinrak.	Muut asuinrak.	Yhd.-seurantalot
Verovuosi 2013	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2014	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2015	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2016	0,90	0,40	1,00	0,00
Verovuosi 2017	0,93	0,41	1,00	0,00

2.2 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtion osuus, ml. tasaukset	20 500 000,00		20 500 000,00	20 861 513,00	-361 513,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				330 208,00	-330 208,00
Yhteensä	20 500 000,00		20 500 000,00	21 191 721,00	-691 721,00

3

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

	Hank. kust. arvio	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
<i>PITKÄVAIKUTTEISET MENOT</i>						
ALUEPELASTUSLAITOS/INVESTOINNIT						
Menot	1)	-15 000,00		-15 000,00		-15 000,00
Tulot						
Nettomeno		-15 000,00		-15 000,00		-15 000,00
ATK-VERKON LAITTEET						
Menot	1)	-20 000,00		-20 000,00	-20 337,42	337,42
Tulot						
Nettomeno		-20 000,00		-20 000,00	-20 337,42	337,42
TERVEYDENHUOLTO,KANTA-ARKISTO						
Menot	1)	-50 000,00		-50 000,00	-6 360,00	-43 640,00
Tulot						
Nettomeno		-50 000,00		-50 000,00	-6 360,00	-43 640,00
KUNNAN RAH.OSUUS/KUITUVERKOT OY						
Menot	1)	0,00	-324 160,00	-324 160,00	-324 160,00	
Tulot						
Nettomeno		0,00	-324 160,00	-324 160,00	-324 160,00	
<i>PITKÄVAIKUTTEISET MENOT YHTEENSÄ</i>						
Menot		-85 000,00	-324 160,00	-409 160,00	-350 857,42	-58 302,58
Tulot						
Nettomeno		-85 000,00	-324 160,00	-409 160,00	-350 857,42	-58 302,58
<i>MAA-JA VESIALUEET</i>						
MAA- JA VESIALUEET						
Menot	1)	-25 000,00		-25 000,00	-6 000,00	-19 000,00
Tulot					7 173,85	-7 173,85
Nettomeno		-25 000,00		-25 000,00	1 173,85	-26 173,85
<i>MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ</i>						
Menot		-25 000,00		-25 000,00	-6 000,00	-19 000,00
Tulot					7 173,85	-7 173,85
Nettomeno		-25 000,00		-25 000,00	1 173,85	-26 173,85
<i>RAKENNUKSET</i>						
RAKENNUSTEN PERUSKORJAUKSET						
Menot	1)	-200 000,00	-300 000,00	-500 000,00	-581 029,21	81 029,21
Tulot					34 000,00	-34 000,00
Nettomeno		-200 000,00	-300 000,00	-500 000,00	-547 029,21	47 029,21
SUUNNITTELUMÄÄRÄRAHA/ERI KOHTEET						
Menot	1)	-10 000,00		-10 000,00	-13 600,00	3 600,00
Tulot						
Nettomeno		-10 000,00		-10 000,00	-13 600,00	3 600,00

HYVINVOINTIKESKUS						
Menot	1)		-200 000,00	-200 000,00	-239 403,79	39 403,79
Tulot						
Nettomeno			-200 000,00	-200 000,00	-239 403,79	39 403,79
RAKENNUKSET YHTEENSÄ						
Menot		-210 000,00	-500 000,00	-710 000,00	-834 033,00	124 033,00
Tulot					34 000,00	-34 000,00
Nettomeno		-210 000,00	-500 000,00	-710 000,00	-800 033,00	90 033,00
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET						
KAAVATEIDEN RAKENTAMINEN, ASFALTOINTI						
Menot	1)	-50 000,00		-50 000,00	-95 595,86	45 595,86
Tulot						
Nettomeno		-50 000,00		-50 000,00	-95 595,86	45 595,86
KOLOMAAN TEOLLISUUSALUEEN KEHITTÄMINEN						
Menot	1)	-180 000,00		-180 000,00	-157 641,00	-22 359,00
Tulot						
Nettomeno		-180 000,00		-180 000,00	-157 641,00	-22 359,00
MOOTTORIKELKKAREITTI,RANUA-SIMONRAJA						
Menot	1)	-50 000,00		-50 000,00	-46 647,76	-3 352,24
Tulot						
Nettomeno		-50 000,00		-50 000,00	-46 647,76	-3 352,24
IKOSENPUISTON KEHITTÄMINEN						
Menot	1)	-10 000,00		-10 000,00	-9 493,84	-506,16
Tulot						
Nettomeno		-10 000,00		-10 000,00	-9 493,84	-506,16
SKEITTIRAMPPI						
Menot	1)				-5 303,23	5 303,23
Tulot					9 000,00	-9 000,00
Nettomeno					3 696,77	-3 696,77
UUDEN YLÄASTEEN LIIKENNEAL.YM.						
Menot	1)	-90 000,00		-90 000,00	-69 663,40	-20 336,60
Tulot						
Nettomeno		-90 000,00		-90 000,00	-69 663,40	-20 336,60
AAPISKUJAN PERUSKORJAUS						
Menot	1)	-300 000,00		-300 000,00	-297 323,56	-2 676,44
Tulot						
Nettomeno		-300 000,00		-300 000,00	-297 323,56	-2 676,44
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET YHTEENSÄ						
Menot		-680 000,00		-680 000,00	-681 668,65	1 668,65
Tulot					9 000,00	-9 000,00
Nettomeno		-680 000,00		-680 000,00	-672 668,65	-7 331,35
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT						
OSAKKEET JA OSUDET						
Menot	1)				-2 198,38	2 198,38
Tulot						
Nettomeno					-2 198,38	2 198,38

KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT YHTEENSÄ						
Menot					-2 198,38	2 198,38
Tulot						
Nettomeno					-2 198,38	2 198,38
KOKO KUNTA YHTEENSÄ						
Menot		-1 000 000,00	-824 160,00	-1 824 160,00	-1 874 757,45	50 597,45
Tulot					50 173,85	-50 173,85
Nettomeno		-1 000 000,00	-824 160,00	-1 824 160,00	-1 824 583,60	423,60

1) Talousarviovuoden määräraha vastaa ko. hankkeen/kohteen kustannusarviota.

4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 338 241,00		1 338 241,00	3 911 133,53	-2 572 892,53
Tulorahoituksen korjaukset				-8 047,12	8 047,12
	1 338 241,00		1 338 241,00	3 903 086,41	-2 564 845,41
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 000 000,00	-824 160,00	-1 824 160,00	-1 874 757,45	50 597,45
Rahoitusosuudet investointimenoihin				43 000,00	-43 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				10 930,05	-10 930,05
Toiminta ja investoinnit, netto	338 241,00	-824 160,00	-485 919,00	2 082 259,01	-2 568 178,01
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				10 398,84	-10 398,84
Antolainasaamisten vähennykset	25 000,00		25 000,00	10 732,29	14 267,71
Antolainauksen muutokset	25 000,00		25 000,00	21 131,13	3 868,87
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-659 860,00		-659 860,00	-490 454,00	-169 406,00
Lainakannan muutokset	-659 860,00		-659 860,00	-490 454,00	-169 406,00
Vaikutus maksuvalmiuteen	-296 619,00	-824 160,00	-1 120 779,00	1 612 936,14	-2 733 715,14

5 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN SITOVIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

5.1 Määrärahojen toteutuminen

	Sito- vuus N/B	Määrärahat				
		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteu- tuma	Poikke- ama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
KESKUSVAALILAUTAKUNTA		-6 850,00		-6 850,00	-13 276,37	6 426,37
Vaalit	B	-6 850,00		-6 850,00	-13 276,37	6 426,37
TARKASTUSLAUTAKUNTA		-18 000,00		-18 000,00	-25 492,75	7 492,75
Tilintarkastus	B	-18 000,00		-18 000,00	-25 492,75	7 492,75
KUNNANHALLITUS		-3 267 676,00		-3 267 676,00	-3 156 894,54	-110 781,46
Yleishallinto	B	-410 061,00		-410 061,00	-469 706,84	59 645,84
Toimisto- ja sisäiset palvelut	B	-2 356 534,00		-2 356 534,00	-2 251 383,16	-105 150,84
Maankäytön suunnittelu	B	-63 595,00		-63 595,00	-57 875,46	-5 719,54
Elinkeinoelämän kehittäminen	B	-290 486,00		-290 486,00	-243 232,50	-47 253,50
Maaseututoimi	B	-147 000,00		-147 000,00	-134 696,58	-12 303,42
PERUSTURVALAUTAKUNTA		-20 779 111,00		-20 779 111,00	-20 189 413,22	-589 697,78
Hallinto	B	-311 216,00		-311 216,00	-297 597,19	-13 618,81
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	B	-797 276,00		-797 276,00	-819 106,20	21 830,20
Vanhusten ja vammaisten palvelut	B	-7 236 864,00		-7 236 864,00	-7 151 449,19	-85 414,81
Perusterveydenhuolto	B	-5 299 199,00		-5 299 199,00	-5 153 443,14	-145 755,86
Erikoissairaanhoido	B	-5 400 000,00		-5 400 000,00	-5 158 750,30	-241 249,70
Ympäristöterveydenhuolto	B	-130 500,00		-130 500,00	-121 918,66	-8 581,34
Muu perusturva	B	-1 604 056,00		-1 604 056,00	-1 487 148,54	-116 907,46
SIVISTYSLAUTAKUNTA		-9 767 614,00		-9 767 614,00	-9 446 714,66	-320 899,34
Hallinto	B	-131 938,00		-131 938,00	-111 268,66	-20 669,34
Varhaiskasvatus	B	-1 513 053,00		-1 513 053,00	-1 588 266,88	75 213,88
Perusopetus	B	-5 738 403,00		-5 738 403,00	-5 548 969,58	-189 433,42
Lukio- ja ammatillinen koulutus	B	-830 504,00		-830 504,00	-794 335,63	-36 168,37
Kansalaisopisto	N	-355 060,00		-355 060,00	-318 950,48	-36 109,52
Kirjasto	B	-374 200,00		-374 200,00	-347 892,93	-26 307,07
Vapaa-aikatoimi	B	-824 456,00		-824 456,00	-737 030,50	-87 425,50
TEKNINEN LAUTAKUNTA		-3 392 412,00		-3 392 412,00	-3 302 384,63	-90 027,37
Tekninen toimi	B	-698 548,00		-698 548,00	-614 650,21	-83 897,79
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	B	-2 218 434,00		-2 218 434,00	-2 229 006,96	10 572,96
Pelastustoimi	B	-365 000,00		-365 000,00	-371 470,01	6 470,01
Rakennusvalvonta	B	-79 160,00		-79 160,00	-56 147,66	-23 012,34
Ympäristön huolto	B	-31 270,00		-31 270,00	-31 109,79	-160,21
KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.		-37 231 663,00		-37 231 663,00	-36 134 176,17	-1 097 486,83

INVESTOINTIOSA						
PITKÄVAIKUTTEISET MENOT		-85 000,00	-324 160,00	-409 160,00	-350 857,42	-58 302,58
Aluepelastuslaitos/investoinnit	B	-15 000,00		-15 000,00	0,00	-15 000,00
Atk-verkon laitteet	B	-20 000,00		-20 000,00	-20 337,42	337,42
Terveydenhuolto, kanta-arkisto	B	-50 000,00		-50 000,00	-6 360,00	-43 640,00
Kunnan rah.osuus/Kuituverkot Oy	B		-324 160,00	-324 160,00	-324 160,00	
MAA- JA VESIALUEET		-25 000,00		-25 000,00	-6 000,00	-19 000,00
Maa- ja vesialueet	B	-25 000,00		-25 000,00	-6 000,00	-19 000,00
RAKENNUKSET		-210 000,00	-500 000,00	-710 000,00	-834 033,00	124 033,00
Rakennusten peruskorjaukset	B	-200 000,00	-300 000,00	-500 000,00	-581 029,21	81 029,21
Suunnittelumääräraha/eri kohteet	B	-10 000,00		-10 000,00	-13 600,00	3 600,00
Hyvinvointikeskus	B		-200 000,00	-200 000,00	-239 403,79	39 403,79
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET		-680 000,00		-680 000,00	-681 668,65	1 668,65
Kaavateiden rakentaminen, asfaltointi	B	-50 000,00		-50 000,00	-95 595,86	45 595,86
Kolomaan teollisuusalueen kehittäminen	B	-180 000,00		-180 000,00	-157 641,00	-22 359,00
Moottorikelkkereitti Ranua-Simon raja	B	-50 000,00		-50 000,00	-46 647,76	-3 352,24
Ikosenpuiston kehittäminen	B	-10 000,00		-10 000,00	-9 493,84	-506,16
Skeittiramppi	B				-5 303,23	5 303,23
Uuden yläasteen liikenneal. Ym.	B	-90 000,00		-90 000,00	-69 663,40	-20 336,60
Aapiskujan peruskorjaus	B	-300 000,00		-300 000,00	-297 323,56	-2 676,44
KONEET JA KALUSTO	B					
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT					-2 198,38	2 198,38
Osakkeet ja osuudet	B				-2 198,38	2 198,38
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		-1 000 000,00	-824 160,00	-1 824 160,00	-1 874 757,45	50 597,45
TULOSLASKELMAOSA						
Korkokulut	B	-90 000,00		-90 000,00	-80 384,46	-9 615,54
Muut rahoituskulut	B	-74 000,00		-74 000,00	86 753,02	-160 753,02
TULOSLASKELMAOSA YHT.		-164 000,00		-164 000,00	6 368,56	-170 368,56
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	B				10 398,84	-10 398,84
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-659 860,00		-659 860,00	-490 454,00	-169 406,00
YHTEENSÄ		-39 055 523,00	-824 160,00	-39 879 683,00	-38 482 620,22	-1 397 062,78

5.2 Tuloarvioiden toteutuminen

	Sito- vuus N	Tuloarvot				
		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutos- ten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
KESKUSVAALILAUTAKUNTA						
Vaalit	B					
TARKASTUSLAUTAKUNTA						
Tilintarkastus	B					

KUNNANHALLITUS		2 124 369,00		2 124 369,00	2 039 358,16	85 010,84
Yleishallinto	B	300,00		300,00	697,73	-397,73
Toimisto- ja sisäiset palvelut	B	2 124 069,00		2 124 069,00	2 034 660,43	89 408,57
Maankäytön suunnittelu	B				4 000,00	-4 000,00
Elinkeinoelämän kehittäminen	B					
Maaseututoimi	B					
PERUSTURVALAUTAKUNTA		3 230 684,00		3 230 684,00	3 043 213,57	187 470,43
Hallinto	B				300,00	-300,00
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	B	33 000,00		33 000,00	32 117,10	882,90
Vanhusten ja vammaisten palvelut	B	1 669 834,00		1 669 834,00	1 622 628,44	47 205,56
Perusterveydenhuolto	B	886 000,00		886 000,00	810 446,97	75 553,03
Erikoissairaanhoido	B					
Ympäristöterveydenhuolto	B					
Muu perusturva	B	641 850,00		641 850,00	577 721,06	64 128,94
SIVISTYSLAUTAKUNTA		934 414,00		934 414,00	959 020,24	-24 606,24
Hallinto	B				999,53	-999,53
Varhaiskasvatus	B	203 000,00		203 000,00	199 563,19	3 436,81
Perusopetus	B	128 908,00		128 908,00	190 801,33	-61 893,33
Lukio- ja ammatillinen koulutus	B	32 000,00		32 000,00	36 043,59	-4 043,59
Kansalaisopisto	N	47 550,00		47 550,00	46 015,30	1 534,70
Kirjasto	B	40 200,00		40 200,00	34 326,15	5 873,85
Vapaa-aikatoimi	B	482 756,00		482 756,00	451 271,15	31 484,85
TEKNINEN LAUTAKUNTA		2 394 437,00		2 394 437,00	2 338 093,98	56 343,02
Tekninen toimi	B	58 200,00		58 200,00	31 663,52	26 536,48
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	B	2 297 237,00		2 297 237,00	2 246 297,53	50 939,47
Pelastustoimi	B					
Rakennusvalvonta	B	39 000,00		39 000,00	60 132,93	-21 132,93
Ympäristön huolto	B					
KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.		8 683 904,00		8 683 904,00	8 379 685,95	304 218,05
INVESTOINTIOSA						
MAA- JA VESIALUEET					7 173,85	-7 173,85
Maa- ja vesialueet	B				7 173,85	-7 173,85
RAKENNUKSET					34 000,00	-34 000,00
Rakennusten peruskorjaukset	B				34 000,00	-34 000,00
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					9 000,00	-9 000,00
Skeittiramppi	B				9 000,00	-9 000,00
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					50 173,85	-50 173,85
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot	B	9 500 000,00		9 500 000,00	10 072 585,88	-572 585,88
Valtionosuudet	B	20 500 000,00		20 500 000,00	21 191 721,00	-691 721,00
Korkotuotot	B	40 000,00		40 000,00	50 672,59	-10 672,59
Muut rahoitustuotot	B	10 000,00		10 000,00	344 275,72	-334 275,72
TULOSLASKELMAOSA YHT.		30 050 000,00		30 050 000,00	31 659 255,19	-1 609 255,19
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten vähennykset	B	25 000,00		25 000,00	10 732,29	14 267,71
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B					
YHTEENSÄ		38 758 904,00		38 758 904,00	40 099 847,28	-1 340 943,28

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 KUNNAN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 768 907,32		1 624 032,63	
Maksutuotot	1 797 484,28		1 864 387,70	
Tuet ja avustukset	407 459,41		574 198,00	
Vuokratuotot	713 080,81		791 522,40	
Muut toimintatuotot	88 630,70	4 775 562,52	95 571,84	4 949 712,57
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-13 140 063,16		-13 106 056,93	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-3 216 151,88		-3 267 987,51	
Muut henkilösivukulut	-601 347,12		-796 015,09	
Palvelujen ostot	-10 699 092,73		-10 248 043,98	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 247 906,51		-2 291 665,98	
Avustukset	-1 404 377,26		-1 591 428,82	
Muut toimintakulut	-1 221 114,08	-32 530 052,74	-886 443,71	-32 187 642,02
Toimintakate		-27 754 490,22		-27 237 929,45
Verotulot		10 072 585,88		9 627 585,99
Valtionosuudet		21 191 721,00		21 528 784,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	50 672,59		70 761,38	
Muut rahoitustuotot	344 275,72		160 701,28	
Korkokulut	-80 384,46		-93 187,98	
Muut rahoituskulut	86 753,02	401 316,87	-38 857,45	99 417,23
Vuosikate		3 911 133,53		4 017 857,77
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 216 939,76		-1 375 605,09
Arvonalentumiset		-874 432,11		-2 241 598,57
Tilikauden tulos		1 819 761,66		400 654,11
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)		73 297,59		338 012,59
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				-600 000,00
Tilikauden ylijäämä		1 893 059,25		138 666,70

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 911 133,53	4 017 857,77
Tulorahoituksen korjaukset	-8 047,12	73 417,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 874 757,45	-2 315 767,06
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43 000,00	118 672,51
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 930,05	11 623,05
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 082 259,01	1 905 804,24
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	10 398,84	-19 385,82
Antolainasaamisten vähennykset	10 732,29	20 588,22
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-490 454,00	-482 272,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	32 367,76	18 145,32
Vaihto-omaisuuden muutos	127,28	31,82
Saamisten muutos	-230 956,67	-575 030,94
Korottomien velkojen muutos	609 187,32	-607 459,08
Rahoituksen rahavirta	-58 597,18	-1 645 382,48
Rahavarojen muutos	2 023 661,83	260 421,76
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	10 248 029,21	8 224 367,38
Rahavarat 1.1.	8 224 367,38	7 963 945,62
	-2 023 661,83	-260 421,76

3

KUNNAN TASE

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 403 551,34	28 670 339,61
Aineettomat hyödykkeet	514 248,45	393 318,33
Aineettomat oikeudet	50 088,57	126 362,22
Muut pitkävaikutteiset menot	464 159,88	266 956,11
Aineelliset hyödykkeet	20 245 415,01	20 635 331,78
Maa- ja vesialueet	1 857 295,91	1 858 469,76
Rakennukset	13 547 868,46	14 156 107,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 436 496,70	4 036 854,24
Koneet ja kalusto	21 720,71	51 205,73
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankin- nat	382 033,23	532 694,39
Sijoitukset	7 643 887,88	7 641 689,50
Osakkeet ja osuudet	7 452 721,95	7 450 523,57
Muut saamiset	191 165,93	191 165,93
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	50 908,81	76 546,36
Valtion toimeksiannot	47 739,47	60 061,96
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	3 169,34	16 484,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 879 253,17	11 645 893,08
Vaihto-omaisuus	323,75	451,03
Muu vaihto-omaisuus	323,75	451,03
Saamiset	3 630 900,21	3 421 074,67
Pitkäaikaiset saamiset	1 549 912,25	1 571 043,38
Lainasaamiset	1 549 912,25	1 571 043,38
Lyhytaikaiset saamiset	2 080 987,96	1 850 031,29
Myyntisaamiset	462 530,96	608 531,74
Lainasaamiset	78 000,00	104 000,00
Muut saamiset	328 660,35	291 099,92
Siirtosaamiset	1 211 796,65	846 399,63
Rahoitusarvopaperit	5 158 878,13	4 830 985,36
Osakkeet ja osuudet	1 144 880,31	1 050 837,02
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 610 842,46	1 312 385,34
Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 403 155,36	2 467 763,00
Rahat ja pankkisaamiset	5 089 151,08	3 393 382,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ	42 333 713,32	40 392 779,05

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA	27 580 793,84	25 687 734,59
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Edellisten tilikausien ylijäämä	11 388 877,07	11 250 210,37
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 893 059,25	138 666,70
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 216 663,59	6 289 961,18
Poistoero	1 016 663,59	1 089 961,18
Vapaaehtoiset varaukset	5 200 000,00	5 200 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	28 567,39	32 858,31
Muut pakolliset varaukset	28 567,39	32 858,31
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	76 232,17	69 501,96
Valtion toimeksiannot	72 112,83	52 394,97
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 119,34	17 106,99
VIERAS PÄÄOMA	8 431 456,33	8 312 723,01
Pitkäaikainen	3 739 948,00	4 160 186,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 739 948,00	4 116 350,00
Lainat julkisyhteisöiltä		43 836,00
Lyhytaikainen	4 691 508,33	4 152 537,01
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	376 402,00	402 732,00
Lainat julkisyhteisöiltä	43 836,00	87 722,00
Saadut ennakot	121 978,23	118 827,38
Ostovelat	1 754 587,04	1 619 536,91
Muut velat	265 863,22	297 513,00
Siirtovelat	2 128 841,84	1 626 205,72
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	42 333 713,32	40 392 779,05

4

KONSERNILASKELMAT

4.1 Konsernituloslaskelma

	2017	2016
Toimintatuotot	21 100 457,20	19 803 112,45
Toimintakulut	-48 836 303,03	-47 304 219,79
Toimintakate	-27 735 845,83	-27 501 107,34
Verotulot	10 072 585,88	9 627 585,99
Valtionosuudet	23 534 865,92	24 234 104,31
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	52 758,44	71 427,37
Muut rahoitustuotot	355 951,06	167 242,71
Korkokulut	-291 169,36	-309 041,00
Muut rahoituskulut	71 686,59	-54 707,15
Vuosikate	6 060 832,70	6 235 504,89
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 648 634,51	-2 578 616,70
Arvonalentumiset	-874 432,11	-2 241 598,57
Satunnaiset tuotot	1 363,20	9 640,32
Satunnaiset kulut	-47 848,84	-5 845,52
Tilikauden tulos	2 491 280,44	1 419 084,42
Tilinpäättösiirrot	81 962,19	-201 521,15
Tilikauden verot	-119 526,26	-31 564,20
Laskennalliset verot	-8 600,00	-53 866,60
Vähemmistöosuudet	-3 699,48	-1 821,28
Tilikauden yli/alijäämä	2 441 416,89	1 130 311,19

4.2   **Konsernin rahoituslaskelma**

	2017	2016
	1000 EUR	1000 EUR
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 060 832,70	6 235 504,89
Satunnaiset erät, netto	-46 485,64	3 794,80
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-119 526,26	-31 564,20
Tulorahoituksen korjauserät	-14 593,93	77 851,35
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 189 082,53	-6 481 705,80
Rahoitusosuudet investointeihin	444 797,10	178 372,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	74 901,37	122 021,43
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 210 842,81	104 274,52
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	10 398,84	-19 385,82
Antolainasaamisten vähennykset	10 732,29	20 588,22
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 113 821,61	805 601,03
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 953 816,42	-1 879 220,61
Oman pääoman muutokset	-831,97	14 949,18
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	36 579,72	18 778,74
Vaihto-omaisuuden muutos	53 439,36	-4 376,25
Saamisten muutokset	-640 037,51	-871 586,67
Korottomien velkojen muutokset	-181 610,00	1 374 547,48
Rahoituksen rahavirta	448 675,92	-540 104,70
Rahavarojen muutos	1 659 518,73	-435 830,18
Rahavarat 31.12.	12 642 958,63	10 983 439,90
Rahavarat 1.1.	10 983 439,90	11 419 270,08
Rahavarojen muutos	1 659 518,73	-435 830,18

4.3

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	49 058 464,20	47 601 136,50
Aineettomat hyödykkeet	1 050 800,61	919 521,66
Aineettomat oikeudet	576 456,67	643 859,21
Muut pitkävaikutteiset menot	467 458,49	272 623,40
Ennakkomaksut	6 885,45	3 039,05
Aineelliset hyödykkeet	47 495 053,78	46 168 619,24
Maa- ja vesialueet	2 423 563,01	2 278 432,08
Rakennukset	32 821 694,63	31 355 144,48
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 932 647,00	4 781 409,72
Koneet ja kalusto	782 060,70	807 594,74
Muut aineelliset hyödykkeet	31 157,14	30 497,45
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	503 931,30	6 915 540,77
Sijoitukset	512 609,81	512 995,60
Osakkeet ja osuudet	497 158,52	497 544,31
Muut saamiset	15 451,29	15 451,29
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	391 414,81	292 644,79
Valtion toimeksiannot	379 083,16	266 873,30
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	12 331,65	25 771,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 932 178,73	15 402 131,27
Vaihto-omaisuus	332 480,81	385 920,17
Aineet ja tarvikkeet	271 663,47	325 155,41
Muu vaihto-omaisuus	60 817,34	60 764,76
Ennakkomaksut		
Saamiset	4 954 760,92	4 032 771,20
Pitkäaikaiset saamiset	869 072,90	880 325,80
Lainasaamiset	869 072,90	880 322,99
Muut saamiset		2,81
Lyhytaikaiset saamiset	4 085 688,02	3 152 445,40
Myyntisaamiset	1 869 751,19	1 814 257,81
Lainasaamiset	78 014,06	104 000,00
Muut saamiset	734 761,80	486 596,51
Siirtosaamiset	1 403 160,97	747 591,08
Rahoitusarvopaperit	5 232 211,88	4 832 959,87
Osakkeet ja osuudet	1 145 844,08	1 051 800,79
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 682 197,84	1 312 385,34
Joukkovelkakirjalainasaamiset	2 403 155,36	2 467 763,00
Muut arvopaperit	1 014,60	1 010,74
Rahat ja pankkisaamiset	7 412 725,12	6 150 480,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	67 382 057,74	63 295 912,56

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA	40 514 308,76	37 864 967,42
Peruspääoma	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot	1 335 967,72	1 414 513,73
Edellisten tilikausien ylijäämä	22 438 066,63	21 021 284,98
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 441 416,89	1 130 311,19
VÄHEMMISTÖOSUUDET	39 836,35	36 136,87
PAKOLLISET VARAUKSET	327 170,06	337 362,15
Eläkevaraukset	15 963,67	16 611,10
Muut pakolliset varaukset	311 206,39	320 751,05
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	424 988,63	289 553,40
Valtion toimeksiannot	408 214,82	259 825,06
Lahjoitusrahastojen pääomat	15 976,59	28 930,71
Muut toimeksiantojen pääomat	797,22	797,63
VIERAS PÄÄOMA	26 075 753,94	24 767 892,72
Pitkäaikainen	16 963 191,40	15 706 402,78
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 985 196,58	11 649 033,16
Lainat julkisyhteisöiltä	3 003 618,07	3 174 299,87
Muut velat	709 233,56	671 793,16
Laskennalliset verovelat	265 143,19	211 276,59
Lyhytaikainen	9 112 562,54	9 061 489,94
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 040 501,58	991 794,40
Lainat julkisyhteisöiltä	168 221,30	211 077,14
Saadut ennakot	280 587,95	197 006,04
Ostovelat	2 695 180,40	2 421 949,10
Muut velat	1 393 557,48	480 843,01
Siirtovelat	3 525 913,83	4 704 953,65
Laskennalliset verovelat	8 600,00	53 866,60
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	67 382 057,74	63 295 912,56

IV TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITE-TIEDOT

1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisut

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

2

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2.1 Toimintatuotot tulosalueittain

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Keskusvaalilautakunta				
Vaalit				
Kunnanhallitus	5 713 237,21	4 446 877,85	207 007,27	222 331,64
Yleishallinto	697,73	125,00	697,73	125,00
Toimisto- ja sisäiset palvelut	202 309,54	341 084,33	202 309,54	215 749,30
Maankäytön suunnittelu	4 000,00		4 000,00	
Elinkeinoelämän kehittäminen	5 506 229,94	4 105 668,52		6 457,34
Maaseututoimi				
Perusturvatoimi	10 484 383,31	10 567 281,56	2 982 251,84	3 078 797,33
Hallinto	300,00		300,00	
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	32 117,10	33 604,95	32 117,10	33 604,95
Vanhusten ja vammaisten palvelut	2 457 336,39	2 487 512,27	1 574 691,71	1 637 470,02
Perusterveydenhuolto	797 421,97	955 216,70	797 421,97	955 216,70
Erikoissairaanhoido	6 619 486,79	6 638 441,98		
Ympäristöterveydenhuolto				
Muu perusturva	577 721,06	452 505,66	577 721,06	452 505,66
Sivistystoimi	2 200 476,35	5 012 795,86	944 502,64	882 089,37
Hallinto	999,53		999,53	
Varhaiskasvatus	199 099,70	190 118,85	199 099,70	190 118,85
Perusopetus	187 009,33	263 087,94	187 009,33	263 087,94
Lukio- ja ammatillinen koulutus	1 433 453,49	4 179 674,77	36 043,59	48 968,28
Kansalaisopisto	53 894,81	53 894,81	45 415,30	53 894,81
Kirjasto	34 326,44	34 326,44	34 326,15	34 326,44
Vapaa-aikatoimi	291 693,05	291 693,05	441 609,04	291 693,05
Tekninen lautakunta	2 702 360,33	2 481 477,49	641 800,77	766 494,23
Tekninen toimi	1 191 986,45	970 646,05	19 478,52	14 848,91
Toimitila- ja vuokrauspalvelu	1 450 240,95	1 480 264,51	562 189,32	706 590,82
Pelastustoimi				
Rakennusvalvonta	60 132,93	30 566,93	60 132,93	45 054,50
Ympäristönhuolto				
Kunnan toimintatuotot yhteensä	21 100 457,20	22 508 432,76	4 775 562,52	4 949 712,57

2.2 Verotulot

Verotulojen erittely		
	2017	2016
Kunnan tulovero	8 658 950,74	8 353 735,41
Osuus yhteisöveron tuotosta	623 291,92	523 565,12
Kiinteistövero	790 343,22	750 285,46
Verotulot yhteensä	10 072 585,88	9 627 585,99

2.3 Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely		
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	16 117 071,00	16 712 194,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 744 442,00	4 593 806,00
Järjestelmämuutoksen tasaus		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	330 208,00	222 784,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	21 191 721,00	21 528 784,00

2.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät:

	Poistomenetelmä	Poisto aika (v tai %)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaik. menot	tasapoisto	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta

Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	menojäännöspoisto	7 %
Viemäriverkko	menojäännöspoisto	7 %
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	menojäännöspoisto	15 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto. yms. laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

2.6 Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Kaatopaikan kunnostus 1.1.	32 858,31	40 198,57	32 858,31	40 198,57
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-4 290,92	-7 340,26	-4 290,92	-7 340,26
Kaatopaikan kunnostus 31.12.	28 567,39	32 858,31	28 567,39	32 858,31

2.7 Olennaiset muihin toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	5 829,22	4 374,35	5 829,22	4 374,35
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	5 829,22	4 374,35	5 829,22	4 374,35
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	2 073,02	5 994,24	2 073,02	5 994,24
Rakennusten myyntitappiot		79 138,34		79 138,34
Myyntitappiot yhteensä	2 073,02	85 132,58	2 073,02	85 132,58

2.8 Rahoitustuotot ja -kulut

	2017	2016
Osinkotuotot muista yhteisöistä	43 763,66	40 712,52
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	19 639,78	23 309,87
Yhteensä	63 403,44	64 022,39

2.9 Erittely poistoeron muutoksista

	2017	2016
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	73 297,59	338 012,59
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	73 297,59	338 012,59

3

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

3.1.1 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	126 362,22	266 956,11	393 318,33
Lisäykset tilikauden aikana	26 697,42	324 160,00	350 857,42
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poisto	-102 971,07	-61 968,84	-164 939,91
Arvonlennukset ja niiden palautukset		-64 987,39	-64 987,39
Poistamaton hankintameno 31.12.	50 088,57	464 159,88	514 248,45
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	50 088,57	464 159,88	514 248,45

Aineelliset hyödykkeet						
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 858 469,76	14 156 107,66	4 036 854,24	51 205,73	532 694,39	20 635 331,78
Lisäykset tilikauden aikana	6 000,00	428 899,77	681 668,65		405 133,23	1 521 701,65
Rahoitusosuudet tilikaudella			-9 000,00		-34 000,00	-43 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-7 173,85					-7 173,85
Siirrot erien välillä			521 794,39		-521 794,39	
Tilikauden poisto		-705 440,16	-324 893,30	-21 666,39		-1 051 999,85
Arvonlennukset ja niiden palautukset		-331 698,81	-469 927,28	-7 818,63		-809 444,72
		13 547				
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 857 295,91	868,46	4 436 496,70	21 720,71	382 033,23	20 245 415,01
Arvonkorotukset		13 547				
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 857 295,91	868,46	4 436 496,70	21 720,71	382 033,23	20 245 415,01

3.1.2 Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset						
	Osakkeet ja osuudet				Muut saamiset	
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	6 213 557,54	1 072 700,41	164 265,62	7 450 523,57	191 165,93	7 641 689,50
Lisäykset			2 198,38	2 198,38		2 198,38
Rahoitusosuudet tilikaudella						
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.	6 213 557,54	1 072 700,41	166 464,00	7 452 721,95	191 165,93	7 643 887,88
Arvonlennukset ja niiden palautukset						
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 213 557,54	1 072 700,41	166 464,00	7 452 721,95	191 165,93	7 643 887,88

3.1.3 Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Ranuan Vuokra-asunnot Oy	Ranuan kunta	100 %	100 %	746	4 586	30
Ranuan Vesihuolto Oy	Ranuan kunta	100,00 %	100,00 %	593	772	3
Ranuan Lämpö Oy	Ranuan kunta	100 %	100 %	1 758	1 624	24
Ranuan Seudun Matkailu Oy	Ranuan kunta	99,16 %	99,16 %	3 724	3 006	479
Ranuan Kuituverkot Oy	Ranuan kunta	100 %	100 %	1 036	4 922	2
			Yhteensä	7 856	14 910	538
Kuntayhtymät						
Kolpeneen palvelukeskuksen ky	Rovaniemen kaupunki	4,63 %	4,63 %	184	339	7
Lapin liitto	Rovaniemen kaupunki	1,73 %	1,73 %	26	63	4
Lapin sairaanhoitopiirin ky	Rovaniemen kaupunki	3,32 %	3,32 %	1 139	1 268	22
Rovaniemen ammattikoul.ky	Rovaniemen kaupunki	7,03 %	7,03 %	2 003	1 926	91
			Yhteensä	3 352	3 596	124

3.1.4 Saamisten erittely

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		47 248,81		178 811,70
Lainasaamiset	680 839,35		690 720,39	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				7,63
Yhteensä	680 839,35	47 248,81	690 720,39	178 819,33
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		4 494,89		4 672,91
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		857 691,00		78 663,66
Yhteensä		862 185,89		83 336,57
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		410 787,26		425 047,13
Lainasaamiset	869 072,90	78 000,00	880 322,99	104 000,00
Muut saamiset		328 660,35		291 099,92
Siirtosaamiset		354 105,65		767 728,34
Yhteensä	869 072,90	1 171 553,26	880 322,99	1 587 875,39
Saamiset yhteensä	1 549 912,25	2 080 987,96	1 571 043,38	1 850 031,29

3.1.5 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	5 842,92	13 007,55	5 842,92	13 007,55
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	60 546,07	61 842,51	44 032,55	61 842,51
EU-tuet ja avustukset	2 452,13			
Muut tulojäämät	1 334 319,85	672 741,02	1 161 921,18	771 549,57
Tulojäämät yhteensä	1 403 160,97	747 591,08	1 211 796,65	846 399,63
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 403 160,97	747 591,08	1 211 796,65	846 399,63

3.1.6 Rahoitusarvopaperit

	2017	2016
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	1 614 993,65	1 527 070,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 144 880,31	1 050 837,02
Erotus	470 113,34	476 233,56
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	1 627 761,78	1 330 467,26
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 610 842,46	1 312 385,34
Erotus	16 919,32	18 081,92
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	2 471 517,74	2 624 756,09
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 403 155,36	2 467 763,00
Erotus	68 362,38	156 993,09
Yhteensä rahoitusarvopaperit	5 158 878,13	4 830 985,36

3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

3.2.1 Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	14 298 857,52	12 682 101,73	14 298 857,52	12 682 101,73
Lisäykset		1 616 755,79		1 616 755,79
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52	14 298 857,52
Muut omat rahastot 1.1.	1 414 513,73	1 374 653,99		
Siirrot rahastoon		39 859,74		
Siirrot rahastosta	-78 546,01			
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 335 967,72	1 414 513,73		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	21 021 284,98	20 988 136,08	11 250 210,37	11 190 886,44
Siirto edell. tilikauden yli-/alijäämä	1 130 311,19	1 537 047,58	138 666,70	113 781,29
Edell.tilik. oikaisut	286 470,46	-1 503 898,68		-54 457,36
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	22 438 066,63	21 021 284,98	11 388 877,07	11 250 210,37
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 441 416,89	1 130 311,19	1 893 059,25	138 666,70
Oma pääoma yhteensä	40 514 308,76	37 864 967,42	27 580 793,84	25 687 734,59

3.2.2 Erittely poistoerosta

	2017	2016
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 016 663,59	1 089 961,18
EVL-poistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	1 016 663,59	1 089 961,18

3.2.3 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2023 tai sen jälkeen	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 275 889,00	2 620 713,00
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 275 889,00	2 620 713,00

3.2.4 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuut	28 567,39	32 858,31	28 567,39	32 858,31
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	282 639,00	287 892,73		
Muut pakolliset varaukset	15 963,67	16 611,11		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	327 170,06	337 362,15	28 567,39	32 858,31

3.2.5 Vieras pääoma

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		101 818,12		43 027,37
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		101 818,12		43 027,37

Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		409 748,11		444 851,40
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		409 748,11		444 851,40
Velat muille				
Saadut ennakot		121 978,23		118 827,38
Ostovelat		1 243 020,81		1 131 658,14
Muut velat		265 863,22		297 513,00
Siirtovelat		2 128 841,84		1 626 205,72
Yhteensä		3 759 704,10		3 174 204,24
Vieras pääoma yhteensä		4 271 270,33		3 662 083,01

3.2.6 Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	1 393 557,48	480 843,01	265 863,22	297 513,00
Muut velat yhteensä	1 393 557,48	480 843,01	265 863,22	297 513,00

3.2.7 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 773 061,81	1 629 882,01	1 654 705,76	1 539 557,18
Korkojaksotukset	48 797,64	51 986,42	21 322,91	24 406,27
Muut menojäämät	1 704 054,38	3 023 085,22	452 813,17	62 242,27
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 525 913,83	4 704 953,65	2 128 841,84	1 626 205,72

3.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

3.3.1 Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2016	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 287 500,00			
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	4 822 347,29	1 222 347,29		
Lainat julkisyhteisöiltä	3 073 360,45	3 196 715,59		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	9 424 435,77	9 424 435,77		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	14 246 783,06	10 646 783,06		

3.3.2 Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sampo Rahoitus Oy				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	41 510,86	64 993,71	41 510,86	64 993,71
Myöhemmin maksettavat	37 991,69	41 191,45	37 991,69	41 191,45
Yhteensä	79 502,55	106 185,16	79 502,55	106 185,16
Tukirahoitus Oy				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	166,18	332,36	166,18	332,36
Myöhemmin maksettavat		166,18		166,18
Yhteensä	166,18	498,54	166,18	498,54
Kuntarahoitus Oyj, voimassa 31.12.2027 asti				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	499 408,48	457 292,80	499 408,48	457 292,80
Myöhemmin maksettavat	3 551 710,96	3 661 549,40	3 551 710,96	3 661 549,40
Yhteensä	4 051 119,44	4 118 842,20	4 051 119,44	4 118 842,20
Leasingvastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	541 085,52	522 618,87	541 085,52	522 618,87
Myöhemmin maksettavat	3 589 702,65	3 702 907,03	3 589 702,65	3 702 907,03
Leasingvastuut yhteensä	4 130 788,17	4 225 525,90	4 130 788,17	4 225 525,90
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

3.3.3 Vastuusitoumukset

	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
	2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta:				
Alkuperäinen pääoma			9 812 772,55	9 812 772,55
Jäljellä oleva pääoma			6 920 450,89	6 920 450,89
Takaukset muiden puolesta:				
Alkuperäinen pääoma	4 461 883,44	4 461 883,44	4 461 883,44	4 461 883,44
Jäljellä oleva pääoma	2 607 953,05	2 805 605,43	2 408 236,67	2 607 953,05

3.3.4 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	22 521 397,00	19 384 350,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	14 884,72	14 469,13

4

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.2017

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain		
Sisältää vakinaiset, sijaiset ja määräaikaiset sekä palkkatuella palkatut		
	2017	2016
Kunnanhallitus	36	37
Perusturvalautakunta	194	188
Sivistyslautakunta	128	126
Tekninen lautakunta	34	38
Yhteensä	392	389

4.2 Henkilöstökulut

	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	13 284 608,92	13 307 112,94
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	3 216 151,88	3 267 987,51
Muut henkilösivukulut	601 347,12	796 015,09
Henkilöstökorvaukset	-144 545,76	-201 056,01
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	16 957 562,16	17 170 059,53
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	31 662,37	101 812,67
Yhteensä henkilöstökulut	16 989 224,53	17 271 872,20

Tilintarkastajan palkkiot		
	2017	2016
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	10 428,30	3 510,00
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 735,50	13 453,50
Muut palkkiot	1 085,01	400,00
Palkkiot yhteensä	17 248,81	17 363,50

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2017	2016
Keskustapuolue	2 442,89	1 837,50
Kokoomus	44,00	80,00
Parempi Ranua	450,00	506,00
Perussuomalaiset	43,00	94,00
Sosiaalidemokraattinen puolue	227,50	256,25
Vasemmistoliitto	6,00	0,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	3 213,39	2 773,75

V

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Ranualla 26.3.2018

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastusmerkintä:

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Ranualla _____._____ 2018

BDO Audiator Oy
KHT- ja JHTT –yhteisö

Rauno Lohi
HT, JHT
vastuullinen tilintarkastaja

VI LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat:

		Säilytys	
		<u>aika</u>	<u>paikka</u>
Tasekirja	sidottu	pysyvästi	Kunnanviraston ala-arkisto
Päiväkirja	atk-tuloste	6 v.	
Pääkirja	atk-tuloste	6 v.	
Ostoreskontra	atk-tuloste	6 v.	
Myyntireskontra	atk-tuloste	6 v.	
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste	6 v.	
Palkkakortisto	atk-tuloste	50 v.	

Tositteiden lajit:

Tiliotetositteet	270001-270753	Sosiaalipalvelut	301050-301829
Muistiotositteet	700001-701152	Kotipalvelulaskut	315020-316649
Käyttöomaisuusviennit	990001-990012	Kaamoskoti-laskut	350250-350450
		Kanervakoti-laskut	351020-351142
Konsernitositteet	99001-99010	Perhehoitolaskut	360020-360067
Ostolaskut/Rondo	27000-38379	Palvelutalo Marjukka	365020-365326
Ostolaskut, suoritukset	20001-20245	Myyntireskontra, suoritukset	400001-403298
Yleislaskutus	112300-112771	Sivistystoimen laskut	405001-405977
Proconsona	154001-154246	Lukio/yläaste	404001-404096
Terveyskeskus, laskutus	157100-157326	Palkkasuoritteiden tositteet	500001-500192
Päivähoito/Pro Consona	201500-202238	Huoneistojen vuokrat	603001-603412
Antolainalaskut	20301-20316	Tonttien vuokrat	604001-604052
Vanhainkodin hoitomaksut	300050-300227	Matkalaskutositteet	800001-800013
Mediatrin laskut	333001-338033		

Tositteiden säilytysaika on 6 vuotta, paitsi Eu-projektien 20 vuotta.

Säilytyspaikka: kunnanviraston ala-arkisto.

Rondon ostolaskut Lapit Oy:ssä Rovaniemellä 20 vuotta.